

Nehru Education Society

**Nehru Mahavidyalaya (Arts, Com. & Sci.),
Nerparsopant, Dist. Yavatmal.**

Affiliated to

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.

3rd cycle

Assessment & Accreditation by NAAC

CRITERIA III - Research, Innovations and Extension

3.3 Research Publications and Awards

Metric No.:- 3.3.1

**Number of research papers published per teacher in the Journals notified on
UGC care list during the last five years.**

NEHRU MAHAVIDYALAYA

* Arts * Commerce * Science

Nerparsopant, Dist.Yavatmal (M.S.) 445102

Centre for Graduate, Post Graduate and Research Studies

PRINCIPAL

Dr. Ashok N. Bhorjar

M.A. (History), M.Phil., Ph.D.

Mob. 9421736793

PRESIDENT

Hon. Shri. Parmanandji S. Agrawal

M.Com.

Mob. 9421774699

Ref.No.NMV/Sr./J/ 3141/2023-24

Date :- 21/12/2023

Declaration

The information, reports, true copies of the documents, numerical data etc. functional in this file is verified by me and found correct.

Principal

Dr. A. N. Bhorjar

Principal

Nehru Mahavidyalaya

(Arts * Commerce * Science)
Nerparsopant Dist.Yavatmal

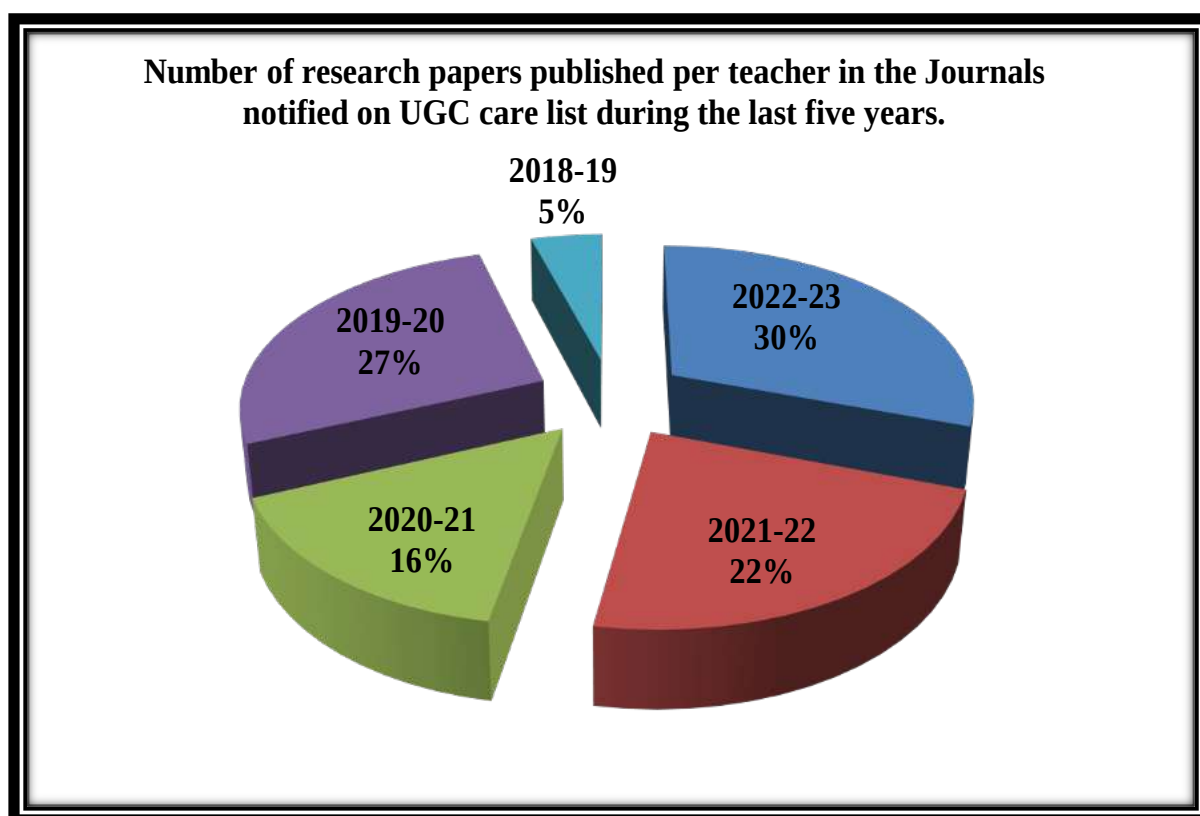
3.3 Research Publications and Awards

3.3.1 Number of research papers published per teacher in the Journals notified on UGC care list during the last five years.

Response: 4.78

3.3.1.1 Number of research papers in the Journals notified on UGC CARE list year wise during the last five years.

2022-23	2021-22	2020-21	2019-20	2018-19
27	20	14	24	04

3.3.1.1 Number of research papers in the Journals notified on UGC CARE list year wise during the last five years.

Year 2018

Special Issue On "Human Technology Of Commerce" Gurukul International
Multidisciplinary Research Journal (GIMRJ) with ISSN 2394-8426
International Impact Factor 3.325 | UGC Approved Journal Sr. No.48455

Skill Development – Knowledge Acquisition and up gradation

Dr.P.S.Vishwakarma

Asst. Prof. in Commerce

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Distt. Yavatmal

Abstract :-

As we know that education develops the overall growth of the human beings and ultimately build the nation. Every country having its own system of education taking into consideration of its promotions of its unique social and cultural image and along with that facing the challenges time to time.

As the country's population enhancing day by day, it is estimated that by 2025, India will have 25% of the world's total workforce. In order to survive in future prospects', it need to plan from today.

India need to develop high quality education system, which will be affordable, flexible, relevant. The economy needs the skilled workforce.

For that it is required to incorporate the requirements of various industries in its curriculum, produced well groomed graduates, post-graduates.

Regarding the above consent, we can use the schemes provided by the UGC known as Community Colleges and B.Voc.Degree Programme in universities and colleges during the XII the Plan.

Make in India is the skill development project of the present government for building the nation.

Keywords :- ICT, education, skill

Introduction :-

Today, the country faces a demand –supply mismatch as the economy needs more 'Skilled' workforce as also the managers and entrepreneurs than produced annually. Education institutes need to produce well groomed graduates.

Today the government of India, stressing towards the development of skill of an employee, worker, etc. Also regarding this present government has taken initiative in the way towards the developing employability and job opportunity.

The UGC in its XIIth Plan Guidelines proposal will be invited named "Deen Dayal Upadhyay Centres for knowledge Acquisition and Upgradation of skilled human abilities and livelihood (Kaushal) in Universities and Colleges (DEEN DAYAL UPADHAYA KAUSHAL KENDRAS)"

Objectives of the study:-

- 1) To create skilled manpower as per the requirement of the industry at different levels.
- 2) Courses formulation (as per the demand of the industry)
- 3) Co-ordination between HE system and industry
- 4) To provide the vocational education
- 5) R & D in the areas related skill education and development
- 6) To provide modular training programme
- 7) To develop and aggregate curriculum, content and learning material.

In the following diagram, we will get detail information about available resources, requirement, goal, etc.

Quarterly Journal
Indexed Journal

Peer Reviewed Journal ISSN No. 2394-8426
Referred Journal

<http://www.gurukuljournal.com>

Page 27

121

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

UGC Approved Sr.No.64259

Vol - V

Issue-II

FEBRUARY

2018

ISSN 2349-638x

Impact Factor 4.574

Human Rights - Rights To All The Individuals

Dr.Pankaj S. Vishwakarma

Asst. Prof.

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Abstract:-

It is the rights of every individual. Human rights are moral principles or norms that describe certain standards of human behaviour, and are regularly protected as legal rights in national and international law. Human rights are rights inherent to all human beings, whatever our nationality, place of residence, sex, national or ethnic origin, colour, religion, language, or any other status. We are all equally entitled to our human rights without discrimination. These rights are all interrelated, interdependent and indivisible.

Universal human rights are often expressed and guaranteed by law, in the forms of treaties, customary international law, general principles and other sources of international law. International human rights law lays down obligations of Governments to act in certain ways or to refrain from certain acts, in order to promote and protect human rights and fundamental freedoms of individuals or groups.

Reference to the rights, the 1993 Vienna World Conference on Human Rights also stated in this regards. Human rights are inalienable. Here the study of the right to life, equality before the law and freedom of expression; economic, social and cultural rights, such as the rights to work, social security and education, or collective rights, such as the rights to development and self-determination, etc. Respect for human rights requires the establishment of the rule of law at the national and international levels.

Keywords:- human rights, international law

Introduction:-

The awareness of human rights is necessary in all respects. People need to know about the human rights and laws governing in its respects. It is the duty of States to promote and protect all human rights and fundamental freedoms. Regarding these human rights, following is the explanation of the study:-

A) Universal and inalienable :-

The principle of universality of human rights is the cornerstone of international human rights law. This principle, as first emphasized in the Universal Declaration on Human Rights in 1948, has been reiterated in numerous international human rights conventions, declarations, and resolutions. The 1993 Vienna World Conference on Human Rights, for example, noted that it is the duty of States to promote and protect all human rights and fundamental freedoms, regardless of their political, economic and cultural systems.

Human rights are inalienable. They should not be taken away, except in specific situations and according to due process. For example, the right to liberty may be restricted if a person is found guilty of a crime by a court of law.

B) Interdependent and indivisible :-

All the human rights are indivisible, whether they are civil and political rights, such as the right to life, equality before the law and freedom of expression; economic, social and cultural rights, such as the rights to work, social security and education, or collective rights, such as the rights to development and self-determination, are indivisible, interrelated and interdependent. The improvement of one right facilitates advancement of the others. Likewise, the deprivation of one right adversely affects the others.

C) Equal and non-discriminatory :-

Non-discrimination is a cross-cutting principle in international human rights law. The principle is present in all the major human rights treaties and provides the central theme of some of

International Journal of Current Advanced Research

ISSN: O: 2319-6475, ISSN: P: 2319-6505, Impact Factor: 6.614

Available Online at www.journalijcar.org

Volume 7; Issue 6(H); June 2018; Page No. 13609-13613

DOI: <http://dx.doi.org/10.24327/ijcar.2018.13613.2439>

Research Article

INTERACTING DARK FLUIDS IN BIANCHI TYPE-I UNIVERSE WITH VARIABLE DECELERATION PARAMETER

Mete V. G¹, Bokey V. D² and Bawane V. S³¹Department of Mathematics, R.D.I.K & K.D. College, Badnera- Amravati, India²Department of Mathematics, Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Dist. Yavatmal, India³Department of Mathematics, Mahatma Fule Arts, Comm. & S. C. Chaudhari Science College, Warud, Dist. Amravati, Maharashtra, India

ARTICLE INFO

Article History:

Received 11th March, 2018Received in revised form 27thApril, 2018 Accepted 5th May, 2018Published online 28th June, 2018

Key words:

Bianchi Type-I universe; variable deceleration parameter; interacting dark fluids; coincidence parameter.

ABSTRACT

The present work deals with a Bianchi Type-I universe filled with interacting dark matter and holographic dark energy in the frame of Einstein theory of relativity. To obtain the cosmological solutions, we used variable deceleration parameter in the form

$a(t) = [\sinh(\alpha t)]^{\frac{1}{n}}$, where α and n are constants. The physical and geometrical properties of the model are obtained and discussed in details.

Copyright©2018 Mete V. G., Bokey V. D and Bawane V. S. This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited

INTRODUCTION

The present acceleration of the universe has been well established through numerous and complementary cosmological observations. The recent cosmological observations of type Ia supernovae (SNIa) (Riess *et al.* [54]; Perlmutter *et al.* [45]) indicates that currently universe is accelerating. When these results combines with the observations of cosmic microwave background (CMB) (Bennett *et al.* [16]; Spergel *et al.* [64]) and also the large scale structure (LSS) (Tegmark *et al.* [66], [67]), indicates that spatially flat universe is dominated by an exotic component with strong negative pressure called as dark energy (Weinberg [70]; Carroll [22]; Peebles and Ratra [44]; Padmanabhan [43]). Many authors have been studied a special class of interacting models in which holographic dark energy is allowed to interact with dark matter (Gong [29]; Gong and Zhang [28]; Wang *et al.* [69]; Nojiri and Odintsov [40]; Guo *et al.* [31]; Banerjee and Pavon [15]; Zimdahl and Pavon [75]; Zimdahl [76]). Also Guo *et al.* [32], have shown that the proposal of interacting dark energy is compatible with current observations of the SNIa and CMB data.

Bianchi type dark energy models with usual perfect fluid have been studied by Akarsu and Kilinc [7], Yadav *et al.* [73],

Adhav *et al.* [1], Saha and Yadav [57]. Recently a Bianchi type- IX minimally interacting holographic dark energy model with linearly varying deceleration parameter in scalar tensor theory of gravitation has been studied by D. R. K. Reddy *et al.* [52]. A viable holographic dark energy model was constructed by Li [38] by using the principle of quantum gravity theory (Susskind [65]) and also widely studied by several authors. In particular, Sarkar and Mohanta [58] have discussed the evolution of holographic dark energy in Bianchi type-I universe with constant deceleration parameter whereas Sarkar [59] has investigated holographic dark energy model in Bianchi type-I universe with linearly varying models of universe. Cai Rong-Gen *et al.* [21] has studied a model in which phantom dark energy is coupled to dark matter phenomenologically introducing a coupled term to the equations of motion of dark energy and dark matter. Setare [63] has studied holographic dark energy model in Brans-Dicke theory. Bianchi type-V minimally interacting holographic dark energy model in scalar tensor theory of gravitation has been investigated by Kiran *et al.* [36]. Adhav *et al.* [2] have constructed interacting holographic dark energy models in Bianchi type space-time. Sarkar ([59], [60], [61]) have studied non interacting holographic dark energy with linearly varying deceleration parameter in Bianchi type-I and V universe and interacting holographic dark energy in Bianchi type-II respectively.

Several candidates for dark energy namely the quintessence scalar field models (Wetterich [72]; Ratra and Peebles [49]),

*Corresponding author: Mete V. G

Department of Mathematics, R.D.I.K & K.D. College, Badnera- Amravati, India

Insurance Sector and Information Technology

Dr. Pankaj S. Vishwakarma

(M.Com., M.C.M., M.Phil.(Comm.), NET, Ph.D.)

Asst. Prof. In Commerce

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm. and Sci.), NerParsopant, Dist. Yavatmal

Abstract:-

Insurance is an important sector and now days without the use of information technology one can't do anything or we can say that it is today's need to explore our business, enhance the market area, etc.

As we know that the insurance means the protection from financial loss. It is term as risk management from uncertain and contingent loss. A company/entity which gives the insurance is called an insurer. A person or Company/entity that purchases the insurance is known as insured or policy holder. The insured receives a contract which will be termed as insurance policy and the amount of money charged by the insurer to the insured for the coverage set forth in the insurance policy is called the premium. This will be the basic information, when we talk about insurance.

Information technology or we can say that the use of information technology is growing in every sphere of the society. When we communicate about the branches like arts, commerce, science, the said technology is being used by everywhere.

In the insurance sector there found a revolutionized changed. This is due to competitive atmosphere in this area. Also in this area information technology played the crucial role to acquaint and tempted the customers. Those people who use the computer and internet for various services while performing their task. The web sites administrator (creator) launches the advertisement of their customer product (insurance product or other) on those sites where user working and try to make them aware the people about the product and contact them. This happened only due to information technology, use of information superhighway (internet), etc.

This will be the new era of communication and advertisement, etc.

A number of web-sites are coming up on insurance, a few financial magazines exclusively devoted to insurance and also a few training institutes being set up hurriedly. In the insurance sector various new tools are coming to facilitate the business. E-crm, E-insurance leading a new way for the development of this sector it leads to increase in the employment opportunity in future. Technology has opened up new markets, new products, new services and efficient delivery channels for the banking industry. It is information technology which enables insurance industry in meeting such high expectations of the customers for many years.

Also Internet has become a global source of information resources accessible at anytime by anyone from anywhere in the world.

Now it concludes that the insurance and information technology cannot differentiate with each other. Insurance sector enhanced with the help of new era of information and i.e. information technology.

Keywords:- insurance, internet, website, information technology (IT)

Introduction :-

While talking about insurance the following question raised in the minds of the person.

Why insurance?

It is very common question ask by people in the society. As various people having various answers to this question. Someone talk right answer and other differentiates the same.

According to me the correct answer is that, insurance is a shield which protects the financial interests of you and your family in case of unseen and unpredicted circumstances.

Year 2019

'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal
 Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
 Special Issue 110 (F)- Mathematics
 UGC Approved Journal

ISSN :
 2348-7143
 February-2019

Interacting Dark Fluid in Kaluza-Klein Universe With Variable Deceleration Parameter in General Relativity

V. G. Mete,

R.D.I.K. & K.D. College,
 Badnera - Amravati, Maharashtra, India
 E-mail: vmete5622@gmail.com,

V. D. Bokey,

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Dist.
 Yavatmal, Maharashtra, India
 bokey.vaibhav1@gmail.com,

V. S. Bawane

³M F Arts, Comm. & S. C. Science MV,
 Warud, Dist. Amravati,
 Maharashtra, India
 vasantbawane@yahoo.in

Abstract:

This paper is devoted to study Kaluza-Klein universe filled with interacting dark matter and holographic dark energy in general relativity. The cosmological solution is obtained by using the variable deceleration parameter in the form $a(t) = [\sinh(\alpha t)]^{\frac{1}{n}}$, where α and n are constants. Some physical and geometrical properties of the model are also discussed.

Keywords: Kaluza-Klein space-time, dark matter, holographic dark energy, variable deceleration parameter.

Introduction:

Several cosmological observations indicate that the observable universe is accelerating (Riess et al.1998; Perlmutter et al. 1999; Bennet et al. 2003). To address the problem of cosmic acceleration there are two approaches that introducing a dark energy component in the universe or considers modifying the general relativity theory. The earlier modifications of Einstein's general relativity, termed as Brans and Dicke (1961) gravity in which a dynamical scalar field besides a gravitational part is introduced to an account for variable gravitational constant. It is introduced due to the lack of compatibility of Einstein's theory with Mach's principle. Latter a scalar tensor theory of gravity has introduced by Saez Ballester (1986) in which a metric is coupled to a scalar field. This coupling gives a satisfactory description of the weak fields. A detailed discussion of Saez-Ballester and string cosmological model is contained in the study work of Sing and Agrawal (1991), Shri Ram and Tiwari (1998), D. R. K. Reddy et al. (2006), Adhav, K. S. et al.(2007,2008).

The Kaluza (1921) and Klein (1926) introduced a theory to unify Einstein's gravity theory and electromagnetism from Einstein's field equations by adding the fifth dimension. According to Wesson (1984, 1999) and Bellini (2003), the matter is induced 4D by 5D vacuum theory for studying the cosmology of 5D with pure geometry in non-compact Kaluza-Klein theory. Several relativists have studied Kaluza-Klein cosmological models with different context. [Leon (1988), Chi (1990), Fukui (1993), Liu and Wesson (1994), Coley (1994)].

'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal
 Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
 Special Issue 110 (I)- Physics
 UGC Approved Journal

ISSN :
 2348-7143
 February-2019

Investigation for Optical Band Gap Energy of Polyindole/Poly(Vinyl Acetate) Composite Film

G. R. Dhokane¹, D. J. Bhagat^{*2},

¹Arts, Science and Commerce College,
 Chikhaldara, 444807, Maharashtra, India.

²Nehru College, Nerparsopant, 445102, Maharashtra, India.

* Corresponding author: bhagatd@rediffmail.com

Abstract

In present paper, optical properties of polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite film are presented. The produced composite film was characterized through UV-Visible (UV-Vis) spectroscopy and X-ray diffraction (XRD). The polymer chain separation was calculated using XRD analysis. The value of optical band gap energy of PIN/PVAc composite film is calculated as 2.29 eV. The semiconducting nature of composite film reflects from optical band gap value.

Keywords: Polyindole/poly(vinyl acetate); composite; optical; band gap.

Introduction

Recently, polyaniline, polythiophene, polyphenylene, polypyrrole are the conducting polymers which has incredible research attention in the field of progress due to their flexibility of their industrial applications. The conducting polymer composites are most useful materials due to their optical and electrical properties. Nowadays, these materials are used in various applications like photocell, anticorrosion materials, super capacitors, fuel cells, polymer light emitting diodes, electrochemical displays devices, electronic devices, rechargeable battery materials, solar cells and various optical devices and etc. The application potential of conducting polymer composites in electronic devices is produces the attention of most of the researchers towards it [1-11].

Nevertheless, the polyindole (PIN) and its composites are turn into growing class of conducting polymers that have nicely collective mechanical, optical and electrical properties. These properties could be modified for precise applications [12,13]. With this particular endeavour lots of researchers have made their contribution to the field like Ramesan et al. presented preparation and characterization of PIN/copper sulphide nanocomposites [14]. Tuken et al. studied the utilization of polyindole for copper corrosion protection [15]. Tayalan et al. synthesized the conducting poly(vinyl chloride)/polyindole composites and freestanding films through chemical polymerization [16].

The present research paper reports the optical band gap investigation of polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite film. As-prepared composite film was characterized through X-ray diffraction (XRD) technique and ultraviolet-visible (UV-Vis) spectroscopy.

Experimental

All chemicals used in this study were of AR grade and purchased from SD Fine Chemicals, India, such as monomer indole, oxidant cupric chloride (CrCl_3), organic media methanol. Polyvinyl acetate (PVAc) (Himedia Chemicals, India) used as counter polymer.

'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal
 Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
 Special Issue 110 (I)- Physics
 UGC Approved Journal

ISSN :
 2348-7143
 February-2019

Comparison Between Electronic and Optical Band Gap Polyindole/Poly(Vinyl Acetate) Composite

D. J. Bhagat¹, G. R. Dhokane²

¹Nehru College, Nerparsopant, 445102, Maharashtra, India.

²Arts, Science and Commerce College, Chikhaldara, 444807, Maharashtra, India.

* Corresponding author: bhagatd@rediffmail.com

Abstract

In present research work, comparison between electronic and optical band gap of polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite are reported. The synthesized composite was analyzed via DC conductivity measurement and UV-Visible spectroscopy. The value of DC conductivity primarily increases and reaches to 1.89×10^{-6} S/cm at 383 K. The value of electronic and optical band gap of composite is established as 2.831 eV and 3.81 eV respectively. The semiconducting nature of PIN/PVAc composite reflects from electronic and optical band gap and Arrhenius behaviour of DC plot.

Keywords: Polyindole/poly(vinyl acetate); composite; electronic; optical; band gap.

Introduction

Conducting polymer composites develop into the novel and attractive group of materials due to their superior properties. They have fascinated a lot concern due to its unique optical and electrical properties in addition to its superior thermal stability. Polyindole has received excellent research interest because of its close structural similarities with both polyaniline and polypyrrole. Also, due to its extraordinary conduction mechanism and environment stability as compared to other conducting polymers [1-7]. Some researchers were given so much attention for synthesizing the polyindole composite materials due to its amazing properties. Researchers such as Koyuncu et al. studied the opportunity of preparing a colloidal steady poly(vinyl chloride)/polyindole ER active composite system [8]. Sari et al. presented preparation, characterization, ER and creep-recovery properties of polyindole/polyethylene composites [9].

This research paper gives the information about the comparison between electronic and optical band gap of polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite which is chemically prepared using ferric chloride as a oxidant. As-synthesized composite was characterized through DC conductivity measurement technique and ultraviolet-visible (UV-Vis) spectroscopy.

Experimental

All chemicals used in this research were of AR grade and procured from SD Fine Chemicals, India, like as monomer indole, oxidant ferric chloride (FeCl_3), organic media methanol. Polyvinyl acetate (PVAc) (Himedia Chemicals, India) used as counter polymer. The polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite was synthesized through chemical polymerization route using oxidant FeCl_3 . Poly(vinyl acetate) (1 g) was dissolved in methanol (9 ml) and stirred 2 h then kept solution for 24 h to get homogenous solution. The monomer indole (0.5 g) was added in PVAc solution and stirred for 2 h. The indole was chemically polymerized using oxidizing agent FeCl_3 (0.1097 g) and stirred it for 2 hr to complete polymerization process. Then reaction mixture was kept for 60 min to settle down. Then composite solution was poured

'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal
Impact Factor - (SJIF) - 6.261 (CIF) - 3.452(2015). (GIF)-0.676 (2013)
Special Issue 165 (B)- Multidisciplinary Issue
UGC Approved Journal

ISSN :
2348-7143
February-2019

श्रीमती इंदिरा गांधी: व्यक्ती आणि कार्य

डॉ. महेश प्रल्हादराव गोमासे
नेहरू महाविद्यालय, नेर परसोपंत,
जि. यवतमाळ.

इंदिराजींचा जन्म सोमवार दिनांक 19 नोव्हेंबर 1917 रोजी अलाहाबाद (प्रयागराज) येथील आनंदभवन येथे झाला. आजोबा गोतीलाल नेहरू यांनी नवजात बालिकेचे नांव आपल्या आईच्या इंद्राणी नावावरून इंदिरा असे ठेवले. वडील जवाहरलाल नेहरू यांनी आपल्या मुलीचे नाव प्रियदर्शनी ठेवले. शेवटी दोन्ही नाव मिळून नाव झाले प्रियदर्शनी इंदिरा. नेहरू कुटुंब राजकीय आंदोलनात सहभागी झाल्याने आनंद भवनाची दारे सर्वासाठी खुली झाली. युरोप खंडामधून आपल्या आईचा इलाज करून परत आल्यानंतर बालिका इंदूने महात्मा गांधी यांच्या चरखा संघापासून प्रेरणा घेवून एका बाल चरखा संघाची स्थापना केली होती. त्यानंतर मार्च-एप्रिल 1930 ला वानर सेनेची स्थापना केली होती. स्वातंत्र्य लढ्यात त्यांनी सहभाग घेतला होता.

1947 ला भारताच्या फाळणीच्या दरम्यान इंदिरा गांधींनी शरणार्थींचे कॅम्प तयार करण्यात मदत केली, पाकिस्तानातून आलेल्या लाखो शरणार्थींना वैद्यकीय मदत पुरविली. त्यांची खुप मोठ्या लोकांची सेवा करण्याचा हा पहिला प्रसंग होता. इंदिरा गांधींच्या स्वतंत्र भारतातील राजकीय वाटचालीला आरंभ झाला. श्रीमती इंदिरा गांधी फेब्रुवारी 1955 ला काँग्रेस वर्किंग कमिटीच्या सदस्या म्हणून प्रचंड मतांनी निवडून आल्या होत्या. 22 सप्टेंबर 1956 ला इंदिरा गांधी अलाहाबाद काँग्रेस कमिटीच्या अध्यक्षा बनल्या. 2 फेब्रुवारी 1959 या दिवशी अखिल भारतीय काँग्रेस समितीच्या अध्यक्षापदी इंदिराजींची अविरोध निवड झाली. 2 जुलै 1964 ला राष्ट्रपती डॉ. एस. राधाकृष्णन यांनी त्यांना सूचना आणि प्रसारण मंत्री म्हणून शपथ दिली.

लालबहादूर शास्त्री यांच्या मृत्यूनंतर 24 जानेवारी 1966 ला त्या भारताच्या पंतप्रधान झाल्या. इंदिरा गांधी जगातील सर्वात मोठ्या लोकशाही राष्ट्राच्या प्रथम महिला पंतप्रधान झाल्या. भारताच्या इतिहासात 700 वर्षांनंतर म्हणजे रझिया सुल्तान नंतर एक महिला दिल्लीच्या तख्तावर विराजमान झाली होती. श्रीमती इंदिरा गांधींनी प्रत्यक्ष राजकारणात सहभागी होऊन पंतप्रधान पद मिळविले. त्यानंतर त्यांनी आपल्या पक्षातील बड्या नेत्यांकडून होणाऱ्या विरोधाला ग जुमानता काही निर्णय घेतले.

भारतात प्रथम मुस्लिम राष्ट्रपती:-

उपराष्ट्रपती डॉ. झाकीर हुसेन यांना राष्ट्रपती करण्याच्या इंदिरा गांधींच्या या निर्णयास काँग्रेस पक्षाचा प्रखर विरोध होता, पक्षात मतभेद होणार हे लक्षात घेऊन विरोधकांनी सर्वोच्च न्यायालयाचे सरन्यायाधीश सुब्बाराव यांना राष्ट्रपती पदाची उमेदवारी दिली होती. उमेदवारीचा अर्ज भरण्यापूर्वी त्यांनी आपल्या पदाचा राजीनामा दिला होता. झाकीर हुसेन यांचा पराभव झाला तर त्यामुळे आपला विनाश ओढवेल, हे इंदिरा गांधी जाणून होत्या, पण तरीही आपली भूमिका सोडली नव्हती. डॉ. झाकीर हुसेन विजयी झाल्याने इंदिरा गांधी यांना अत्यंत आनंद झाला होता. देशाच्या सर्वोच्च पदी म्हणजे राष्ट्रपती होणारे डॉक्टर झाकीर हुसेन हे भारतातील पहिले मुस्लिम होते.

बँकाचे राष्ट्रीयीकरण:- 1969

बँकांचे राष्ट्रीयीकरण करण्याच्या प्रश्नावर इंदिरा गांधींचे मोरारजी देसाई व सिंडिकेटशी मतभेद होते. काँग्रेसमधील काही वरिष्ठ नेत्यांचा गट 'सिंडिकेट' म्हणून ओळखला जात असे.

	'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CJIF) - 3.452(2015), (GJIF) - 0.676 (2013) Special Issue 110 (A): Library Science UGC Approved Journal	ISSN : 2348-7143 February-2019
	Knowledge Management System in Academic Libraries in 21st Century.	
Suresh K. Ingle, Librarian Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Dist - Yavatmal- 445102 (Maharashtra) Email Id :- sureshingle666@gmail.com		
Abstract : <i>In this era Academic libraries are based on knowledge management system in 21st century. The evolution of information and knowledge has impacted on all organizations, including academic libraries. Knowledge management is very essential for academic libraries. Knowledge Management has drawn the attention of LIS professionals for past decade. This paper discusses the various components of knowledge management system in academic libraries.</i>		
Introduction : This is an era of information and knowledge explosion. The growth of knowledge and information has impacted libraries. Libraries are the integral part of education. Libraries have long history, now days libraries use latest technology for providing information through various services. Knowledge management system in academic libraries has played a significant role in 21st century. Knowledge management system has led to remarkable innovation that have been of great benefit to the society for future vision. Rapid advancement in knowledge management have brought the tremendous changes in the academic libraries in 21st century.		
Knowledge : Knowledge is a universal concept. Through information we get knowledge. Scientific analysis of any information is knowledge. Knowledge is power knowledge is an important asset. The capacity of using information is knowledge. There are five types of knowledge. i. Explicit knowledge ii. Implicit knowledge iii. Tacit knowledge iv. Procedural knowledge v. Declarative knowledge		
Management : Management is a distinct process, consisting of planning, organizing and controlling. The performance to determine and accomplish the objectives by the use of people and resources. Management is the process of getting things done. Management involves decision making.		
Knowledge Management : Knowledge and Management of knowledge are regarded as increasingly important feature of an organisational survival. Application of knowledge resources successfully helps the organisation to deliver creative products and services. Knowledge management has been identified as a key resources in all organisation.		
Definitions : Knowledge management has been defined as "A discipline that promotes an integrated approach to identifying, capturing, retrieving, sharing and evaluating enterprises information assets."		
146	Website - www.researchjourney.net	Email - researchjourney2014@gmail.com

REVIEW OF RESEARCH

IMPACT FACTOR : 5.7631(UIF)

ISSN: 2249-894X

VOLUME - 1 | ISSUE - 3 | MARCH - 2019

THE STUDY OF TRANSFERENCE NUMBER MEASUREMENTS OF
poly(vinyl acetate)/polyindole COMPOSITE FILMS

D. J. Bhagat*

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, 445102, Maharashtra, India.

*Corresponding author: bhagatd@rediffmail.com

ABSTRACT :

In present research paper, the investigation of transference number measurements poly(vinyl acetate)/polyindole composite films are reported. The prepared composites are analyzed via DC conductivity and transference number measurements. The activation energy, electronic band gap energy and transference number measurement values are reported. The value of the ionic transference number is ranges over 98.98–99.17 %, reflects that charge transport in the composite film is mostly dominated by ions.

KEYWORDS: Poly(vinyl acetate)/polyindole; composite.

1. INTRODUCTION

The polymers are investigated in various generation such as, polymers (insulator), conducting polymers (semiconductor), copolymers, conducting polymer derivatives, conducting polymer composites, conducting polymer nanocomposites, etc. Moreover, these materials show different properties than basic polymers. The materials as well as synthesis methods could affect the properties. The new generation composite materials have enhanced electrical, optical, mechanical, physical properties as compared to basic conducting polymers. These composite materials have the potential application in various electronic devices. In recent years, polyindole got more research attraction as a conducting polymer as well as it shows the more attractive properties as compared to other. Polyindole and its composites have lots of potential application in electronic devices [1–11].

Some research were investigated the polyindole via different synthesis methods and studied its various properties. These are, Kuyuncu et al. determined the electrokinetic as well as electrorheological properties of poly(vinyl chloride)/polyindole (PVC/PIN) conducting composites [12]. Goel et al. fabricated polyindole as well as polyindole nanostructures [13]. Joshi et al. synthesized gold nano assemblies in polyindole matrix using two phase oxidative polymerization of indole using HAuCl_4 as the oxidizing agent, at the aqueous (0.5M HCl)/dichloromethane interface [14]. Zhijiang et al. investigated the characteristics of the polyindole film doped with a Li ionic salt for use as a cathode electrode [15].

The goal of the reported paper is to investigate the transference number measurements of develop poly(vinyl acetate)/polyindole composite films via chemical polymerization. Moreover, examination of the activation energy, electronic band gap energy and transference number measurements of prepared composite materials. The electronic band gap of developed composites can confirm the semiconducting nature. The determination of transference number measurements could be reflects the effect of ions and electrons on the conductivity of composite films.

2. EXPERIMENTAL

All procured and used chemicals were analytical grade (AR). Moreover, indole as monomer, ferric chloride (FeCl_3) used as oxidizing agent, methanol used as organic media (solvent) and all were purchased

REVIEW OF RESEARCH

IMPACT FACTOR : 5.7631(U/F)

ISSN: 2249-894X

VOLUME - 1 | ISSUE - 2 | MARCH - 2019

COMPARISON OF OPTICAL PROPERTIES OF poly(vinyl acetate)/polyindole COMPOSITE FILM PREPARED USING DIFFERENT OXIDANT

D. J. Bhagat^{1*} and G. R. Dhokane²¹Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, 445102, Maharashtra, India.²Arts, Science and Commerce College, Chikhaldara, 444807, Maharashtra, India.

*Corresponding author: bhagatd@rediffmail.com

ABSTRACT :

In present research paper, comparison of optical properties of poly(vinyl acetate)/polyindole composite film prepared using different oxidants via chemical oxidative polymerization method. The developed composites films were characterized via ultraviolet-visible (UV-Vis) and X-ray diffraction (XRD) technique. The XRD pattern of composite represents the semi crystalline nature of the prepared materials. The PVAc/PIN composite films developed through oxidant ferric chloride has higher optical energy band gap as compared to via chromium chloride. The optical band gap energy represents the application potential in optical devices.

KEYWORDS : Poly(vinyl acetate)/polyindole; composite; optical; band gap.

1. INTRODUCTION

The polymers are generally known as insulator. The worldwide use of polymers as insulating material is at large scale. Recently, the new trend is emerged to prepare the conducting polymers rather than the traditional polymers (insulating materials). The conducting polymers like polyaniline, polypyrrole, polythiophene, polyindole are synthesized and modified in last few decades. Moreover, the derivatives, co-polymers, composites and nanocomposites of conducting polymers are developed through different synthesis methods in recent years. Also, there various properties are widely studied like, electrical properties, optical properties, thermal properties and sensing properties on the basis of their application point of view. The polyindole is a newest and least investigated conducting polymer as compared to other. Therefore, polyindole got more research interest than other in last few years. Polyindole is prepared via various synthesizing techniques and represents the remarkable application potential in various fields [1-16].

Some researchers were reported the their work on synthesis and application of PIN, Its copolymers and composites with various polymerization technique like, Giribabu et al. synthesized polyindole nanowires by oxidative polymerization and studied electrochemical properties [17]. Bhagat et al. reports the UV-VIS spectroscopic studies of novel one pot synthesized polyindole/poly(vinyl acetate) (PIN/PVAc) composite films chemically using an oxidant nickel nitrate [18]. Gupta et al. reported interfacial synthesis as well as miscible solvents aqueous phase synthesis of polyindole moreover development of polyindole microspheres and nanorods [19]. Sari et al. synthesized polyindole (PIN) and polyindole/polyethylene (PIN/PE) conducting composites, having different amounts of PIN by chemical polymerization using FeCl₃ as an oxidant and taking the ratio of salt:monomer. Moreover, studied conductivities, sedimentation stabilities, ER properties as well as creep-recovery response of the prepared materials [20]. Bhagat et al. investigated optical parameters and thermal analysis of Cu doped poly(vinyl acetate)/polyindole composites using cupric chloride as an oxidant [21]. An et al. reported a comparative study of the microemulsion as well as interfacial polymerization for polyindole [22].

VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
A - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

4. Goods and Service Tax: Game Changer for India Economy

Dr. Vishnu P. Kute

Nehru Mahavidyalaya Nerparsopant, Dist Yavatmal.

Introduction

Tax reforms are an integral part of the development process of any country. Developed countries such as UK and US too undertook reforms in the last few years. India is no exception to tax reforms. The passage of the Constitutional Amendment Bill as well as release of the Model GST laws indicates the determination of the government to implement GST at the earliest. In order to make India a manufacturing hub, it is imperative that the foreign investors/companies find it conducive to do business here. One of the major impediments to a smooth business, especially in the manufacturing sector is the uncertain and unpredictable indirect tax regime. The One Hundred and First Amendment of the Constitution of India, officially known as The Constitution (One Hundred and First Amendment) Act, 2016, introduced a national Goods and Services Tax in India from 1 April 2017. The GST is a Value added Tax (VAT) and is proposed to be a comprehensive indirect tax levy on manufacture, sale and consumption of goods as well as services at the national level. It will replace all indirect taxes levied on goods and services by the Indian Central and State governments. It is aimed at being comprehensive for most goods and services.

Legislative History Of GST

The Constitution (One Hundred and Twenty-Second Amendment) Bill, 2014 was introduced in the Lok Sabha by Finance Minister Arun Jaitley on 19 December 2014, and passed by the House on 6 May 2015. In the Rajya Sabha, the bill was referred to a Select Committee on 14 May 2015. The Select Committee of the Rajya Sabha submitted its report on the bill on 2 July 2015. The bill was passed by the Rajya Sabha on 3 August 2016, and the amended bill was passed by the Lok Sabha on 8 August 2016.

Objective

1. The single most critical tax reform that stands out is the Goods and Services Tax (GST).

ENGLISH PART - V / Peer Reviewed Referred and UGC Listed Journal No. : 40776

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019

P-ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

7. Digital Marketing in the Tourism Industry

Dr. Shashikant V. Adsod

Department of Commerce, Nehru Mahavidyalya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal.

Abstract

With the advent of superior Internet technologies, newer avenues for reaching out to target audiences have evolved. Digital marketing today has become an indispensable part of every business irrespective of its size and type. The increasing role of digital marketing has affected the way businesses promote their offerings to existing as well as new customers. The need for digital marketing has been felt like never before in the tourism industry wherein customers have instant access to all kinds of information on the latest offers and best prices. Today digital marketing plays a critical role in the success of each business which exists in the tourism industry. This paper examines the basic determinants of digital marketing and the importance of the same in the tourism industry.

Keywords: Digital Marketing; Internet Marketing; Tourism; Websites; SEO; Email Marketing.

Introduction

With the launch of internet technology, the rules of marketing have been redefined all over the world. The internet has upended how consumers engage with brands. It is transforming the economics of marketing and making obsolete many of the function's traditional strategies and structures. For marketers, the old way of doing business is unsustainable (Edelman, 2010). Digital Marketing today has become the one of the key focus areas for businesses all over the world. It started as a mode of communication and has evolved not just into another source of additional revenue but most importantly, to develop and maintain long-term relationships with the various parties in the market. Interactivity, as the main feature of the Internet, has enabled a new dimension of connection between all the participants in the market (Batinić, 2015). Internet users today interact not just with each other but also with their preferred brands. This has opened an opportunity for brands to talk directly with their users and to know them better.

One of the main reasons of the success of digital marketing vs. traditional marketing is the fact that the former allows businesses to track user behaviour in real-time. Every campaign

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019

AJANTA - ISSN 2277 - 5730 -IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

३. कौशल्य विकासाची गरज, व्यावसायीक अभ्यास क्रमाच्या आव्हानाचे स्वरूप / उपाय

प्रा. एम. यु. अर्जुने

नेहरू महाविद्यालय, नेर परसोपंत जि. यवतमाळ.

यशस्वी होण्यासाठी आवश्यक ते कौशल्य अंगी असणे गरजेचे असते. हे सत्य आहे आजच्या तरुण पिढीलाही लागू पडते. योग्य विनियोग झाल्यास युवा शक्ती कोणत्याही देशाच्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासाचा चालना देण्यासाठी महत्वाची ठरू शकते. या शक्तीला योग्य दिशा देण्यासाठी कौशल्य विकास आणि रोजगार ही सर्वोत्तम साधने आहेत. जगातील इतर देशांच्या तुलनेत तरुणांची सर्वाधिक संख्या भारतात आहे. तरी देखील देशातील रोजगार दात्यांना कुशल मनुष्यबळाची मोठ्या प्रमाणावर कमतरता भेडसावत आहे. त्याचे एकमेव कारण म्हणजे विशिष्ट कामासाठी आवश्यक कौशल्याचा अभाव. कामगार विभागाच्या 2014 च्या अहवालानुसार भारतातील अधिकृत कुशल मनुष्यबळाची टक्केवारी केवळ दोन टक्के इतकी आहे. पारंपारिक शिक्षण घेतलेल्या युवकांच्या एका मोठ्या वर्गाला रोजगार मिळवून देण्याचे मोठे आव्हान आहे. भारतीय शैक्षणिक व्यवस्थेतून प्रतिभावंत तर तयार होत आहेत परंतु एखाद्या विशिष्ट कामासाठी आवश्यक गुण वैशिष्ट्यांचा त्यांच्यामध्ये अभाव जाणवतो. भारतातील नव्याने उदयास आलेल्या इंग्रजीवर प्रभुत्व असलेल्या पिढीत केवळ देशाच्याच नव्हे तर संपूर्ण जगाची कौशल्य विषयक गरज पूर्ण करण्याची क्षमता निश्चित आहे. पण त्यासाठी गरज आहे ती योग्य आणि पुरेशा कौशल्य विकास तसेच प्रशिक्षणाची, जेणे करून या युवाशक्तीचे रूपांतर विपूल प्रमाणातील तंत्र कुशल मनुष्यबळामध्ये होऊ शकेल. युवकांच्या कौशल्य विकासासाठी शिक्षणाचे व्यवसायाभिमुखीकरण करणे अत्यंत महत्वाचे आहे. समाजातील महिला वंचित आणि आदिवासी यासारख्या इतर घटकांना त्यांच्या वैविध्यपूर्ण आणि विशिष्ट गरजांना पुरक परिपूर्ण प्रशिक्षण कार्यक्रम उपलब्ध करून द्यावे लागतील. वंचित वर्गातील बहुतांशांना कौशल्य प्रशिक्षण देण्याच्या कामात निरक्षरता हा अडसर ठरू शकते. महिलांना कौटुंबिक बाबी आणि सामाजिक बंधने यासारख्या अडचणीचाही सामना करावा लागू शकतो.

कौशल्याला प्रयत्नांची जोड मिळाली की यश हमखास मिळू शकते. सरकारने अलीकडेच घेतलेल्या काही निर्णयामुळे कौशल्य विकास कार्यक्रमास चळवळीचे स्वरूप प्राप्त झाले आहे.

कौशल्य विकासाची गरज

भारतीय रिजर्व बँकने सादर केलेल्या 2014-15 च्या आर्थिक वर्षाच्या अहवालानुसार भारत विकासाच्या दृष्टीने टप्पाटप्प्याने पुढे जात आहे. देशातील व्यापार उद्योग व उत्पादनाशी संबंधीत सर्व आधारभूत निकष देशाचे वार्षिक सकल उत्पन्न 7.6 टक्क्यांपर्यंत राहण्याचे संकेत देत आहे. अहवालात असेही म्हटले की, चालू आर्थिक वर्षात देशात उद्योगांना पुरक असे वातावरण तयार होईल.

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

9. Promotion of Yoga on International Level

Dr. Vasistha Arun Khodaskar

Director of Physical Education & Sports, Nehru Mahavidyalya, Nerparsopant Dist. Yavatmal.

Abstract

Holistic understanding of yoga is essential to comprehend contemporary yoga as world Phenomenon. Needless to say India is the heritage of Contemporary yoga what world knows today. Study is based on secondary sources of information. Early form of yoga originated in different places in different times and obviously in different forms relating to religion. At present what we mean by yoga had spread from Indian philosophy. Earlier spirituality was the prime concern of practicing yoga but in recent time it is mainly practiced for wellbeing. Yoga has taken access in clinical setting for its enormous health benefits. It is now close to trillion dollar industry globally. USA makes highest turnover from yoga industry where as India is sharing a small pie of it. This industry is growing so fast. Special attention is needed to keep growing this industry. After the declaration International Yoga Day by the United Nation (UN) popularity of yoga amplified globally. Yoga also has been facing obstacle by the different orthodox and political groups in some countries in the pace of its rise. The Ministry of AYUSH, India has been taking various steps and initiatives to cope with the upcoming demands of yoga. Yoga is more familiar in urban people and women are more enthusiastic than the men. It is the means by which poorest of the poor can take benefit and enjoy physical and mental health.

Keywords: yoga, development, awareness, rise, yoga industry.

Introduction

Now the word "Yoga" is not preserved only in Veda and practiced only by the Sages to achieve spirituality. Yoga is now global discipline. At present, in the competitive and stressful world popularity of yoga is sharply increasing. Due to quick global urbanization and excessive stressful phenomenon of the society people are suffering more despises related to lack of movement and stress. Various forms of yoga including asana, breathing exercises and meditation are more accepted to the wellness seeking population. This study will provide a precise idea about understanding of origin, development, awareness level and rise of yoga globally. Numbers of fitness conscious persons are increasing as the economy is strengthening and escalating. As a

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019

AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

३६. शेतकरी जीवनाचे साहित्यातील दर्शन

डॉ. महेश प्रल्हादराव गोमासे

नेहरू महाविद्यालय, नेर परसोपंत.

19 व्या शतकात भारताच्या इतिहासात आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक, राजकीय क्षेत्रात अनेक महत्वपूर्ण घडामोडी घडून आल्या त्यावेळी महाराष्ट्रातही वरिल सर्व क्षेत्रात दुरगामी परिणाम करणारे बदल घडून आले. ब्रिटीशांच्या भारतावरील जुलमी व अनियंत्रीत सत्तेचा परिणाम म्हणून भारताची सर्वत्र क्षेत्रात अतिशय विकलांग अशी अवस्था झाली होती. विशेषतः अर्थ, उद्योग क्षेत्रे मोडकळीस आली होती. ब्रिटीशांच्या शोषणातून शेती हि सुद्धा शकली नव्हती. भारतीय शेती आणि शेतकऱ्यांचे अतिशय नियोजनबद्ध शोषण ब्रिटीशांनी सुरू केले. त्यातून ग्रामीण भारतात शोषितांचा एक मोठा वर्ग उदयास येवून ग्रामीण जनजीवन मोडकळीस आले. या शोषित वर्गाच्या दारिद्र्याची नोंद आध्यात्मिकसुधारक महात्मा जोतीबा फुले यांनी 120 वर्षांपूर्वी घेतलीव कष्टकरी शेतकऱ्यांचे दुःख आपल्या 'शेतकऱ्यांचा आसूड' या ग्रंथाच्या माध्यमातून मांडले व शेतकऱ्यांना जागृत करण्याचा प्रयत्न केला.

महात्मा फुले यांचे शेतकरी संदर्भात विचार

जोतीबाकालीन समाज अनेक प्रकारच्या वाईट प्रथा, परंपरा, रूढींना जखडला गेला होता. शेतकरी समाजातील सर्व सामान्य वर्ग भटभिक्षकांच्या कडून नागवला जात होता. जोतीबांच्या हे लक्षात आले होते. शेतकऱ्यावर हांगा-या अन्त्यावाला वाया फोडण्यासाठी त्यांनाच प्रथम जागृत केले पाहिजे आणि जागृती शिक्षणाशिवाय होवू शकत नाही. हे जोतीबावांनी अधूक जाणले होते. शिक्षण हे ब्राम्हण वर्गाची मक्तेदारी होती. शिक्षणाभावी शुद्रादीशुद्रांचे कसे नुकसान झाले आहे व शेतकरी कसा फसवला जात आहे, हे सांगण्यासाठी जोतीबावांनी "शेतकऱ्यांचा आसूड" हा ग्रंथ 1883 साली लिहिला महात्मा फुले या ग्रंथाच्या माध्यमातून म्हणतात,

"विद्ये विना मती गेली। मती विना निती गेली।।

निती विना गती गेली। गती विना वित्त गेले।।

वित्त विना शुद्र खचले। इतके अनर्थ एका अविद्येने केले।।"

म्हणूनच अविद्येचा नाश करण्यासाठी जोतीबावांनी आपल्या सामाजिक कार्यात शिक्षण प्रसाराला अग्रस्थान दिले आहे.

समाजात जे जे पिडीत व शोषित होते त्या सर्वांचा कैवार जोतीबावांनी घेतलेला आहे. रयत अथवा शेतकरी हा समाजात बहुसंख्येने असणारा वर्ग होता. आणि जो दैन्य, आणि दारिद्र्य यातच पिचत होता. शेतकऱ्यांच्या या दैन्यअवस्थेला खेड्यातील भटभिक्षुक, मारवाडी, सावकार, भटकामगार हे कसे जबाबदार आहेत, याचे वास्तव चित्रण जोतीबावांनी आपल्या ग्रंथातून केले आहे. अडाणी, देवभोळा शेतकरी या सर्वांकडून नाडला जात होता. त्याचे सावकाराकडून शोषण होत होते. महात्मा फुले यांनी 'शेतकऱ्यांचा आसूड' सारखा इतिहासाला कलाटणी देणारा प्रबोधनात्मक ग्रंथ लिहला.

19 व्या शतकात अनेक विचारवंत होवून गेले त्यात महात्मा फुले यांचे नाव अग्रक्रमाने घेतले जाते. महात्मा फुले नंतर शेतकरी जीवनावर अनेकांनी प्रकाश टाकला त्यामध्ये महर्षी विठ्ठल रामाजी शिंदे, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर,

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

१३. आंबेडकरवादी कवितेतील स्त्रीवादी जाणिवा

प्रा. डॉ. शांतरक्षित गावंडे

नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ.

‘आंबेडकरी साहित्य आणि स्त्रीवाद’ या विषयाचे अवकाश विस्तीर्ण आहे. त्यामुळे प्रस्तुत निबंधात ‘आंबेडकरीवादी कवितेतील स्त्रीवादी जाणिवा’ असा एक उपविषय घेऊन मांडणी करावयाची आहे. ती करतांना काही नोंदी आणि निरीक्षणे मी नोंदविणार आहे. एखाद्या विषयाचे लेखन करतांना शब्दांची मर्यादाही लक्षात घ्यावी लागते. त्यामुळे आंबेडकरवादी काही निवडक कवयित्रींच्या कवितांच्या आशयानुरोधाने ठळक नोंदी करावयाच्या आहेत.

‘आंबेडकरवादी कवितेतील स्त्रीवादी जाणिवा’ या विषयात आंबेडकरवादी कविता, स्त्रीवादी कविता, आंबेडकरवादी कवितेत स्त्रीवादी जाणिवांचे पडलेले प्रतिबिंब या मुद्द्यांच्या अनुषंगाने विवेचन करणार आहे.

साठोत्तरी ‘साहित्य प्रवाहात’ दलित साहित्य या वेदना विद्रोहाचे आशयनिष्ठ अविष्करण जोरकस रीतीने झाले. पुढे याच प्रवाहाला ‘आंबेडकरवादी साहित्य’ संज्ञा प्राप्त झाली. आंबेडकरवादी साहित्यात आंबेडकरवादी कविता ताकदिने आणि मोठ्या प्रमाणात निर्माण झाली. गावकुसाबाहेरील होरपळ, विद्रोहाचा आगडोव या कवितेतून उत्स्फूर्तपणे व्यक्त झाला. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या समग्र समतामूलक चळवळीचे भान ही या कवितेची बांधिलकी होती. आशय आणि अभिव्यक्ति ही या कवितेची शक्तीस्थळे आहेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक, आर्थिक, राजकीय, धार्मिक, सांस्कृतिक चिंतन म्हणजे आंबेडकरवाद होय. सामाजिक न्यायाची भूमिका हा आंबेडकरवादाचा पाया होय. पर्यायाने आंबेडकरवादी, स्त्रीवादी कवितेचे वेगळे मूल्यमापन होऊ शकत नाही. डॉ. पद्माकर तामगाडगे म्हणतात, “आंबेडकरवादी कविता ही माणसाच्या मुक्तीचे गीत गाते. ती नियतीशरण, निराशावादी नाही. तिचे सर्व कंगोरे हे मानवतावादी आहेत. समाजातील आदिवासी, भटकं - विमुक्त, कुणबी, तेली, तांबोळी, खिश्चन, मुस्लिम, दलित, रंजले - गांजले कुणीही असो त्यांच्या सुसहय जगण्याची न्याय मागणी आंबेडकरीत कविता करते.”¹ आंबेडकरवादी कविता समता, स्वातंत्र्य, बंधूता, ही मूलसूत्रे प्रस्थापित करते. मानवतेची प्रस्थापना करते. अंधारलेल्या झोपड्यात प्रज्ञादीप प्रज्वलित करते.

स्त्रीवाद ही एक चळवळ आहे. त्यानुसार स्त्रीला माणूस म्हणून ओळख निर्माण करून देणं, स्वत्व जागृत ही या चळवळीची मुख्य भूमिका आहे. ही भूमिका घेऊन स्त्रीवादी साहित्य आकारास आलं. ते स्त्रीयांनी लिहिलं की, पुरुषांनी हे महत्त्वाचं नाही. ज्या साहित्यात अर्थात कविता या प्रकारातही स्त्रीयांचा असेल किंवा पुरुषांचा असेल त्यात स्त्रीवादी जाणिवांचा अढळ असेल ती स्त्रीवादी कविता होय. कवयित्री निरजा म्हणतात, “स्त्रीवाद ही संकल्पना गेल्या काही दशकात जोमानं पुढं आली आहे. त्यामुळे गेल्या पन्नास वर्षात स्त्रियांनी जे काही काव्यलेखन केलेलं आहे ते ठरवून किंवा स्त्रीवादी भूमिका घेऊन केलं आहे. असं आपल्याला म्हणता येणार नाही. त्यांचे लेखन स्त्री जाणिवेचं आहे.”² स्त्रीवादी कवितेच्या अनुषंगाने निरजा यांचे दुसरेही मत महत्त्वाचे आहे. “सुरुवातीला लिहिली गेलेली स्त्रीयांची कविता ही स्त्रीयांच्या अनुभव विश्वाला स्पर्शणारी असली तरी ती पुरुषकेंद्री जास्त होती हे जाणवतं.”³

VOLUME XIII ISSUE - I JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

9. Cashless Economy – Advantages and Disadvantages

Dr. P. S. Vishwakarma

Asst. Prof. in Commerce, Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Abstract

A cashless society describes an economic state whereby financial transactions are not conducted with money in the form of physical banknotes or coins, but rather through the transfer of digital information (usually an electronic representation of money) between the transacting parties.

India is moving towards a digital revolution. The transition while drastic has been in cards for a long time now. Post demonetization, there has been a frenzy in the minds of the general public with regards to the whole digitization process. To encourage the public to come onboard the digital transactions bandwagon, the government has come up with a slew of discounts, incentives, and freebies. But there still exist hoards of skeptics who still doubt the digital transactions and payments system. There are number of benefits of cashless transactions.

Countries like Denmark and Norway top the adoption of cashless payments, but the clear Scandinavian leader in becoming the first cashless country is Sweden.

Keywords:- cashless, economy

Introduction

A cashless society describes an economic state whereby financial transactions are not conducted with money.

World Review

Countries like Denmark and Norway top the adoption of cashless payments, but the first cashless country is Sweden.

Another contender for the first cashless country in the world is in China. The Chinese have largely skipped mass credit card adoption and have instead embraced QR codes. The main players are Alibaba's Alipay, and WeChat, owned by Tencent, and has also been taken up by China UnionPay, who were the main providers of debit cards before the mass adoption of mobile payment.

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

5. A Skill Development - A Step towards Kaushal Bharat

Dr. P. S. Vishwakarma

Asst. Prof. in Commerce, Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Distt. Yavatmal.

Abstract

As we know that skill India is an initiative of the Government of India. It has been launched to empower the youth of the country with skill sets. The reason behind it to make youth more employable and more productive in their work environment.

Today India is one of the youngest Nation in the world with more than 62% of its population in working age group (i.e.15-59 years). So, in future India played the major role in building workforce.

As we know that the youth build the nation. Today's youth believe in the "Power of Knowledge, Power of Skill". But in the previous age youth practices in Morchas, Dharne Andolane, etc.

There are number of fellowship, internship is available to enter the youth in the public sector.

In the era of Skill India, the country's largest think tank – NITI Aayog (National Institute for Transforming India) played the crucial role. The present government is trying to establishing 'Kaushal Kendra', all over the country. The aim behind this is to provide the skill based knowledge to the youth of the country. In this manner the employability get enhanced.

This result into increase in employability, development of skill based knowledge among youth, and prepared the well groomed educated people and post graduate individuals.

NSDC is a unique model created with a well thought through underlying philosophy based on the following pillars:

1. **Create:** quality vocational training institutions.
2. **Fund:** generate grants and equity.
3. **Enable:** support systems required for skill development.

Keywords: Skill, NITI, education.

ISSN-2348-7143
 April 2019

RESEARCH JOURNEY International Multidisciplinary E-Research Journal
 Impact Factor (SJIF) - 6.261 | Special Issue 157 : पर्यावरण संरक्षण में साहित्य, समाज और मीडिया की भूमिका

Environment, Pollution and Pollution Control

Dr. P. S. Vishwakarma
 Asst. Prof. in Commerce & IQAC Co-ordinator
 Nehru Mahavidyalaya(Arts, Comm. And Sci.),
 Nerparsopant, Distt. Yavatmal

Abstract :
 An ecosystem (also called as *environment*) is a natural unit consisting of all plants, animals and micro-organisms (biotic factors) in an area functioning together with all of the non-living physical (abiotic) factors of the *environment*.
 Environment is everything that is around us. In biology and ecology, the environment is all of the natural materials and living things, including *sunlight*. If those things are natural, it is a natural environment. Environment includes the living and nonliving things that an organism interacts with, or has an effect on it. Living elements that an organism interacts with are known as biotic elements: *animals*, plants, etc.,
 Environmental Pollution is the introduction of contaminants into the natural environment that cause adverse change. Pollution can take the form of chemical substances or energy, such as noise, heat or light. Pollutants, the components of pollution, can be either foreign substances/energies or naturally occurring contaminants.
 The major forms of pollution are: 1] *Air pollution*, 2] *Light pollution*, 3] *Littering*, 4] *Noise pollution*, 5] *Plastic pollution*, 6] *Soil contamination*, 7] *Radioactive contamination*.
Keywords : Environment, Pollution, Pollutants

Introduction :
 Environment is everything that is around us. It is made up of living or non-living things (Physical, chemical and other natural forces). Living things live in their environment. They constantly interact with it and adapt themselves to conditions in their environment. In the environment there are different interactions between animals, plants, insects soil, water, and other living and non-living things.
 While studying the environment it also includes Electromagnetic environment which is radio waves and other electromagnetic radiation and magnetic fields. The galactic environment refers to conditions between the stars.
 Considering the psychology and medicine field, environment is the people, physical things and places that the person lives with. The environment affects the growth and development of the person. Environment directly affects behaviour, body, mind and heart of the person.
 Now we study about the natural environment which means-
 the environment is all of the natural materials and living things, including *sunlight*. If those things are natural, it is a natural environment. Environment includes the living and nonliving things, or has an effect on it. Living elements that an organism interacts with are known as biotic elements: animals, plants, etc., abiotic elements are non living which include air, water, sunlight etc.
 For Ex. interactions between non-living and living things is plants getting their minerals from the soil and making food using sunlight. Predation, an organism eating another, is an example of interaction between living things.

Things in the natural environment that we value are called natural resources. For example; fish, sunlight, and forests. These are renewable resources because they come back naturally when we use them. Non-renewable resources are important things in the environment that are limited for example, ores and fossil fuels. Some things in the natural environment can kill people, such as lightning.
 Ecological units which includes all vegetation, microorganisms, soil, rocks, atmosphere, and natural events.
 Universal natural resources which includes climate, air, water, energy, radiation, electric charge, and magnetism.
 In last, it is necessary to understand that why environmental pollution occurs?
 Environmental pollution occurs when pollutants contaminate the natural surroundings. Pollution disturbs the balance of our ecosystems. Pollution has reached its peak due to the development and modernization in our lives.

Environmental Pollution :
 Pollution is the introduction of contaminants into the natural environment that cause adverse change. Pollutants, the components of pollution, can be either foreign substances/energies or naturally occurring contaminants.
 Pollution is the introduction of contaminants into the natural environment that cause adverse change. Pollution can take the form of chemical substances or energy, such as noise, heat or light. Pollutants, the components of pollution, can be either foreign substances / energies or naturally occurring contaminants. Pollution is often classed as point source or nonpoint source pollution. In 2015, pollution killed 9 million people in the world.

Printed by: PRASHANT PUBLICATIONS

VOLUME - VIII, ISSUE - I, JANUARY - MARCH - 2019
 AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

26. Challenges in Indian Classrooms Teaching English as a Second Language

Asst. Prof. P. S. Athawale

Dept. of English, Nehru Mah. Ner (P.), Dist. Yavatmal, Maharashtra, India

Abstract

The present research paper is an attempt to focus on the status of English as a second language. The people used many languages to communicate their ideas, thoughts and feelings but most of them used their mother tongue to convey messages in proper manner. In Indian context as far as education system is concerned English language plays an important role to convey messages but there are some challenges that the learners are facing.

Keywords: Challenges, Second Language, E-Learning etc.

Introduction

Language is a medium of communication. It has been since the development of the societal order since forever Indian life is influenced by many languages such as Pali in ancient age, Prakrit, Magadhi and Hindi as well as English in the modern age. Teaching learning is a two way process as far as Indian classrooms are concerned they are traditional or basic audio visual aids available. Blackboard based teaching is in the center of second language acquisition. English language introduced in India along with the administration of the users.

Teaching English as a second language in Indian universities began with the new setup after the implementation of various education commissions. Teaching multi facets based language in the classroom is an enjoyable activity for the teachers as well as for the learners. Teaching learning English in Indian universities is also a challenging activity. Some challenges have to face about psychological as well as regional. Some challenges have to face while learning English as a second language related to the psychology of the learners as well as the teachers. The psychology of the learners while learning English language is seen during the process of the teaching. In rural area the learners faced so many problems while learning English language as a second language. In rural area the unavailability of audio visual aids in compare to the urban or city life is seen. Large number of students can be seen in the classrooms, there is no basic requirement related to the teaching learning in the rural area.

ENGLISH PART - II Peer Reviewed Refereed and Indexed Journal No. - 40776

124

VOLUME - VIII, ISSUE - I, JANUARY - MARCH - 2019
 AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

Classroom Challenges of Teaching as a Second language

In most of the rural parts of India teaching learning English is done in the vernacular language. For most competitive examinations require English as a medium of instruction. The most challenging question is related with the ratio of the student to teachers is high in rural area. There is no opportunity to the learners to use English in communication. There are large classrooms therefore there is no individual attention to the learners as English is not their mother tongue that faced a lot of problems. Therefore the English teacher is in state to follow a bilingual method. The teachers are unaware about training and new methods throughout in rural area. The teachers used grammar translation method to teach in the class for the majority of the learners. English is a very difficult subject to learn that they can't pronounce the word properly because of their rural background they are more shy to use the new language among the groups.

Challenges in Indian Classrooms

They communicate their ideas thoughts and feelings but most of them use their mother tongue. Various kinds of messages in proper manner in Indian context as far as they used their way of using English language are concerned. Nowadays English language learning is based on internet in India. In Indian education system new methods of learning began with the new setup after the implementation of various education commissions. Teaching English as a second language in mother tongue in the classrooms is an enjoyable activity. But it is for the teachers as well as for the learners is not affordable. English in Indian universities is also an enjoyable activity along with some challenges. It has to face about a psychological hazard and challenges. Some challenges have to face while learning English as a second language little to the psychology of the learners as well as the teachers. The psychology of the learners well known about learning English language is seen.

For most competitive examination require English as a medium of instruction. The most challenging question is related with the ratio of the learners. The teachers as well as the learners have no opportunity to use English language in communication. There are large classrooms therefore there is no individual attention to the students as English is not their mother tongue. They faced a lot of problems. Therefore, the teacher used to follow bilingual Method. The teachers are unaware about training and new manners.

ENGLISH PART - II Peer Reviewed Refereed and Indexed Journal No. - 40776

125

Open Access Library Journal

2019, Volume 6, e5498

ISSN Online: 2333-9721

ISSN Print: 2333-9705

Interacting Holographic Dark Energy in Bianchi Type-V Universe with Variable Deceleration Parameter

Vijay G. Mete¹, Vaibhav D. Bokey², Vasant S. Bawane³

¹R.D.I.K. & K.D. College, Badnera, India

²Nehru Mahavidyalaya, Ner Parsopant, India

³M. F. Arts, Comm. & S. C. Science Mahavidyalaya, Warud, India

Email: vmete5622@gmail.com, bokey.vaibhav1@gmail.com, vasantbawane@yahoo.in

How to cite this paper: Mete, V.G., Bokey, V.D. and Bawane, V.S. (2019) Interacting Holographic Dark Energy in Bianchi Type-V Universe with Variable Deceleration Parameter. *Open Access Library Journal*, 6: e5498.

<https://doi.org/10.4236/oalib.1105498>

Received: May 24, 2019

Accepted: June 11, 2019

Published: June 14, 2019

Copyright © 2019 by author(s) and Open Access Library Inc.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0).

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Open Access

Abstract

The present study deals with spatially homogeneous and anisotropic Bianchi Type-V universe filled with interacting dark matter and holographic dark energy. The exact solutions of Einstein's equations are obtained by using the variable deceleration parameter in the form $a(t) = (\sinh(\alpha t))^{\frac{1}{n}}$ (Chawla *et al.* [1]). The physical properties of the model are obtained and discussed in details.

Subject Areas

Modern Physics, Theoretical Physics

Keywords

Bianchi Type-V Universe, Holographic Dark Energy, Interacting Dark Fluids, Variable Deceleration Parameter

1. Introduction

The recent remarkable cosmological observations from high red shift Ia supernovae (SNIa) (Perlmutter *et al.* [2] [3], Riess *et al.* [4] [5], Astier *et al.* [6], Spergel *et al.* [7], Davis *et al.* [8]) indicate that our universe is accelerating and confirmed later by cross-checks from cosmic microwave background radiation (Bennett *et al.* [9], Spergel *et al.* [10]) and large scale structure (Verde *et al.* [11], Hawkins *et al.* [12], Abazajian *et al.* [13] [14] [15], Tegmark *et al.* [16]) suggests that the universe is spatially flat and dominated by exotic component with large

MAH MUL/03051/2012
ISSN: 2319 9318

Vidyawarta®
Peer-Reviewed International Publication

August 2019
Special Issue

0137

40

जलसिंचन— व्यवस्थापन आणि तज्ञांचे भूतप्रवाह

प्रा.डॉ.शशिकांत व्ही.अडसोड

वाणिज्य विभाग,

नेहरू महाविद्यालय नेर, परसोपंत, जि.यवतमाळ

भारतीय मान्यतानुसार विश्व पाच मुलभूत घटक पंचमहाभूतानि बनलेले आहे. पृथ्वी, जल, अग्नी, वायू आणि आकाश. ऋग्वेदानुसार सर्व जीवाची उत्पत्ती पाण्यापासून झाली पृथ्वीचा दोन तृतीयांश पृष्ठभाग पाण्याने व्यापलेला आहे. पाण्यामध्ये असलेल्या शीतलता, निर्मळ, खनिजे,पारदर्शक आणि रसायनाचे सुयोग्य मिश्रण या गुणामुळे शुद्ध पाण्यास दिव्य जल असे मटले जाते. यावरून हे स्पष्ट होते की पृथ्वीवरील जीवश्रुष्टी साठी कारणीभूत असलेल्या घटकांमध्ये पाणी खूप महत्वाचे आहे. प्राण्य पाण्याचा आणि मानवी संस्कृतीच्या विकासात पाण्याची भूमिका महत्त्वपूर्ण राहिली आहे.

आर्थिक वाढ आणि मानवी विकास यांच्याबाबत उत्तम पातळी गाठण्यासाठी फक्त जलसुरक्षा हा एकच कळीचा मुद्दा ठरत नाही. तर विविध क्षेत्रांमध्ये पाण्याच्या वापराची, जल पर्यावरणाची स्थिती आणि जलक्षेत्राच्या तंत्रज्ञान विषयक तसेच संघटनात्मक क्षमता हे देखील पाण्याबाबत सुधारणा दाखवितात त्याच प्रमाणे सुलभ पाणी वापराच्या चांगल्या योजना, जलक्षेत्रामधल्या संघटनात्मक क्षमता, जल पर्यावरणातली सुधारणा या गोष्टी पाण्याबाबतच्या पायाभूत सुविधांमध्ये गुंतवणुकीद्वारे घडवून आणणे पाण्याबाबत सजगता निर्माण करण्यासाठी संघटना तसेच नवी धोरणे आखणे ह्या बाबी देशाच्या आर्थिक वाढीला आधार देऊ शकतात.तरी पण पाण्यासंबंधीच्या अडचणी सोडविण्यासाठी आणि शाश्वत आर्थिक विकास व मानवी विकास साधण्यासाठी

करण्यात येणाऱ्या उपाय योजनांमध्ये अनेक अडचणी दिसून येतात.

भविष्य काळात पाणी आणि पाण्याचे नियोजन हा प्रश्न विकसनशील देशांमध्ये चिंतेचा विषय बनू पाहत आहे. अश्यावेळी औपचारिक अर्थाने पाणी प्रश्नाचा खोल व प्रदीर्घ व्यासंग, अनुभव व अधिकार असलेल्या तज्ञ व्यक्तींनी केलेल्या मांडणीचा आधार घ्यावा लागतो या तज्ञांचे पाणी प्रश्नाबद्दलचे चिंतन सर्वव्यापी, सर्वांगीण व बहुशाखीय पद्धतीचे आहे. डॉ. माधवराव चितळे (महाराष्ट्र राज्य पाटबंधारे विभागाचे माजी सचिव):- पाण्याचा उपयोग, पाण्याचे सामाजिक जीवनाचे स्थान आणि पाण्याचे सामाजिक व आर्थिक मूल्य विकासाच्या अवस्थाप्रमाणे बदलत जाते.

जमीन, पाणी आणि लोक या तीन घटकांचा मिळून एकत्र गुंफला गेलेला आहे एक जैव त्रिकोण निर्माण होतो यातील कुठल्याही एकाच घटकावर भर दिल्यास विकासाचा व धोरण विषयक प्रक्रियांचा समतोल बिघडतो.

प्रत्येक विभागातील पाण्याचा उपयोग, महत्त्व व नियोजन वेगवेगळे असतात म्हणून तो नीट व्यवस्थितपणे कसा सांभाळला जावा त्यातील अडचणी काय या विषयाचा अभ्यास झाला पाहिजे.

पाण्याचे एकाचवेळी अनेक उपयोग होत असल्याने बदलत्या विकास क्रमानुसार पाण्याचे आर्थिक मूल्यसुद्धा वाढत आहे काळाची ही वाढती गरज लक्षात घेऊन अधिकाधिक भांडवल गुंतवणूक होणे गरजेचे आहे.

पाण्याची नेमकी साठवण कुठे व केवढ्या आकाराची करावी त्यासाठी लागणाऱ्या भांडवलाची निश्चिती त्याचा कालक्रम, अग्रक्रम आणि त्याची परतफेड इत्यादी प्रश्नांची उकल व्हावी.

पाण्याचे विविध उपयोग आणि सामाजिक, आर्थिक मूल्य लक्षात घेता पाणी प्रश्नाचा अभ्यास बहुशाखीय पद्धतीने होण्याची गरज आहे.

श्री अण्णासाहेब शिंदे (जलतज्ञ व समाज शास्त्रज्ञ) :- पाणी ही मर्यादित नैसर्गिक संपत्ती आहे आणि गरजेच्या मानाने पुरेश्या प्रमाणात पाणी

MAHARAJA JOURNAL
ISSN: 2319-9311UGC Approved
S.No. 0270

Vidyawarta®

Aug. 2019
Special Issue

0825

229

CHALLENGE OF E-LEARNING IN PHYSICAL EDUCATION

DR. VASISTHA A. KHODASKAR

Director of Physical Education & Sports

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Distt. Yavatmal

Abstract:

This article is a review of research relating to teaching physical education as an online class. Research is limited relating to this topic. According to the different types of research journal and periodicals. Article writer observed the 10 out of 10 high school students receive 60 minutes of physical activity per day during the school. But many high schools letting students' opt-out of physical education there is an immediate need for online classes to help meet requirements. Using e-learning for physical education could provide students without time for physical education a means to get physical activity and credit at the same time. There is the challenge of today teachers. Nevertheless numbers of problems in teaching in online courses of physical education.

Review of E-Learning in physical education

To many physical education teachers e-learning courses and sport are opposites that can never be integrated together. However, many physical education teachers are finding it is possible to successfully teaching sport and exercise online. The notion of using online teaching and learning has at times seemed ludicrous (Ying & Kohl, 2006). During one module of gymnastics, Ying & Kohl integrated animations, graphics, and videos into the online learning activity. The unit was done over a 9-week period using college students. This first attempt at using e-learning for gymnastics also had several face-to-face meetings but those were not the main source of information for the students. Practice was conducted mostly outside of the classroom. As part of the online learning experience the designers took into mind that students had prior knowledge and would be able to tap into that to help learning. The first design element was video with annotated playback. The purpose of this was to integrate conceptual understanding and representations. The students were not allowed to manipulate or experiment within the website. This report concluded that they hoped PE teachers would consider using the power of IT to "facilitate teaching and learning of psychomotor skills, developing the social and cognitive dimensions of pupils, while at the same time reinforcing skills and knowledge in information and communications technology" (Ying & Kohl, 2006).

: Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

Impact Factor 5.13 (2019)

'RESEARCH JOURNEY' International Multidisciplinary E- Research Journal
Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
Special Issue 197(B) : Emerging Innovative Trends in Higher Education

ISSN :
2348-7143
September-2019

भारतातील शेतकऱ्यांची आत्महत्या : कारणे व उपाय

डॉ. महेश प्रल्हादराव गोमासे
इतिहास विभाग प्रमुख,
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत,

शेतकरी हा जगाचा पोशिंदा आहे. शेती हा भारताचा मुख्य व्यवसाय आहे. आजही ६६ टक्के लोक शेती हा मुख्य व्यवसाय करतात. बिनाभरवशाचा व्यवसाय म्हणजे शेती बनतो आहे. देशातील शेती आणि शेतकरी आज संकटात आहे. जगाचा पोशिंदा स्वतः धान्याच्या दुकानावर रांगेत उभा राहून अन्न धान्य घेतो आहे. ही बाब अत्यंत गंभीर, चिंता आणि चिंतन करायला लावणारी आहे. भारतात दर तासाला किमान दोन शेतकरी आत्महत्या करतात. या आत्महत्येची मुळे १९९१ च्या नव आर्थिक धोरणात दिसून येते.

२१ जुन १९९१ रोजी पंतप्रधान म्हणून काँग्रेसचे नेते नरसिंहराव आणि अर्थमंत्री डॉ. मनमोहनसिंग आखूळ झाले. या काळात देशापुढे आर्थिक संकट होते. चलनवाढीचा दर १७ टक्के तर आर्थिक वृद्धीचा दर केवळ १.१ टक्के घटला होता. परकीय चलनाच्या गंगाजळीची अवस्था केवळ आठवडाभर पुरेल इतकीच शिल्लक होती. परकीय कर्जाचे व्याजही देणे कठीण झाले होते. अशा आर्थिक आणि बाणीच्या काळात नव आर्थिक धोरणाचा स्वीकार करणे देशा पुढील अपरिहार्यता होती. ते १९९१ ला लागू झाले. या धोरणानुसार शेती आणि शेतकरी यांना दिली जाणारी सबसिडी टप्पाटप्प्याने कमी करण्यात आली. जागतिकीकरणामुळे अनेक कंपन्या भारतात आल्या, उदारिकरण व खासगीकरणाच्या धोरणामुळे शेती आणि शेतकऱ्यांचा आर्थिक विवंचनेला सुरुवात झाली. शेतकरी दुर्बल, दुलक्षीत व दुर्बल झाला. नैराश्याने ग्रासला गेला, म्हणून वैफल्यग्रस्ततेतून आत्महत्या करू लागला. आज प्रश्न पडतो कारण भारत सरकारच्या गृहमंत्रालयाच्या नॅशनल काईम रेकॉर्ड ब्युरोच्या अहवालानुसार १९९६ ते २००५ या दहा वर्षांत १,६६,२०४ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याचे नोंदविले आहे. तर राष्ट्रीय अपराध कार्यालयाच्या नोंदीनुसार २००८ मध्ये १७१९६ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या.

सन २००६ मध्ये १७३६८ तर १९९५ ते २०११ मध्ये ७,५०,८३० शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याची नोंद आहे. म्हणजे १९९६ मध्ये भारतात शेतकऱ्यांची आत्मघातकी मृत्युचे दर १२.३ तर २००० मध्ये १७.५, २००४ साली १६.२ एवढी उच्चांकी वाढ झाली. काही राज्यांमध्ये हा दर अधिक होता. तामीळनाडूमध्ये ३२, आंध्रप्रदेशमध्ये ३३.२ आणि महाराष्ट्रातील विदर्भ आणि मराठवाड्यातील शेतकरी सरासरीपेक्षा अधिक प्रमाणात आत्महत्या करित आहेत.

आजपर्यंत सात लाखपेक्षा अधिक शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत. दरवर्षी सरासरी १४ ते १५ हजार शेतकरी आत्महत्या करतात, म्हणजे दिवसाला या देशात ४० आत्महत्या होतात. असे नॅशनल सेंसर सर्वे आर्गनायझेशनद्वारे सरकारने प्रसिध्द केलेल्या आकडेवारीवर जरी विश्वास ठेवला तरी दर तासाला दोन शेतकरी आत्महत्या करतात, हे सिध्द होते. २०१५ मध्ये १३०० शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याचे धक्कादायक वास्तव राज्य महसूल विभागाद्वारे पुढे आले आहे. देशपातळीवर महाराष्ट्र शेतकरी आत्महत्येबाबत एक नंबर वर आहे. पुरोगामी महाराष्ट्राला ही बाब शोभनीय नाही. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या ही राष्ट्रीय आपत्ती आहे.

'RESEARCH JOURNEY' International Multidisciplinary E-Research Journal
Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
Special Issue 197(B) : Innovative Trends in Higher Education

ISSN :
2348-7143
September-2019

भुजंग मेश्राम यांची कविता : जाणिवा आणि शैली

डॉ. शांतरक्षित गावंडे

मराठी विभाग - नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत जि. पयबतमाळ
sambodhi.creation358@gmail.com

आदिवासी जीवन जाणिवांचा सशक्त अविष्कार सर्वप्रथम भुजंग मेश्राम यांनी केला. महाविद्यालयीन शिक्षण घेत असतानाच त्यांचा 'आदिवासी कविता' (१९७५) हा गोंडी भाषेतील कवितासंग्रह प्रकाशित झाला. तर भक्कम वैचारिक भूमिका असलेला 'ऊलगुलान' हा कवितासंग्रह १९९० ला प्रकाशित झाला. त्यांच्या मृत्यूपरचात 'अभुज माड' (२००८) हा कवितासंग्रह प्रकाशित झाला.

भुजंग मेश्राम हे जन्माने आदिवासी समूहातील असले तरी त्यांची जडणघडण दलित चळवळीतून झाली. त्यांचे सुरुवातीचे शिक्षण शासकीय आश्रमशाळेत झाले तर उच्च शिक्षण मुंबईच्या सिद्धार्थ महाविद्यालयात झाले. त्याचा परिणाम असा झाला की, महात्मा फुले, राजर्षी शाहू महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या विचार चळवळीशी ते जोडल्या गेले. दलित साहित्य चळवळीच्या संपर्कातून त्यांचे अनुभवविश्व आणि वैचारिक पाया भक्कम झाला. परिणामतः आदिवासी साहित्य आणि दलित साहित्य यातील अनुबंध त्यांनी वेळोवेळी जोरकसपणे मांडले. त्याचबरोबर जगभरातल्या आदिवासी समूहाशी भारतीय आदिवासींच्या साहित्य निर्मितीला जोडून नवा अन्वयार्थ त्यांनी सांगितला. विशेष म्हणजे आदिवासी साहित्याच्या प्रेरणेबाबत विविध मतेमतांतरे असताना भुजंग मेश्राम यांची भूमिका स्पष्ट होती. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हेच आदिवासी साहित्याची प्रेरणा होय या विषयी ते ठाम होते. याविषयी ते म्हणतात, "डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या प्रेरणेने दलित लेखक लिहू लागले. या दलित लेखकांनी स्वतःचे पीठ तयार केले. तसेच आदिवासी लेखका समोर प्रेरणेचे निमित्त म्हणून दलित लेखक डोळ्यासमोर होते. त्यामुळे आदिवासी लेखक लिहू लागले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारातील शक्तीस्थळांमुळे आदिवासी साहित्याला दिशादिग्दर्शन मिळाल्याने आदिवासी साहित्याची मुलभूत प्रेरणा डॉ. आंबेडकर हेच आहेत."^१ भुजंग मेश्राम यांच्या मनात आदिवासी साहित्याच्या प्रेरणेबाबत ही निश्चित भूमिका आहे. तत्कालीन काळात आदिवासी साहित्यिकांकडून लोकसाहित्याचे गौरविकरण करण्यात आले. आजही तीच री सुरू आहे. भुजंग मेश्राम लोकसाहित्याची समृद्ध परंपरा मान्यच करतात. परंतु त्यांच्या मते "लोकसाहित्य निर्माण करण्यापेक्षा बिद्रोह करणारे व अंतर्मुख करणारे वाङ्मय लिहिणे आदिवासी लेखक पसंत करतात."^२

भुजंग मेश्राम यांच्या कवितेचा विचार करतांना उपरोक्त भूमिका लक्षात घेणे गरजेचे आहे. भुजंग मेश्राम यांच्या या काव्य प्रतिबद्धतेमुळेच डॉ. मधुकर वाकोडे यांनी त्यांना आदिवासी कवितेचे जनक म्हटले आहे.

भुजंग मेश्राम यांनी 'गुलगुलान' ची घोषणा दिली. आदिवासी कवितेत या क्रांतीकारी घोषणेने झंझावत निर्माण केला. भुजंग मेश्राम यांना गोंडी भाषेसह मराठी, बंजारी, परधानी, वन्हाडी, वारली या भाषा त्यांना परिचित आहेत. त्या भाषेत त्यांनी कविता लिहिल्या. पांडवांनी या कवितेत तिज्जनवाईला ते सवाल करतात.

"संस्कृती लुटतांना ज्यांनी फक्त ठेवले अवशेष

आज तेच बांधताहेत म्युझियम्स

पांडवांनी गाता गाता तू झालीस द्रौपदी

स्वतःच्या गळ्यानेच फेडतेस

निष्पाप वय आणि रहदारी नियमांचे उल्लंघन

डॉ. महेश प्रल्हादराव गोमासे
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत

सध्या घाकघकीच्या आयुष्यात स्वतःची गाडी असणे वाहतुकीच्या दृष्टीने सोयीस्कर ठरते. काही वेळा गरज म्हणून नव्हे तर छंद म्हणून गाडी चालविली जाते. पण गाडी चालवितांना वाहतुकीचे नियम लक्षात ठेवणे गरजेचे असते. पण आज कमी वयातील मुलं मोठ्या प्रमाणात वाहन चालवितांना दिसतात. मोटार वाहन कायदानुसार १८ वर्षावरील मुलांना गिअर असलेली दुचाकी चालविण्याची परवानगी आहे. मात्र आज सर्वत्र परिसरात सर्रास अल्पवयीन मुले दुचाकी चालवितांनाचे चित्र पहावयाला मिळते आहे. अनेकदा कारवाया करूनही अल्पवयीन मुलांच्या हातात गाड्या येत आहेत. पालक आपली जबाबदारी पार पाडत नाहीत. त्यामुळे त्यांना दंड करण्याची कारवाई करण्यासाठी वाहतूक पोलिसांनी अधिक लक्ष देण्याची गरज आहे.

वाहन चालविण्याचा परवाना उपप्रादेशिक परिवहन विभागातून दिला जातो. असा परवाना मिळाल्यानंतरच मुलांनी गाडी चालविणे अपेक्षित आहे. मात्र, मुलांची हौस भागविण्यासाठी अनेक जण मोटार वाहन कायद्यातील वयाच्या नियमापूर्वी मुलांना गाडी चालवायला शिकवितात. पाल्याच्या या हट्टापायी रस्त्यावरून चालणाऱ्या इतरांच्या जीवाला धोका निर्माण होऊ शकतो, याचा मात्र पालकांना विसर पडताना दिसत आहे. त्यामुळे सर्वत्र रस्त्यांवर अनेक अल्पवयीन महाविद्यालयीन व शाळकरी मुले सर्रास गाड्या चालवितांना दिसतात. त्यामध्ये भरघाव वेगाने गाडी चालविण्याचे व ट्रिपल सीटचे प्रमाणही अधिक आहे.

रहदारी (ट्रॉफीक) चे नियम

- १) गाडीचा परवाना मिळविण्यासाठी योग्य प्रशिक्षकाकडून गाडी चालविणे शिकले पाहिजे. दुचाकीसाठी हा नियम लागू होत नाही, पण चारचाकीसाठी हे अनिवार्य आहे, तसा कायदाच आहे,
- २) गाडी चालवितांना रस्त्याच्या डाव्या बाजूने अशा प्रकारे चालवावी की, आपल्यापेक्षा वेगाने जाणाऱ्या इतर गाड्यांना अडचण होणार नाही.
- ३) चार रस्त्यांवर वळणावर किंवा साधारण अरुंद पुलावर चढण असलेल्या ठिकाणी ओव्हरटेक करू नये. जर एखादे वाहन आपणास ओव्हरटेक करण्याचा प्रयत्न करीत असेल तर आपण आपल्या गाडीचा वेग कमी करून त्या गाडीस ओव्हरटेक करू द्यावे.
- ४) आपण छोट्या रस्त्यावरून मोठ्या रस्त्यावर येत असाल तर मुख्य रस्त्यावरील डाव्या व उजव्या बाजूंनी येणाऱ्या वाहनांना प्रथम जाऊ द्यावे.
- ५) उजवीकडे वळण घेत असताना मुख्य रस्त्याच्या मध्यभागापर्यंत सरळ येऊन उजवीकडे वळण घ्यावे, जेणे करून इतर वाहनांना अडथळा येणार नाही.
- ६) डावीकडे वळण घेत असताना डावीकडील रस्त्याच्या किंवा फुटपाथच्या शक्य तितक्या जवळून वळण घ्यावे.
- ७) अपंग किंवा अंध व्यक्ती रस्त्यावरून जात असल्यास वाहनांचा वेग कमी ठेवावा. तसेच त्यांच्यापासून जास्त अंतरावर वाहन न्यावे.
- ८) रस्त्यावर एखादी वरात, मिरवणूक अथवा मोर्चा निघत असल्यास वेगाने जाऊ नये. तसेच हॉर्न वाजवून ध्वनी प्रदूषण करू नये.

वाहन नियम मोडल्यास दंड

आता नवीन नियम वाहन चालविणाऱ्यांसाठी लागू झाले आहेत. तुम्ही गाडी चालवितांना सीटबेल्ट लावला नसाल, तर आता १०० रुपयाऐवजी १००० रुपये दंड भरावा लागतो आणि दुचाकी चालवितांना हेल्मेट घातले नसेल तर १०० ऐवजी १००० रुपये दंड भरावा लागेल. शिवाय, वाहन परवाना ही तीन महिन्यासाठी रद्द केला जाईल. केंद्र सरकारने मोटार वाहन कायद्यात सुधारणा केल्या. नव्या सुधारणासह मोटार वाहन (सुधारणा) कायदा १ सप्टेंबर २०१९ पासून लागू करण्यात आल्या आहे. या कायद्यातील नव्या तरतुदीमुळे वाहन नियम मोडल्यास होणाऱ्या शिक्षा आणि दंडाच्या रकमेत मोठी वाढ करण्यात आली आहे.

मोटर वाहन कायद्यातील नव्या शिक्षा

- १) रुग्णाहिके सारख्या आपतकालिन वाहनांचा रस्ता अडविल्यास १० हजार रुपये किंवा त्याहूनही अधिक दंड किंवा तीन महिन्यांच्या तुरुंगवासाची शिक्षा होईल किंवा या दोन्ही शिक्षा ही ठोठावल्या जातील. या आधी या गुन्ह्यासाठी कोणतीही शिक्षा नव्हती.
- २) वाहन चालवितांना परवाना नसेल तर ५ हजार रुपये किंवा त्याहूनही अधिक दंड किंवा ३ महिन्यांचा तुरुंगवास किंवा दोन्ही शिक्षा होतील. हाच गुन्हा पुन्हा केल्यास १० हजार रुपये किंवा त्याहूनही अधिक दंड किंवा १ वर्षाची शिक्षा किंवा दोन्ही शिक्षा होतील.

समकालिनता आणि आंबेडकरवादी कविता

डॉ. शांतरक्षित गावडे
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंतजि. यवतमाळ

सारांश

कविता या वाङ्मयप्रकाराचे प्राचीन कविता, अर्वाचीन कविता, समकालीन कविता अशा विविध रीतीने वर्गीकरण करता येते. यापैकी समकालीन कविता म्हणजे कालसंगत जाणिवांचा आविष्कार होय. एकूणच मराठी कवितेत १९४५ नंतर समकालीन जाणिवा व्यक्त झाल्या. आंबेडकरवादी कवितेतही १९६० नंतर सामाजिक वास्तव, महानगरीचे भेसूर चित्र, सांस्कृतिक ताणतणाव जोरकसपणे व्यक्त झाले.

१९६० नंतर आरती प्रभू, चित्रे, कोल्हटकर, ग्रेस, परब, महानोर, गणोरकर, डहाके आदी कवींनी समकालीन जाणिवांचा आविष्कार केला तर नामदेव ढसाळ नारायण सुर्वे यांनी सामान्य माणसाचे संवेदन अभिव्यक्त केले. यात ठळक वैशिष्ट्य असे लक्षात येते की, मराठी कवितेच्या मध्यवर्ती प्रवाहात ववितांच्या संवेदनापेक्षा महानगरीय जाणिवा, भावनिक मुसमट दिसून येते. समकालीन कवितेवर अवस्तव व्यक्तिवादाचा प्रभाव आहे. मर्दंकरांच्या आकृतीवादातून ती मुक्त होऊ शकली नाही. लघुनियतकालितून लिहिण्यात येणाऱ्या कवितेत अगतिकता जीवनातील विसंगती दिसून येते. लैंगिक प्रतिमांचा वापर दिसून येतो.

आंबेडकरवादी कवितेने मात्र थेट माणूसकेंद्री कविता लिहिली. त्यात वहिष्कृत अपेक्षित शोषित जीवनाचा उद्गार आहे. यात प्रातिनिधिक कवी म्हणून नारायण सुर्वे आणि नामदेव ढसाळ यांच्या कवितेची वैशिष्ट्ये पहावयाची आहेत.

नारायण सुर्वे यांनी कामगार, कष्टकरी लोकांच्या संवेदना आपल्या कवितेतून व्यक्त केल्या. नव्या समाजरचनेच्या स्वप्नपूर्तीसाठी सुर्वे विद्रोही भूमिका घेतात. दुसरे कवी नामदेव ढसाळ यांनी मराठी कवितेचे बुरूज ढासळविले. सत्तासत्ता विद्रोह आणि जगण्याची वास्तववादी भाषा हे त्यांच्या कवितेचे वैशिष्ट्ये आहे. अशारितीने ढसाळ आणि सुर्वे यांची कविता समकालीन कवितेहून पूर्णतः वेगळी आहे. मार्क्सवादी कविता लघुनियतकालिकातील कविता यापेक्षा आंबेडकरवादी कविता प्रकृतीने वेगळी आहे. सर्वकष मानवी कल्याणासाठी विद्रोहाने लगे घेऊन ती मराठी विश्वात दाखल झाली.

समकालिनता आणि आंबेडकरवादी कविता

साहित्याचे वर्गीकरण करताना 'प्राचीन साहित्य', 'आधुनिक साहित्य' आणि 'समकालिन साहित्य' अशा तीन प्रकारे करण्यात आलेले आहे. यानुसारच कवितेचे वर्गीकरण तीन प्रकारे करण्यात येते 'प्राचीन कविता', 'अर्वाचीन कविता' आणि 'समकालीन कविता' हे तीन प्रकार होय. याशिवाय कालखंडा व्यतिरिक्त आशयानुसार, जाणीवेनुसार कवितेचे प्रकार करण्यात येतात. येथे समकालीन काव्यप्रवाह आणि साठोत्तरी काव्यप्रवाह यातील अनुबंध शोधायचा आहे. त्याकरिता प्रथम समकालीनता म्हणजे काय ते पाहू या.

"समकालीन म्हणजे काळाच्या बरोबर असणे, कालसुसंगतता हे समकालीन साहित्याचे प्रमुख वैशिष्ट्ये असते. त्या काळात घडलेल्या घटनांचे पडसाद ज्यात उमटतात, त्यास समकालीन साहित्य म्हणतात." यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या पुस्तकात "समकालीन साहित्य म्हणजे जे साहित्य आपल्या काळाबरोबर आहे. ज्या काळात ते निर्माण होत असते, त्या काळाचे प्रतिबिंब आहे. त्या काळातील विचार, जाणीवा, मते ज्या साहित्यातून व्यक्त होतात, असे साहित्य" १

या संबंधीचे अधिक विवेचन करताना याच पुस्तकात पुढे स्पष्टीकरण आहे, त्यानुसार,

"..... या काळातील मानवाच्या इच्छा, आकांक्षा प्रयत्न, असहायता, पराभव, वेदना, विद्रोह, स्वप्ने इत्यादींचा प्रमाणिक आविष्कार साहित्यातून होतो. त्यामुळे त्याला समकालीन साहित्य म्हटले जाते." २

समकालीन साहित्याचा कालखंड १९४५ पासून मानण्यात येतो. प्रस्तुत अभ्यासाविषयानुसार १९६० नंतरच्या कवितेचा येथे विचार करायचा आहे.

१९६० नंतरचा काळ वेगवेगळ्या सामाजिक सांस्कृतिक राजकीय परिवर्तनाचा कालखंड आहे. त्यामुळे वाङ्मयीनदृष्ट्याही हा परिवर्तनाचा काळ आहे. १४ ऑक्टोबर १९५६ ला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी धम्मचक्र प्रवर्तन केले. १९६० लाच महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती झाली. १९६७ ला नक्षलबाडी येथे सशस्त्र उठाव झाला. त्यातूनच पुढे नक्षलवादी चळवळ उदयास आली. १९६८ ला फ्रान्स आणि जर्मनी येथील विद्यार्थ्यांनी आंदोलने केली. याच काळात अमेरिकेने व्हिएतनामवर युद्ध लादले, तर चिनमध्ये माओ-त्से-तुंग यांच्या नेतृत्वाखाली लाल क्रांती झाली. वाङ्मयीनदृष्ट्या पाहिले तर लघुनियतकालिकांची चळवळ निर्माण झाली. भारतीयांसोबत पाश्चिमात्य लेखकांचे आदानप्रदान वाढले. १९६२ मध्ये अशोक शहाणे यांची 'मराठी वाङ्मयावर क्ष किरण' यातून सडेतोड मांडणी केली. शिक्षणाने आत्मभान प्राप्त झालेली पिढी विद्रोह व्यक्त करू लागली. आंबेडकरवादी साहित्य आणिदलित पेंथर या चळवळी समांतर रीतीने १९६० नंतरच निर्माण झाल्या. अशारीतीने उपरोक्त मानवी स्थितीचे पडसाद १९६० नंतरच्या साहित्यात उमटले आहेत, त्यामुळेच १९६० नंतरचे साहित्य समकालीन साहित्य आहे. ३

एकंदरीत, समकालीन जाणिवांचा समर्थ आविष्कार आंबेडकरवादी कवितेतून झाला. आंबेडकरवादी कवितेत राजकीय, सामाजिक वास्तव महानगरीचे भेसूर चित्र, सांस्कृतिक ताणतणाव जोरकसपणे व्यक्त झाले.

समकालीन कवितेत आंबेडकरवादी कवितेचे वेगळेपण

१९६० नंतरच्या समकालीन कवितेचा विचार करताना आरती प्रभू, मधुकर केचे, दिलीप चित्रे, भालचंद्र नेमाडे, तुलीसी परब, ग्रेस, ना. धो. महानोर, प्रभा गणोरकर, वसंत आबाजी डहाके, गुरुनाथ धुरी इ. कवींचा विचार करावा लागतो. या

Year 2020

B.Aadhar' International Multidisciplinary Research Journal**Impact Factor - (SJIF) -7.675,
Special Issue****ISSN :
2278-9308
February
2020**

भारतातील पर्यटन उद्योग : एक उत्कृष्ट सेवा क्षेत्र
डॉ. शशिकांत व्ही. अडसोड
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ

सारांश :-

सतत काहीतरी नवीन घडत असलेल्या भारतात पर्यटकांना आपली निवड करण्यासाठी अनेक कारणे उपलब्ध आहेत. निसर्ग सौंदर्य, ऐतिहासिक वास्तू, वारसा, तेजस्वी रंग, संस्कृती, खाद्य संस्कृती, तीर्थक्षेत्रे या सर्वांतील विविधता यात अफाट पर्यटन क्षमता आहे. गेल्या काही वर्षात शैक्षणिक, वैद्यकीय, साहसी, ग्रामीण व पर्यावरणीय पर्यटन या सारख्या नव्या पैलूंचा भारतीय पर्यटन उद्योगात समावेश झाला आहे. फक्त आंतरराष्ट्रीयच नाही तर देशांतर्गत पर्यटनानेही उंच भरारी घेतली आहे. उपलब्ध माहिती नुसार गेल्या दशकभरात भारताने एकूण जीडीपीच्या ७.६ टक्के योगदान देत पर्यटन क्षेत्रात लक्षणीय वाढ केली आहे.

जगभरातील पर्यटन व्यवसायाने सेवायोजन निर्मिती, विदेशी चलन स्रोत व आर्थिक अभिवृद्धी यात महत्वपूर्ण कामगिरी बजावली. ऐश्वर्य संपन्न वैविध्यपूर्ण संस्कृती, निसर्ग, ऐतिहासिक वारसा, चहलपहलयुक्त बाजापेठा, पारंपरिक आतिथ्य या पर्यटनाला उपयुक्त बाबी भारतात पुरेसा प्रमाणात आहेत. फक्त त्या आकर्षक पध्दतीने ग्राहकांसमोर मांडणे आवश्यक आहे. कोणत्याही देशातील पर्यटन उद्योग समृद्ध होण्यासाठी स्पर्धात्मक पातळीवर पायाभूत सोयी-सुविधा, राहण्याच्या जागा, वाहतुकीच्या सोयी व मनोरंजन यांची आवश्यकता असते. तेव्हा केंद्र व राज्य शासनापासून उद्योजक व संपूर्ण समाज या सर्वांची भूमिका त्यात महत्वाची ठरते. शासकीय शोरणामुळे या क्षेत्राला चालणा मिळून अभिवृद्धीचे सुलभीकरण होण्यासाठी संदर्भ चौकट तयार केली जाते. त्यामुळे पर्यटकांचा ओघ वाढविण्यासाठी आखलेली मार्गदर्शक तत्वे व शोरणे यांची मदत होते. केंद्र शासनाचे ध्येय २०१७-१८ वर्षाच्या अखेरपर्यंत २ टक्के आंतरराष्ट्रीय पर्यटक मिळविणे हे आहे. अलिकडच्या काळात जगातील ४४ देशात आगमनानंतर व्हिसा ही योजना राबविण्यात आली. येत्या काळात हा आकडा १०६ पर्यंत वाढविण्याचा प्रयत्न सुरू आहे. त्या दृष्टीने सहल आयोजक, निवडक हॉटेल यांची माहिती देणारे मोबाईल ॲप, अतिथ्य संस्थेचे ई-व्यवस्थापन, स्वदेश दर्शन, तीर्थक्षेत्राचे पुनरुज्जीवन, सौंदर्यीकरण, हुनर से रोजगार तक व हुनर जायका या कार्यक्रमांच्या अंमलबजावणीमुळे रोजगार निर्मितीचा उद्देश सध्य केला जात आहे. असे असले तरी उद्योजकाला दृष्टी व गुणवत्तेच्या आधारावर या योजनांमध्ये आर्थिक मूल्या जोडून समाजाच्या भल्यासाठी व देशाच्या आर्थिक सुवर्ततेसाठी उपयोग करून घेता येईल. अभिनव व अपारंपरिक पर्यटन स्थळे शोधने, प्रकाशत न आलेल्या स्थळांचा प्रसार होच यशस्वी उद्योजकता व भारतीय पर्यटनाच्या शाश्वततेची गुरुकिल्ली आहे.

भारत - जागतिक पर्यटकांसाठी आकर्षक केंद्र असून, प्राचीन इतिहासात तीर्थयात्रा, व्यापार याद्वारे करण्यात आलेल्या पर्यटनाचे दाखले येथील संस्कृती, कला यामधून मिळतात. कारण हे पर्यटक भारतीय संस्कृती सेवाबद्दलची माहिती स्वदेशात देतात. त्याचप्रमाणे आपल्या संस्कृतीची छाप अनाहुतपणे सोडतात. या आदान-प्रदानातून विविध पर्यटन क्षेत्रे विकसीत झाली आणि व्यवसाय म्हणून कार्यरत झाली. भारतीय पर्यटनाचा विकास किती, केव्हा व कुठल्या उपाययोजनांच्या अंमलबजावणीतून झाला, याहीपेक्षा इतर देशांनी अवलंबविलेल्या विकास पध्दती, आधुनिक तंत्रज्ञानयुक्त पर्यटन सेवांचा डोळसपणे विचार केल्यास भारतातील कमतरता दूर करता येईल.

भारतातील आर्थिक स्थितीत झालेली सुधारणा आणि येथील समृद्ध संस्कृती यामुळे भारताबद्दल जगभरात आदराची भावना निर्माण झाली आहे. भारतातील नागरिक आपल्या उत्पन्नातील काही भाग आपली पर्यटनाची होस पूर्ण करण्यासाठी खर्च करत असल्याने त्यात वाढ झाली आहे. जागतिक आर्थिक मंद्याच्या प्रवास व पर्यटनासंदर्भातील २०१५ सालच्या तुलनात्मक अहवालात मार्क्युटिक वारशासाठी ११ वे स्थान, नैसर्गिक साधन संपत्तीच्याबाबतीत ९ वे स्थान, सांस्कृतिक

B.Aadhar' International Multidisciplinary Research Journal**Impact Factor - (SJIF) -7.675,
Special Issue****ISSN :
2278-9308
February
2020****Goods and Services Tax & its Impact****Dr. Pankaj S. Vishwakarma**

Asst. Prof. In Commerce

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm. and Sci.), Ner

Parsopant, Dist. Yavatmal

Abstract:-

The Goods and Services Tax or GST came into effect on the 1st of July 2017. The aim of introducing the tax was to replace all the existing indirect taxes with a single comprehensive tax. Through GST, all indirect taxes such as central excise tax, service tax, VAT and entertainment tax were consolidated. This major step has helped the citizens of India to file their taxes easily without the hassles they faced earlier. And, this article will discuss the impact of GST on the Indian economy.

Goods and Services Tax is levied on the manufacturing and sales of goods and services across the country. The tax is charged at every stage of the manufacturing process. GST is applicable for both the customer and the manufacturer. It is a destination-based tax. This means that GST is to be collected at the point of consumption. So, if a product is manufactured in Bihar and is sold in Bhopal, the tax will be levied in Bhopal. Moreover, at every stage of the manufacturing process where value is added to the product, GST is collected.

Positive Impact of GST is as follows:-

1. Ease of Starting Business
2. Low Tax Burden and Ease in Filing Process
3. Improved Logistics
4. No Distinction Between Goods and Services

A) Introduction:-

GST is levied on the manufacturing and sales of goods and services across the country. At every stage of the manufacturing process it will be charged. GST is applicable for both the customer and the manufacturer. It is a destination-based tax. This means that GST is to be collected at the point of consumption.

Types :-

- 1) CGST - Central Goods and Services Tax: The tax is collected by the central government on the interstate sale of goods and services.
- 2) SGST - State Goods and Services Tax:-

Effect of GST on the Indian economy

The implementation of GST has significantly affected the Indian economy in the following

ways:-

B.Aadhar' International Multidisciplinary Research Journal

Impact Factor - (SJIF) -7.675,
Special Issue

ISSN :
2278-9308
February
2020

GST & Common man**Firoj P.Sahala**

Asst. Prof. In Commerce

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm. and Sci.), NerParsopant, Dist. Yavatmal

Abstract:-

The Goods and Services Tax (GST) in India has replaced several taxes charged earlier. It has replaced VAT, service tax and taxes of excise. For a common man, GST means a lot different than to a businessperson. While the common man (no service providers) does not have to do GST registration or pay GST via input credits, he/she will still be affected directly under the new tax regime in many ways because as GST is an indirect tax, which will be ultimately borne by the end consumers. Before we discuss the impact of GST on common man in India, it is essential to understand types of GST implementation and the GST rates.

Introduction :-**Types of GST Implemented in India**

- The GST collected by Centre: CGST
- The GST collected by State: SGST
- The GST applicable on inter-state sales to facilitate smooth transfer between the Centre and the State: IGST

GST Rates range over 5%, 12%, 18% and 28% plus luxury cess:

GST Rate Slabs	Current GST rates	Previous Rates	Products
1	5%	Up to 9%	Coffee, tea, edible oil, spices
2	12%	9% to 15%	Processed food, computers, electronic items
3	18%	15% to 21%	Shaving sticks, oil, soaps
4	28%	21%	Luxury goods such as tobacco, high-end cars, aerated drinks etc.

How Does GST Impact You?

After adjustment in several taxes before **Goods and Services Tax**, the aftermath holds tax relief especially because there will be a reduction in prices for FMCG products such as chocolates, shampoos, also small cars, booking air tickets, DTH etc. Eating out may also become cheaper, as earlier the service tax and VAT together made dining out experiences quite heavy on the pocket. Now VAT is applicable only on places that allow alcoholic drinks. Otherwise, GST has replaced service tax.

On the other hand, there will be increase in prices for luxury cars, gold, textiles, aerated beverages, and tobacco. In terms of prices, services would be more expensive at the onset of GST. However, in the

भारतीय अर्थव्यवस्थेत विमुद्रीकरणाचे परिणाम
प्रा.एम.यु.अर्जुन
नेहरू महाविद्यालय नेर

८ नोव्हेंबर २०१६ ला विचार केला नव्हता अशी घोषणा आपल्या देशात झाली. रात्री ८ वाजता पंतप्रधानांनी देशाला उददेशून केलेल्या भाषणात देशातील जवळपास ८६ टक्के चलन त्या मध्यरात्रीपासून रद्द करण्याची घोषणा केली. इतक्या मोठ्या देशात इतक्या मोठ्या प्रमाणात नोटबंदी आपूर्ती कधीच झाली नव्हती. दरम्यान त्यात काळात व्हेनेझुएला या देशाने देखील त्या देशातील सर्वात मोठे चलन रद्द केले होते, पण तेथील नागरीकांनी त्या विरुद्ध बराच उठाव केला, निदर्शने सधर्त मोठे चलन रद्द केले होते, पण तेथील नागरीकांनी त्या विरुद्ध बराच उठाव केला, निदर्शने झाली आणि या सरकारला तो निर्णय रद्द करावा लागला. त्या पार्श्वभूमीवर भारतात लोकांनी हा निर्णय स्वीकारण्याचे त्या दोनतीन महिन्यातील माध्यमातून येणाऱ्या संदर्भणातून दिसून येत होते. लोकांना वास होतो पण हा निर्णय देशातील आहे अशी भावना असल्याच निदान त्यासर्वशणातून दिसत होते.

आपल्याकडेच नाहीतर एकूण आंतरराष्ट्रीय स्तरावर डिमोनिटायझेशन म्हणजे निश्चलीनिकरण या संकल्पनेला पाठिंबा वाढतो आहे. त्याचे कारण म्हणजे अमलीपदार्थाची तस्करी, बेकायदेशीररित्या भारताचा कायदेरित्या शास्त्रशास्त्राचा व्यापार, पैशाची फेराफेरी, गैरप्रकारामध्ये मोठ्यापातळीवर अधिक किमतीच्या चलनी नोटांचा वापर केला जातो.

नोटबंदी म्हणजे मोठ्या किमतीचे चलन बंद करणे, वापरात असलेल्या नोटा बंधू-दिडवर्षाच्या काळात नष्ट करणे आणि मोठ्या किमतीच्या चलनी नोटा न छापणे होय. चार तासांच्या काळातच पाचशे आणि एक हजाराच्या नोटा रद्द करण्यात आल्या.

प्रत्यक्ष परिणाम :-

१) संकलनाचा पाया हा अधिक व्यापक होत जाईल.

देशात कर भरणाऱ्या लोकांची संख्या अत्यंत कमी आहे. सध्याचे कोटीच्या देशात अवघे तीन कोटी लोक व्यक्तिगत आयकर भरतात. नोटबंदी निर्णयानंतरच्या वर्षभरातील या संदर्भातील आकडेवारीही अत्यंत बोलकी आहे. ५ ऑगस्ट २०१७ रोजी रिटर्न भरणाऱ्यांच्या संख्येत २४.७ टक्क्यांनी वाढ झाली. २०१६-१७ मध्ये १.२६ कोटी नविन करदाता वाढले. करसंकलन १९ टक्क्यांनी वाढले, तर व्यक्तिगत कराखालील अग्रिम कर भरणाऱ्यांची संख्या ही ४१.७९ टक्क्यांनी वाढली. आयकर खात्याच्या म्हणण्यानुसार ५ ऑगस्ट पर्यंत ५७ लाख रिटर्न्स हे गेल्या वर्षाच्या तुलनेत अधिक भरले आहेत व येणाऱ्या काळामध्ये कर संकलनाचा पाया हा अधिक व्यापक होत जाईल.

२) बँकिंग क्षेत्रातील तरलतेत वाढ

१३ लाख कोटीच्या नोटीबँकिंग व्यवस्थेमध्ये परत आल्या व त्यामुळे बँकिंग क्षेत्रातील तरलता मोठ्या प्रमाणावर वाढली व त्यामुळे गृहकर्जाचे दर हे काही प्रमाणात कमी होण्यास मदत झाली. नोटाबंदीमुळे बँकिंगव्यवस्थेच्या बाहेर असलेला वर्ग बँकिंगव्यवस्थेमध्ये आला. बँकिंगव्यवस्थेत पैसा आल्या तर शाव यक्तीचा फायदाहीतो. शिवाय देशाच्या अर्थव्यवस्थेत काही मोठ्या प्रमाणात फायदा होतो.

३) डिजीटल इकोनॉमीला चालना मिळाली.

नोटबंदीमुळे डिजीटल इकोनॉमीला मोठ्या प्रमाणावर चालना मिळाली डिजीटल इकोनॉमीच्या दृष्टीने महत्वाचे पाउल म्हणून भिम अरलीकेशन आणले नॅशनल पेमेंट

नविन आर्थिक धोरणानंतर भारतीय युवकांसमोरील आव्हाने व संधी

प्रा. डॉ. विष्णू पांडुरंग कुटे

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख,

नेहरू महाविद्यालय, नेर (परसोपंत), जि. यवतमाळ

प्रस्तावना :-

अभूतपूर्व आर्थिक संकट व राजकीय अस्थिर यांच्या तावडीत सापडलेल्या भारताला त्यावेळेसचे अर्थमंत्री डॉ. मनमोहनसिंग यांनी दिलेली अमूल्य भेट म्हणजे नवीन आर्थिक सुधारणा होय. भूतपूर्व पंतप्रधान श्री नरसिंहराव सरकार सत्तेवर आल्याबरोबर जून १९९१ मध्ये या नवीन आर्थिक धोरणांची घोषणा करण्यात आली.

नव्या आर्थिक धोरणाच्या अंतर्गत जी उदारीकरण, खाजगीकरणाची प्रक्रिया सुरू झाली, तिचा प्रमुख उद्देश भारतातील उद्योग अधिक कार्यक्षम व जागतिक स्तरावर स्पर्धाक्षम करणे हा होता. त्यासाठी साधारणपणे शासनाने तीन सुधारणा आणण्याचा प्रयत्न केला. त्या पुढीलप्रमाणे आहेत.

- १) उद्योगावरील गुंतागुंतीचे नियंत्रण दूर करणे, परवाना पद्धती बाद करणे.
- २) विदेशी व्यापार मुक्त करणे व त्यासोबत या व्यापाराशी संबंधीत चलनाचे जे व्यवहार होतील ते देखील सोपे व उदार करणे.
- ३) विदेशातून भारतात प्रत्यक्ष गुंतवणूक मोठ्या प्रमाणावर यावी म्हणून अनुकूल वातावरण निर्माण करणे. (Foreign Direct Investment-FDI).

यामुळे भारतीय उद्योग जागतिक स्पर्धेस तोंड देऊ शकतील, ते उत्पादन तंत्रात सुधारणा घडवून आणतील, त्यांची उत्पादकता वाढेल. व्यापारातील बंधने दूर केल्यामुळे ते जगातून चांगला कच्चा माल, तंत्र आयात करू शकतील. त्यांची विदेशी भांडवलाची अडचण दूर होवू शकेल. चांगल्या गुणवत्तेच्या आणि विपुल प्रमाणावर पेठ्या वस्तुंचे उत्पादन करू शकतील. नवीन आर्थिक धोरणाच्या अंतर्गत जागतिकीकरण, खाजगीकरण व उदारीकरणाची त्रिसुत्री अंमलात आणण्याचा भारतीय युवकांवर कोणता परिणाम झाला, युवकांसमोर कोणती आव्हाने उभी राहिली व कोणत्या संधी उपलब्ध झाल्यात याबाबतच्या काही पैलूंचा विचार पुढीलप्रमाणे आहे.

उदारीकरणाचा अवलंब केल्यानंतरच्या पहिल्या दोन दशकांत भारताने आर्थिक आघाडीवर सर्वांगीण यश संपादले. उदा. राष्ट्रीय उत्पन्न चौपटीने वाढले. तर दरडोई उत्पन्न अडीच पटीने वाढले. कृषि क्षेत्रावरचे अवलंबित्व ३४ टक्यांवरून १६.६ टक्यांवर घसरले. सेवा क्षेत्राचा राष्ट्रीय उत्पन्नातील वाटा ४१.७ टक्यांवरून ५७.७ टक्यांवर पोहचला. निर्यातीचे गुणोत्तर राष्ट्रीय उत्पन्नाबरोबर २० टक्यांवर गेले. बचतीचा दर वाढला. परकीय गुंतवणूकदारांनी भारतीय उद्योगक्षेत्रात गुंतवणूक सरासरी प्रतिवर्ष ३३/३४ टक्यांनी केली आणि मुख्य म्हणजे सन २००७-०८ च्या जागतिक मंदीची झळ भारतीय अर्थव्यवस्थेला राष्ट्राच्या एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नापैकी ६० टक्के देशांतर्गत बाजारपेठ असल्याने परिणाम करू शकली नाही. वाढत्या राष्ट्रीय उत्पन्नामुळे फोर्ब्स मासिकाच्या अजिजाथांच्या यादीत एखादी भारतीय व्यक्ती आढळत असे, ती संख्या दरवर्षी वाढतच आहे.

भारताची ही आर्थिक प्रगती लक्षात घेवून भारत लवकरच आर्थिक महासत्ता बनणार अशी खात्री अर्थतज्ज्ञांनी व्यक्त केली.

गोल्डमन सॅक्स नावाच्या प्रसिद्ध जागतिक गुंतवणूक सल्लागार संस्थेतील सुप्रसिद्ध अर्थतज्ञ श्री जीम ओनील यांनी सन २००१ मध्ये ब्राझील, रशिया, भारत व चीन (BRIC) हे देश सन २०२७ पर्यंत आर्थिकदृष्ट्या समर्थ होवून अमेरिका, कॅनडा, इंग्लंड, फ्रान्स, जर्मनी, इटली व जापान या प्रगत देशांच्या पंगतील बसतील असे वर्तविले होते.

कोणताही देश जागतिक पातळीवर महासत्ता म्हणून पुढील तीन क्षेत्रांतील प्रगतीवर गणला जातो.

- १) राष्ट्रीय उत्पन्न
- २) लोकसंख्या आणि उत्पन्नाचे गुणोत्तर
- ३) आर्थिक वाढ

या तीनही क्षेत्रांमध्ये देशाची प्रगती आंतरराष्ट्रीय पातळीवर उच्च पातळीवर असली पाहिजे. जागतिक अर्थव्यवस्थेवर देशाच्या प्रगतीचा प्रभाव जाणवला पाहिजे. वरील तीन निकषांच्या आधारे आजच्या काळातील अमेरिका, युरोपियन संघराज्य व चीन या देशांनी आर्थिक महासत्ता हे स्थान प्राप्त केले आहे.

भारतीय युवकांना संधी :-

बहुतेक अर्थतज्ञ भारताकडे 'आर्थिक महासत्ता' बनण्याची क्षमता देशात असलेल्या तरुणांच्या संख्येमुळे शक्य आहे, असे प्रतिपादन करतात. हे तरुणांचे लोकसंख्येतील वाढते प्रमाण पुढील ३० वर्षे टिकून राहणार आहे. सन २०११ च्या जनगणनेनुसार भारतात ४९ टक्के लोकसंख्या २० वर्षांपेक्षा कमी आणि जवळजवळ निम्मी लोकसंख्या २० ते ५९ वयोगटातील तर ९ टक्के लोकसंख्या ६० वर्षांपेक्षा अधिक होती. सध्याच्या अंदाजानुसार सन २०२१ पर्यंत भारतातील तरुणांची संख्या ४६.४ कोटी होईल. सद्या भारतातील लोकांचे सरासरी वय २९ वर्षे आहे. चीन व अमेरिकेसाठी हे सरासरी वय ३६ वर्षे आहे. युरोपियन देशांसाठी हे वय ४५ वर्षे आहे. तसेच जपानसाठी हे वय ४८ वर्षे आहे. याचा अर्थ असा की, इतर देशातील श्रमिक निवृत्तीकडे झुकणार त्यावेळी भारतीय तरुणांना त्यांच्या जागी काम मिळणार आणि भारतातील श्रमिक उत्पादन क्षमतेच्या सर्वोच्च टप्प्यावर पोहचतील आणि देशाला आर्थिक सामर्थ्यवान बनवू शकतील. भारत हा आर्थिक क्षेत्राला कामगार पुरविणारा जगातील नंबर १ चा

National Conference on Emerging Trends in Higher Education, Social Science and Humanities
Organized By :- Smt. Savitabai Uttamrao Deshmukh Mahavidyalaya, Digras Dist. Yavatmal

11th March
2020

आंबेडकरवादी कवितेतील सामाजिक आशय

डॉ. शांतरक्षित गावंडे
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत
जि. यवतमाळ

सामाजिक दुःखाच्या मुक्तीचा विचार हे आंबेडकरवादी कवितेचे प्रयोजन आहे. फुले-आंबेडकरी जीवनमूल्ये प्रस्थापित करण्यासाठी सभोवतीच्या जगण्यातील सुसंगती-विसंगीचे वास्तवदर्शी चित्रण हा आंबेडकरवादी कवितेचा विशेष होय. या कवितेतील जीवनानुभव परिवर्तनवादी जीवनमूल्यांनी साकार होतो. थोडक्यात, कवितेचे मूल्यमापन करताना आशय महत्वाचा असतो. जीवनमूल्ये आणि आशय यादोन विशेषांचा सहसंबंध असतो. डॉ. यशवंत मनोहर आशय म्हणजे काय? या संबंधाने लिहितात, “आशय म्हणजे अनुभवाचा प्राण, अनुभवाची विशिष्ट दिशेने पाहणारी दृष्टी म्हणजे आशय!”, कवीच्या अनुभवातील जीवनाचा अर्थ म्हणजे आशय.

कवीचा सकस जीवनानुभव हा त्याच्या जाणिवांवर अवलंबून असतो. समृद्ध जाणिवा म्हणजे समृद्ध आशय. समृद्ध जाणिवांनी शोध घेताना आत्मभान, आत्मशोध, नकार, वेदना, विद्रोह, बांधीलकी ही आशयवैशिष्ट्ये जाणवतात. प्रस्तुत लेखात आंबेडकरवादी आशयाचा वरील वैशिष्ट्यावर आधारित चर्चा करावयाची आहे.

बदलत्या युगाची स्पंदने आंबेडकरवादी कवितेने समर्थपणे चित्रित केले. ही कविता विविध आंदोलनाची साक्षीदार आहे. त्या संवेदनाही या कवितेने टिपल्या. या सर्व बाबींचा परामर्श घेऊन आंबेडकरवादी कवितेचे मूल्यमापन करावयाचे आहे.

साठोत्तरी प्रवाहातील आंबेडकरवादी कविता संदर्भाने आत्मभान, आत्मशोध, नकार, वेदना, विद्रोह या संकल्पनांद्वारे साहित्यसमीक्षा सुरू झाली. या सर्व संकल्पना आंबेडकरवादी कवितेच्या निर्मिती आणि अस्मितादर्शक आहेत. विशेषतः या सर्व संकल्पना आंबेडकरवादी साहित्याचे वैशिष्ट्ये विशद करताना चर्चित्या गेल्या आहेत.

महात्मा फुले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दलित, शोषित पीडितांना ‘माणुसकीचे भान’ दिले. विषमतेच्या गर्तेत लोळणाऱ्या सामान्य माणसाला शब्द दिले. जनावरांप्रमाणे मिळणाऱ्या वागणुकीतून बाहेर काढून माणसासारखे जगण्याचा अधिकार दिला. त्याचमुळे वंचितांना आत्मभानाची जाणीव झाली. मग तो सभोवतीच्या जगाचे, अनुभवाचे आकलन त्याच्या जाणीवेनुसार करू लागला. मानवी स्वभावात असलेली संवेदनशीलता आणि अनुभवांना आकलन करण्याची असलेली ज्ञानात्मकता या आधारे त्याने काही प्रश्न उभे केले, काहीना नकार दिला, स्वतःचाही शोध घेतला, भोगत असलेल्या वेदनेला विद्रोही शब्दरूप दिले. नामदेव ढसाळ यांचे शब्द पुढीलप्रमाणे बाहेर पडतात –

रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो
तुमची आयबहीण
आजही विटंबली जाते हाटाहाटातून
...मरेपर्यंत राहयचे का असेच युध्दकैदी?
माझ्या आत्म्याने झिंदाबाची गर्जना केलीय
..... आता या शहराशहराला आग लावत चला

(गोलपिठा / पृ. १३)

ढसाळांची ही कविता वेदनेतून विद्रोह व्यक्त करते. ‘या शहराशहराला आग लावून, वंचितांची अस्मिता आभाळभर’ करण्याचा आत्मविश्वास कवी येथे व्यक्त करतात.

B. Aadhar International Academic Research Journal

Impact Factor - (SJIF) - 7.675,
Special IssueISSN :
2278-9308
March
2020**Agri-Tourism in India : The Development of Rural Area**

Dr. Shashikant V. Adsod

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Abstract :-

Agritourism is a concept of developing and preparing villagers for creating an alternative source of earning and sustaining their heritages. This kind of tourism develops where agricultural activities and tourist interacts. It involves various agricultural activities, animal rides and stay at rural surroundings with natural and fresh cuisines. Basically it develops as niche tourism in different parts of world. It could be a source of developing rural areas of developing countries like India.

The study makes an attempt to assess the impact of agri-tourism on economic life of farmers in rural areas. The result indicates that agri-tourism may be a source of additional income for farmers. Farmers are now-a-days facing more problems for maintaining their livelihood because agricultural productions in India are fluctuating for monsoon. Therefore they need source of additional income and in this case agri-tourism may be the possible alternative. Agri-tourism helps for increasing interaction between rural and urban peoples. Agri-tourism involvement in agricultural operations creates joyful experience to the tourist. Agri-tourism could create awareness about rural life and knowledge about agriculture science among urban school children. Thus, the paper suggests that the agri-tourism has the capacity for creating income opportunity for farmers and shows new path for rural development.

Key word :- Agri-tourism, Rural Development, Indian Economy,

Introduction :-

Leisure and tourism came into being as a dimension of life in the 19th and 20th century. Tourism is one of the growth sectors of the global economy. Nature-based tourism encompasses a broad spectrum of activities and enterprises. Agri-tourism is a new concept in India.

Agriculture is the backbone of most developing economies, particularly India. Green revolution and smaller plot holdings as witnessed by the Asian countries has led to rapid forward strides being made in the agriculture in the last few years. In spite of this India faces several challenges arising from socio-economic, demographic and institutional sectors that affect its basic survival. In India, 85% of the population is directly or indirectly dependent upon agriculture and a vast majority is based in the rural belt. Tourism is a very significant contributor to the GDP of any country and is a crucial tool for employment generation, poverty alleviation and sustainable rural development. India basically being a rural economy, rural tourism and agri-tourism hold an important place in facilitating development.

Agri-Tourism is based on agricultural activity. Tourism is termed as an instrument for employment generation, poverty alleviation and sustainable human development. The growth of agri-tourism is not a phenomenon unique to India. Agri-tourism activities can create positive interactions between non-farmers and farmers and raise awareness about agriculture. This understanding ultimately benefits farmers because it may help reduce right to farm conflicts and garner public support for farm retention policies. In India there are many departments are present which are working for developing agri-tourism like as, Indian Institute of Tourism and Travel Management, Tourism Development Corporations, Travel Agencies Association of India, Indian Association of Tour Operators, Indian convention promotion bureau and Pacific Asia Travel Association. Agriculture Promotion of Agri-tourism involves some more important stakeholders namely Ministry of and line departments at state and central governments and farmers. Promotion of Agri-Tourism needs conceptual convergence with Rural Tourism, Eco-Tourism, Health Tourism, Adventure Tourism and culinary adventures. Agri-Tourism is however not all about staying in a village and relishing the food, this is an opportunity to be close to where the 75% of Indians live.

What is Agri-tourism?

Agri-tourism is variously referred to as "agricultural tourism," "agri-tainment," "farm recreation," "entertainment agriculture," and other rubrics. While there is no universal definition of agri-tourism, there is relative consistency in the view that the term comprises a wide range of on-farm

आंबेडकरवादी आणि आदिवासी कवितेची शैली : एक आकलन

डॉ. शांतरक्षित गावंडे

नेहरू महाविद्यालय, नेरपर्सोपंत जि. यवतमाळ,

आंबेडकरवादी आदिवासी कवितेत अनुभवांचे अनुभूतीत राबडरूप साकार होताना सामाजिक आशय आणि त्याला अनुसरून अभिव्यक्ती झालेली दिसून येते. आंबेडकरवादी-आदिवासी कवितेतील आशयच इतका प्रभावी आहे की, त्या आशयाचा आविष्कार करताना कवीला स्वतंत्र रचना तंत्राची आवश्यक वाटत नाही. त्या कवितांमधील आशयातूनच शैली निर्माण होते. अशावेळी प्रस्थापित मराठी कवितेसारखी तिला 'सजविण्याची' आवश्यकता आंबेडकरवादी-आदिवासी कवींना भासत नाही. आंबेडकरवादी-आदिवासी कवितेत आशयापासून शैली वेगळी काढता येत नाही आणि शैलीपासून आशय वेगळा करता येत नाही. आशय आविष्काराने अव्येत यात पहावयास मिळते.

आंबेडकरवादी-आदिवासी कवितेचा अभ्यास आशय आणि अभिव्यक्ती या घटकांच्या आधारे करता येतो. आंबेडकरवादी-आदिवासी कविता ही सामाजिक-सांस्कृतिक घटना असल्याने पारंपारिक, रुढ शैली कसोटीद्वारे या कवितांचे मूल्यमापन करता येत नाही. कारण शैली या वाङ्मयीन मूल्याचा विचार न्हणजेच जीवनमूल्यांचा विचार हे या मूल्यमापनाचे सूत्र आहे. मुळातच "जीवनमूल्ये आणि वाङ्मयमूल्ये यांचा स्वतंत्र विचार संभवतच नाही. दोन्हीच्या सैदीयत्वातच साहित्यकृतीच्या अस्तित्वाचा संभव आहे न्हणून सौंदर्यमूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांची जोडी तोडता येत नाही." १ मनोहरांच्या मते सौंदर्यमूल्य हे जीवनमूल्यांशिवाय पूर्ण होऊ शकत नाही.

आंबेडकरवादी कवितेच्या अभिव्यक्तीचा विचार करताना ती सांस्कृतिक घटना आहे. याचे भान ठेवावे लागते. "दलित साहित्याची निर्मिती ही आपल्या सांस्कृतिक विकासाच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाची गोष्ट आहे. आंबेडकरवादी कविता हा त्या प्रवाहाचा मध्यवर्ती भाग आहे. धनगंधत्या अनुभवांचे सामर्थ्य आणि प्रतिभता दलित कवितेत एकवटलेली दिसते." २ अभिव्यक्तीचा अभ्यास करताना आंबेडकरवादी कविता या सांस्कृतिक घटकांचाही विचार महत्वाचा आहे. अजून एक महत्वाची बाब न्हणजे आंबेडकरवादी कवितेचे 'मूल्यमापन करताना प्रस्तुत सनीडकांना सौंदर्यचर्चा मान्य नाही. परंतु शरणकुमार लिंबाळे यांनी आंबेडकरवादी साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र हा ग्रंथ लिहून आंबेडकरवादी साहित्यातही सौंदर्यमूल्ये आहे, अशी भूमिका त्यांनी घेतलेली आहे. ते या ग्रंथात न्हणतात, "आंबेडकरवादी साहित्यातला सौंदर्यविचार हा आंबेडकरांचा विचार आहे. आंबेडकरवादी साहित्यातील सौंदर्यमूल्ये ही सामाजिक मूल्ये आहेत." ३ या भूमिकेतूनही आंबेडकरवादी कवितेच्या अभिव्यक्तीचा शोध घ्यावयाचा आहे.

आंबेडकरवादी आणि आदिवासी कवितेच्या शैलीचा शोध घेताना शैलीचे स्वरूप, समजूत घ्यायचे आहे. संवादात्मकता, बोलोरूपे, विद्रोहात्मकता उपरोधिकता या भाषिक वैशिष्ट्यांच्या आधारवर शैलीचे मूल्यमापन करावयाचे आहे. त्याचप्रमाणे आंबेडकरवादी - आदिवासी कवितेतील प्रतिमा प्रतिके मिथके या वैशिष्ट्यांचे स्वरूप पाहून दोन्ही काव्यप्रवाहांची तुलना करावयाची आहे.

आंबेडकरवादी आणि आदिवासी कवितेचे शैलीदृष्ट्या वेगळेपण :-

कवितेचा अभ्यास करताना शैलीदृष्ट्या अभ्यास करणे हा एक महत्वाचा घटक आहे. कारण मुळात शैलीचा अभ्यास करणे हा भाषेचा अभ्यास करणे होय. याविषयी डॉ. संजय मून लिहितात, "कविता हा भाषिक रूपातून साकारला जाणारा कला प्रकार होय. कविता ही भाषा संवेदनशीलता व्यक्त करणारे भाषिक रूप असल्याने या भाषारूपाला कवितेत अतिशय महत्त्व आहे. शैलीचा अभ्यास हा भाषारूपाचा अभ्यास होय." ४ कवितेच्या शैलीचा अभ्यास करताना भाषिक आविष्काराची वैशिष्ट्ये तपासावी लागतात.

Technology In Sports Development**Dr. Vasistha Arun Khodaskar**

Director of Physical Education & Sports

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

ABSTRACT

Sport and exercise science like most areas of life have been affected greatly by technological advancements. It is difficult to imagine modern sports and various sub-disciplines of exercise science without technologies. The use of technologies is, without exception, tainted with frustration and ambivalence. Paradoxically, it is the omnipresence of technology that has contributed most to people's inability to fully grasp the scope and depth of its influence and also uncertainty as to what role various technological advancements play in sports. Indeed, the influx of sport technologies has profoundly changed the landscape of sport and exercise science. Importantly, technology has in many ways changed what we think of as the athletic body. Therefore, this paper examines the impact of technology on sport performance, considering the theories of technology and quest for improved performance, types of sport technologies, the advantages and disadvantages of sport technologies in modern day sports. It is recommended that those managing, handling and using sport must be equipped to make wise choices on the type and use of sport technologies that would assist in the right performance.

KEYWORDS: Performance, Sport Technology, Video Technology.**INTRODUCTION**

Technology is changing the face of modern sports, sports psychology and coaching. State-of-the-art technologies are used to optimize performance in sports as diverse as cycling, speed-skating, swimming, golf, skiing, surfing, football/soccer ball, tennis racket and ball, running, facilities and many more. Technology in sport today is found in countless forms with each innovation has potentially positive and beneficial outcomes. Understanding the implications of sport technologies involve basic typology used in classifying, these are done in six types of sport technologies though not mutually exclusive, in some cases same technologies could fit into multiple categories. The categories include: self-technologies, rehabilitative technologies, landscape technologies, movement technologies, implement technologies and database technologies. While some of the technologies are yet to make an impact on sport, understanding of many types of sport technologies help to obtain a better perspective on which technological options athletes eventually have access to and impact on sport performance.

Types of Sport Technologies**Self -Technologies**

This represents the most obvious and distributing for many people form of technology due to the potential of fundamentally and often permanently alter an athlete's physical or psychological being/make-up. Banned performance-enhancing drugs are the most recognizes of these technologies. Self-technologies encompass other kinds of athletic innovations, of which are also controversial. Others include surgical procedures, prosthetic/bionic limbs, sport psychological interventions and genetic engineering are all classified as self-technologies. The presence of certain self-technologies in sport may be seen as future such as bionic prostheses (as used by Oscar Pistorius). Scientists working on a muscle-building vaccine derived from 6 engineering genes already recognized the implications of their work for sport. Thus, the generic alteration of athletes or gene doping is a human genome projects to map all the genes in the human body, which can increases the muscle mass. Although it is unclear whether the long term effects are safe or not. Under this view, technology is ethically neutral. It is neither good nor bad in itself. Rather, what matters is the end or purpose to which the technology is merely the means. While equipment such as a prosthesis or a wheelchair are fundamental for some persons with a disability to carry out their daily living (Haisma, vanDerwoude, Slam, Bergen & Bussmann, 2006; Pasquina, Bryant, Huang, Roberts, Nelson & Flood, 2006), advances in this technology, such as an energy storing prosthetic foot, make a lower limb amputee's gait faster and more efficient (Brodtkorb, Henriksson, Johanesen-munk & Thidell, 2008).

**भारतातील ग्राहकांची ऑनलाइन व्यवहार करण्याची मानसिकता ई-कॉमर्स
वेबसाईट्स व माध्यमे
फिरोज पी. साहाळ
सहायक प्राध्यापक
नेहरू महाविद्यालय नेर (प.) जि. यवतमाळ**

सारांश :-

डिजिटल मार्केटिंग मुळे खऱ्या अर्थाने जग एक खेडे झाले आहे. डिजिटलायझेशन मोठ्या प्रमाणात होत असून, ई-कॉमर्स कंपन्या सोबत उपभोक्त्या ग्राहकांच्या मानसिकतेत सुद्धा बदल झाले आहे. डिजिटल मीडिया वापरकर्त्यांच्या ऑनलाइन मार्केटिंगचा कल, ओढा आणि आवड लक्षात घेऊन विविध कंपन्या आपल्या ब्युहनीती तयार करत आहे. भारता सारख्या अनेक देशात ऑनलाइन माध्यमाला पसंती देतात. त्यामुळे इंटरनेट विषयीचे अर्थकारण वाढण्याची शक्यता आहे. ऑनलाइन खरेदी-विक्रीकडे ग्राहकांचा कल वाढू लागल्याने डिजिटल मार्केटिंग क्षेत्राचा विस्तार वाढत आहे. त्यामुळे ई-जनसंपर्क अधिकाधिक वाढण्याकडे अनेक कंपन्यांचा कल दिसून येतो.

प्रस्तावना :-

एकविसाव्या शतकातल्या पहिल्या दशकात जागतिकीकरणाच्या संक्रमणात आपला देश ढवळून निघालेला आहे. माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगातील वेगवान कांतीत आपण जेकाही काल पर्यंत शिकलो ते आज कालबाह्य झाले प्रचंड वेगाने धावणाऱ्या या तंत्रज्ञानाच्या युगात प्रत्येकांची जबाबदारी आणि कर्तव्यात वाढ झाली आहे.

बदल हा समाजजीवनाचा एक अविभाज्य घटक आहे. जगात कायमस्वरूपी कुठलीच गोष्ट नसत. कौटुंबिक, सामाजिक, राजकीय, आर्थिक बदल ही वरचे वर होतोहेत एवढेच नव्हे तर पर्यावरणातही अगदी टोकाचे बदल आपण अनुभवत आहोत मग हे सगळं जर असेच तर भारतीय समाजातील ग्राहकांची ऑनलाइन व्यवहार करण्याची मानसिकतेत सुद्धा बदल होणे आवश्यक आहे. आणि बदल होतानी सुद्धा दितस आहे. मोबाईल फोन, लॅपटॉप, कॉम्प्युटर्स सारख्या इलेक्ट्रॉनिक्स माध्यमांच्या वापर, ईमेल वेबसाईट्स या द्वारे थेट ग्राहकांपर्यंत सोप्या पध्दतीने वस्तूची माहिती पोहचत असते. ऑनलाइन खरेदी विक्री कडे ग्राहकांचा कल वाढू लागल्याने डिजिटल मार्केटिंग क्षेत्राचा विस्तार वाढत आहे.

बाजारात जाऊन खरेदी करायचे दिवस सध्या इतिहास जमा होत आहे. सध्या ह्यासात स्मार्ट फोन व इंटरनेट असल्याने ई-कॉमर्स हाताच्या बोटावर आले आहे. फक्त एका क्लिक वर कोणताही कंपनीच्या ब्रॉन्डेड वस्तु आपला घरात हजर होते ई-कॉमर्स चे वेड संपूर्ण भारताला लागले आहे. लहान लहान खेडे गावातून तसेच ग्रहग्रामधुण मोठ्या प्रमाणात ई-कॉमर्स द्वारे खरेदी विक्री वाढत आहे. ई-कॉमर्स बाबत कडक नियमन नसल्याने ग्राहकांची फायदेपुढे होऊ शकते त्यासाठी ग्राहकांनी व्यवहार करताना दक्ष राहणे गरजेचे आहे.

जगभरात ई-कॉमर्सचा प्रसार अधिकाधिक वेगाने होतो आहे. दर वर्षी ज्ञान बदलत आहे. विशेषतः (विशेष करून) मोबाईल, संगणक क्षेत्रात दर महिन्याला नवनाशन घडत आहे. या बदला नुसार तरून पिढीला तेवढ्याच तातडीने स्वतःला अपडेट करत नवीन गॅझेट्स खरेदी करत आहे. नवनवीन ऑपचा वापर तरून पिढी करत आहे. आजच्या तंत्रज्ञानाच्या युगातील पिढीला बाजारात जाण्याचा फार कंटाळा येते. ई-कॉमर्स वरील उत्पादने बाजारातील उत्पादने, ऑप्शन, फिल्लिकार्ट, स्नॅपडिल या सारखे अनेक ई-कॉमर्स वेबसाईट्स मध्ये कमि किमतीत उपलब्ध आहेत त्यामुळे आपल्या देशात ई-कॉमर्स वाढण्यासाठी अत्यंत अनुकूल व अशी परिस्थिती आहे.

भुमिका :-

आजकाल भारतीय जनता प्राचीन तकनिकीचा अवलंब न करता आधुनिक काळातील

भारतातील ई-वाणिज्य क्षेत्रा समोरील आव्हाने, लाभ आणि दोष
प्रा. एम.यु. अर्जुने
नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ

व्यापार म्हणजे नफा कमाविण्यासाठी करण्यात येणारी वस्तुंची खरेदी विक्री होय. व्यापारात वस्तुंची खरेदी - विक्री होत असते. व्यापारात केता आणि विक्रता एकत्रित येऊन वस्तुची देवाण घेवान घेवान करीत असतात. उत्पादी वस्तु ग्राहकापर्यंत पाहणेचविण्याचे माध्यम असे व्यापाराचे वर्णन करता येईल. वाणिज्यात व्यापार म्हणजे वस्तुंची खरेदी - विक्री तसेच व्यापारासाठी सहाय्यक व्यवसायाचा समावेश होतो.

संभाव्य ग्राहकाने पारंपारिक पद्धतीनुसार विक्रेत्याकडे जाऊन वस्तु / माल खरेदी करणे ही पद्धती आज कालबाह्य ठरत आहे. तर ग्राहक घरच्या घरी बसुन आपल्याला आवश्यक त्या वस्तु आपल्या घरी घरपोच पोहचवुन देण्या बाबत विक्रेत्याला विनंती करू शकतो. व अल्प अशा कालावधीत त्या वस्तु आपल्याच घरी स्विकारू शकतो. रक्कमेचे शोधन सुध्दा घरी बसुनच केत्या जाते. त्यासाठी विक्रेत्याकडे त्याच्या विक्री केंद्रात जाण्यात गरज नाही. हे सर्व संगणकाने इंटरनेच्या माध्यमातुन उपलब्ध करून दिली, इंटरनेटवरून ग्राहक विक्रेत्याशी संपर्क साधतो व मालाचा आदेश देतो, रक्कमेचे शोधन करतो. त्याच बरोबर खरेदी विक्रीसाठी करावया लागणाऱ्या इतर बाबी सुध्दा इंटरनेच्या माध्यमातुन करीत असतो. या पद्धती विक्रेता आणि ग्राहक यांना एकत्रीत येण्याची गरज नसते. तर ते इंटरनेटवरूनच एकमेकांशी संपर्क साधत असतात. त्याची ओळखही नसते. तरी देखील त्यांचे मध्ये वस्तुची किंवा सेवांची देवानघेवान होत असते.

ई वाणिज्याचे लाभ

अ) व्यवसायाला होणारे लाभ :

- १) इंटरनेच्या माध्यमातुन जागतिक बाजारपेठेत सहज प्रवेश मिळविता येतात.
- २) आपल्या वस्तुंना किंवा सेवांना जागतिक ग्राहक मिळण्याची शक्यता असल्यामुळे विक्री वाढण्याची शक्यता असते.
- ३) सजावटीसाठी फार खर्च करण्याची आवश्यकता नसते.
- ४) यंत्राच्या सहाय्याने व्यवसाय होत असल्यामुळे अनावश्यक असणारे मानवी हस्तक्षेप टाळल्या जातात. अत्यंत वेगाने अति अचुक व्यवसाय केले जातात.
- ५) इलेक्ट्रॉनिक साधनाच्या सहाय्याने व्यवसाय केला जात असल्यामुळे कमी मानवि शक्तीचा उपयोग घेवुन व्यवसाय करता येतो.
- ६) बहुतांश व्यवसायिक क्रिया या यंत्राचा सहाय्याने बिनचुक होत असल्यामुळे व्यवसायिक फारसे लक्ष देण्याची गरज नसते. व्यवसायिकाला भरपूर वेळ मिळत असल्याकारणाने ती आपले लक्ष नविन बदल, निर्णय घेणे, प्रकियेत सुधारणा करणे महत्वाच्या कामाकडे लक्ष देवू शकतो. व आपल्या व्यवसायाचा विकास घडवून आणू शकतो.

ब) ग्राहकांना लाभ

- १) ग्राहकांना व्यवसायिकांच्या विक्री केंद्रात जाण्याचा वेळ आणि त्रास वाचतो.
- २) वस्तु किंवा सेवांच्या खरेदीसाठी रोख पैसे जवळ बाळगण्याची गरज नसते. सर्व व्यवहार हे इलेक्ट्रॉनिक पैशाद्वारे होत असतात.
- ३) वस्तु घरी आणण्याचा त्रास, हमाली खर्च, व वेळ वाचतो.
- ४) कटकटीचे वाटणारे व्यवहार जसे रेल्वे टिकीटांचे आरक्षण, वस्तुंचा देखभाल, वस्तुंची दुरुस्ती, सरकारी कामकाज इ. वाणिज्यामुळे घरबसल्या अगदी सहज शक्य झाले आहे.
- ५) दिवसाचे २४ तास, वर्षाचे ३६५ दिवस उपभोक्त्याच्या सोयीनुसार कधी ही व्यवहार करता येतात.
- ६) उपभोक्त्याचा आपल्या आवडीच्या वस्तुंची सहज खरेदी करता येते.

Special Issue-3, 2020 UPA National Peer-Reviewed e-journal ISSN : 2455-4375

कोरोनाचे भारतीय शेतीवरील परिणाम

प्रा. डॉ. विष्णु पां. कुटे

नेहरू महाविद्यालय,

नेर जि यवतमाळ .

भारतीय अर्थव्यवस्था हि कृषिप्रधान अर्थव्यवस्था म्हणून ओळखली जाते म्हणूनच इतर .
र अनेक नैसर्गिक व मानव निर्मिती संकटावस्थेच्या तुलनेत भारतीय अर्थव्यवस्थेवट सातत्याने येत असतात
कर्करोग यावर भारतीय अर्थव्यवस्थेने मात केलेली , एड्स , पोलिओ , बर्ड फ्लू , स्वाईन फ्लू , प्लेग , कॉलरा ,
, तर पाकीस्तान मधून होणारा दहशतवाद असो किंवा बांगलादेशकडून होणारी निर्वासितांची घुसखोरी.आहे
आतंकवाद असो अशा कित्येक संकटावरमात करीत भारतीय अर्थव्यवस्था खंबीर अशी आहे .

सन २०२० मध्ये उदभवलेले मानवनिर्मित संकट म्हणजे कोरोना या महाभयंकर महामारी (१९- कोविड)
घरामध्ये कोटी जनता १३०बंद राहिली भारतातील : मध्ये संपूर्णत Down-lock मध्ये भारतीय अर्थव्यवस्था
भारताचे पंतप्रधान ,बंद होती नरेंद्र मोदी यांनी २४ मार्च २०२० ला पहिला २१ दिवसाचा भारत पूर्णत) बंद :
दिवसाचा दुसरा लॉकडाऊन १९ २०२०मे ३ते २०२०एप्रिल १५त्यानंतर . घोषित केला (Down -lock
ल्याने व कोरोना संकटावर मात करून त्यानंतर कोरोना ग्रस्ताची संख्या वाढतच अस . घोषित करण्यात आला
साखळी तोडण्याचा उद्देशाने भारतसरकारने तिसरा लॉकडाऊन ४ मे ते ३१ मे २०२० वाढविण्यात आला सध्या .
जून अनलॉकडाऊन मध्ये अर्थव्यवस्था पुन्हा पूर्वपदावर आणण्यासाठी भारत सरकार प्रयत्न करीत ३०जून ते १
उद्योग व व्यवसाय नियमात सुरु करण्या व बाही क्षेत्राना सूट देऊन ,आहेत येत आहेत .

भारतात ३ महिन्याहून अधिक कालावधीमध्ये भारतीय अर्थव्यवस्थेचे चक्र बंद आहेव त्याच्या भारतीय ,
, आंबा , भूईमुग , कृषी व्यवस्थामध्ये गेहू ,अर्थव्यवस्थेतील कृषी क्षेत्रावर गंभीर परिणाम झालेला आहे
अशा विविध , चिकू , टरबूज , खरबूज , डाळिंब , फणस , पपई , लिंबू , संत्रा :विध फळझाडे उदावि , भाजीपाला

Online Manuscript Received on 22/05/20

Published in : Volume 1, Issue 1

Shivramji Mohite Arts, Commerce & Science College, Ner, Dist. Solapur, Maharashtra

B.Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor - (SJIF) -7.675, Issue NO, 266 (CCLXVI)

ISSN :
2278-9308
December,
2020**Covid 19 And Its Impact On Agriculture In India****Dr. Shashikant V. Adsod**

Asso.Professor Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Dist. Yavatmal.

ABSTRACT

Agriculture remains a central pillar of the Indian economy. The sector serves the food consumption needs of the whole country, while also placing among the top exporters of agricultural produce in the world. The sector has been facing its share of challenges in recent years, but few have been as severe as the domestic and international travel restrictions during Covid-19. Government have swung into activities since the Corona virus assault made an extraordinary circumstance. Rules gave by the Ministry of Home Affairs, Government of India on 15 April 2020 after the expansion of lockdown till 10 May 2020, excluded agribusiness, agriculture, creature farming, poultry, and fishery, and partnered exercises from lockdown limitations; workers can go to work, markets are to open, acquirement is to occur and Agri-input shops and agro-handling focuses are to work. MNREGS work will likewise initiate. Powerful spread of the rules and usage on the ground will be urgent, as ranchers gather the rabbi yield and start arrangements for the Kharif season. Going ahead, one can predict numerous difficulties as ranchers and homestead workers set out to modify their lives and jobs. This has led to a fall in the world economy especially in developing countries like India. But agriculture being the backbone of the country and the GDP has been impacted in a negative way with enormous disruption in the provide series and cropping decisions for imminent agricultural seasons.

(Key words: MNREGS, GDP, Farmer Producer Organizations, Country Lockdown, MSME.)

INTRODUCTION

The global pandemic of Covid-19 that originated in the Wuhan province of China has stretched its arms in the entire world affecting each and each sector of the financial system. These measures may help in restricting the wellbeing emergency, yet—as in different nations—the total shutdown of every financial action aside from basic administrations will make a monetary emergency and wretchedness for poor people, with enormous occupation misfortunes and rising nourishment frailty. The financial stun will probably be substantially more extreme for India, for two reasons. Initially, pre-COVID-19, the economy was at that point easing back down, aggravating existing issues of joblessness, low wages, provincial trouble, ailing health, and far-reaching disparity. Second, India's enormous casual segment is especially helpless. Out of the national aggregate of 465 million specialists, around 91% (422 million) were casual laborers in 2017-18. Lacking ordinary pay rates or salaries, this horticulture, vagrant, and other casual laborers would be hardest-hit during the lockdown time frame. Careful steps like keeping up social removing and hand washing should proceed as COVID-19 proceeds. Proactive measures by the state with helpful point of view are called for as we start working in 'another typical': more alleviation in kind of measures to control charging of extravagant enthusiasm by casual division moneylenders, waiver of enthusiasm for the quarter on term credits and overdraft agribusiness and MSME accounts; remunerating misfortune brought about because of harm to short-lived crops like blossoms, natural products, vegetables and fish; and growing the extent of MNREGS to remember the gather of harvests for ranchers' fields by work and worth expansion to deliver by women.

OBJECTIVES

1. To study on Challenges of the agriculture in COVID19
2. To list out the Reaction of the Government of India.
3. To determine the Utilizing social wellbeing nets as a scaffold between wellbeing stun and financialstun.

Research Paper

E-ISSN NO : 2455-295X | VOLUME : 6 | ISSUE : 12 | DECEMBER 2021

ATMANIRBHAR BHARAT EK ABHIYAN

DR. SHASHIKANT V. ADSOD ¹¹ NEHRU MAHAVIDYALAYA, NERPARSOPANT, DISTT. YAVATMAL (MS).

ABSTRACT:

Atmanirbhar Bharat Ek Abhiyan is that the restructure of 'Make in India' that was declared by Hon'ble Prime Minister on twelfth could 2020 with new vision. The elaborate announcements were made in 5 days relief package by the government minister Nirmala Sitharaman to mitigate the negative effects of the COVID-19 pandemic. She processed that it doesn't aim to adopt economic policy against alternative countries. Those sectors which needs FDI and foreign technology are continuously welcome. within the essential scenario of pandemic once international movements of products and services prohibited, India showed the freelance talent of producing PPE by growth of this sector from zero to 1,50,000 items daily by the start of May, indicating the capability of Self-reliance. The paper focuses on those sectors and areas that have potential to realize self-direction within the future. It tries to analyse the constraints and convey out the varied suggestions to utilize the present capacity for turning into a world supplier.

KEYWORDS:

MAKE IN INDIA, COVID-19 PANDEMIC, FDI, PPE, SELF-RELIANCE.

INTRODUCTION:-

Due to COVID-19 pandemic India skilled declining global exchange which gave an concept to obtain self-reliance in a few sectors and to turn out to be a international supplier. In 1991 monetary crisis, BOP crisis, hyperinflation caused release new coverage referred to as LPG i.e. Liberalisation, Privatization and Globalization. Similarly, when you consider that March, 2020 something state of affairs changed into confronted via way of means of international in addition to India because of COVID-19 gave a brand-new idea to emerge this is self-reliant India. With the effect of COVID-19, many nations are adopting protectionist policies. India is a growing country; therefore, it's miles very tough to undertake protectionism. But in a few sectors wherein we've ability to obtain self-reliance, we are able to impose exchange obstacles to defend and increase home industries. As noted via way of means of government, 12 sectors along with vehicle mobile components, textiles, business equipment and furniture, meals processing, natural farming, iron, aluminium and copper, agro-chemicals, electronics, leather-based and shoes. Masks, sanitizers and ventilators were diagnosed to present greater cognizance to turn out to be a international supplier. It has been visible that those merchandise have comparative gain may be produced locally at low cost. India has big ability in Agro-chemicals, Pharma & API's (energetic pharma ingredients) too.

Foreign secretary Shringala stated that "The concept at the back of self-reliance or Atmanirbhar isn't

always to grow to be remoted united states of America however at the opposite it's miles to make sure that India can grow to be the worldwide nerve centre of the complicated cutting-edge multinational deliver chains. Pandemic state of affairs gave India a brand new possibility to grow to be established and main united states of America in the front of the sector through localising their product and through enhancing deliver chains to fulfil inner demands." Foreign Secretary whilst addressing the Federation of Indian Chambers of Commerce and Industry in New Delhi stated that "India now have possibility to diversify worldwide deliver chains. In those converting instances with an integration of deliver-call for fundamentals with exceptionally different fee chains, rising technology and synthetic intelligence, gift us with an crucial possibility for different united states of America and mitigate the deliver chain disruptions with the multiplied use of progressive virtual structures and applications."

OBJECTIVE:-

1. To discover the ability of a few sectors to obtain self-reliance
2. To discover the troubles at the manner to Atmanirbhar ek Bharat Abhiyan.
3. To propose treatments for present loopholes.

RESEARCH METHODOLOGY:

The gift looks at is primarily based totally on secondary records gathered from one of a kind journals, magazines, numerous books and web sites that are actually stated within side the bibliography.

Year 2021

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- VIII	ISSUE- I	JANUARY	2021	PEER REVIEW e-JOURNAL	IMPACT FACTOR 7.149	ISSN 2349-638x
-----------	----------	---------	------	--------------------------	------------------------	-------------------

भारतातील किरकोळ बँकेचे भवितव्य, आव्हान आणि सध्यास्थिती

सहा.प्राध्यापक : फिरोज प्यारा साहाळ

नेहरु महविद्यालय ,नेरपरसोपत, जिल्हा . यवतमाळ

सारांश :-

सर्व सामान्यांसाठी रिटेल बँकिंग हा बँकिंग चा सर्वात दृश्यमान चेहरा आहे . भारतातील रिटेल बँकिंगने अलिकडच्या काळात विकासाचे प्रदर्शन केले आहे आणि एकुणच बँकिंग उद्योगातील एक प्रमुख चालक म्हणून उदयस आले आहे . किरकोळ बँकिंग च्या तरतुदीच्या संदर्भ घ्या वैयक्तित ग्राहकां ऑफर केलेली बँकिंग उत्पादने आणि सेवा विशेषतः गैर - उद्योजक हेतुसाठी किरकोळ बँकिंग ताळेबंदाच्या दोन्ही बाजूंच्या उत्पादनाचा समावेश असतो . उदा . अतिरिक्त मालमता बाजुला कर्ज आणि तारण खातीकर्जावर (वैयक्तिक,गृह निर्माण , वाहन आणि शैक्षणिक)निश्चित बचत खाते . किरकोळ बँकिंग मध्ये क्रेडीट कार्ड डिपोजिटरी सर्विसेस आणि इतर पॅरा बँकिंग उत्पादने व सेवांचा समावेश आहे. वि .आइ . झेड - विमा उत्पादने , भांडवली बाजाराची उत्पादने इ. व्यक्तिना अशा प्रकारे किरकोळ बँकिंग सेवा बँकिंगच्या उत्क्रांतीच्या मध्यंतरी टप्प्या टप्प्यात असलेल्या बँकिंग सेवांशी व्यापकपणे संबंधित असतात. तर किरकोळ बँकिंगवादीसाठी अभूतपूर्व संधि देणारी आव्हाने ही तितकीच चिंताजनक आहेत. ग्राहक संरक्षण आघाडी वर कठोर नियामक आवश्यकता संलग्नीची जागृतीक अर्थव्यवस्था आणि ग्राहकांच्या वाढत्या अपेक्षेतील जोखीम याचा अर्थ असा आहे की बँकांनी वाढीसाठी नाविन्य आणले पाहिजे. हा भारतातील रिटेल बँकिंग च्या विविध बाबिं विषयी मुख्यत्वे भवितव्य, आव्हाने वताज्या(Current)ट्रेड विषयी आहे .

कीवर्ड :- किरकोळ बँकिंग , उत्पादने आणि सेवा , आव्हान , सध्या स्थिती

प्रस्तावना

कि

रकोळ बँकिंग :- किरकोळ बँकिंग म्हणजे

एक प्रकारचे ग्राहक बँकिंग होय. किरकोळ बँकिंग म्हणजे अशा व्यक्ती आणि लहान व्यवसायासाठी बँकिंग सेवांच्या तरतुदीचा संदर्भ आहे जिथे वित्तिय संस्था मोठ्या संख्येने कमी मूल्याच्या व्यवहारावर व्यवहार करतात. हे घाऊक बँकिंगच्या विपरित आहे जेथे ग्राहक मोठ्या प्रमाणात आहेत , बहुतेक वेळा बहुराष्ट्रीय कंपन्या , सरकारी संस्था आणि सरकारी उद्योग आणि वित्तिय संस्था अल्प प्रमाणात मूल्य असलेल्या व्यवहारात व्यवहार करते . किरकोळ बँकिंगच्या स्वभाव हा खुपच व्यापक आहे - याचा अर्थ वैयक्तिक ग्राहकांशी असलेल्या व्यावसायिक

बँकांचे व्यवहार आणि स्थितीविवरणे च्या दायित्वे आणि संपत्ती या दोन्ही बाबींचा संदर्भ आहे .वैयक्तिक ग्राहकांना देऊ केलेल्या बँकिंग उत्पादने आणि सेवांच्या तरतुदीचा संदर्भ दायित्व बाजुला बँकिंग नेहमीच किरकोळ असते म्हणजेच बँकांनी मोठ्या संख्येने रिटेल ठेवीदारां कडून आपले संसाधने वाढवीले आहेत. त्या अर्थाने जेव्हा आपण रिटेल बँकिंग बदल बोलतो तेव्हा आमचे लक्ष मालमता बाजुवर म्हणजेच किरकोळ विभागाला कर्ज देणे अशा प्रकारे संपूर्ण रिटेल बँकिंग मध्ये उत्पादनांचा ऑफर करणे , ताळेबंद च्या दोन्ही बाजू उदा. निश्चित चालु/बचत खाती मालमता बाजुवर आणि तारण कर्ज (उदा. वैयक्तिक,गृह निर्माण, वाहन आणि शैक्षणिक) किरकोळ बँकिंग मध्ये क्रेडीट कार्डडिपोजिटरी सर्विसेस आणि इतर पॅरा बँकिंग उत्पादनेसेवांचा समावेश

Temperature Dependent Conductivity of Solid Polymer Electrolyte Based On Polyvinyl Alcohol

S. R. Jadhao¹, S. P. Bakde²

¹ Department of Physics, Nehru Mahavidyalaya (Art, Commerce, Science) Nerpersopant, Dist. Yavatmal, Maharashtra, India

² Department of Physics, Shri R. R. Lahoti Science College, Morshi, Dist Amravati, Maharashtra, India

ABSTRACT

Solid polymer electrolytes have number of advantage over the conventional liquid electrolyte such as longer life, easily fabricate in desirable shape and leakage free and so on. The attempt has been made in this study with polyvinyl alcohols (PVA) doped with different percentage of Ammonium Iodide (NH₄I) were prepared by solution casting technique. It is reveal that electrical conductivity of polyvinyl alcohol doped with ammonium iodide increases with increasing salt concentration as well as temperature. The temperature dependent conductivity shows Arrhenius behavior.

Keyword - Solid polymer electrolyte, Electrical conductivity, Polyvinyl alcohol.

I. INTRODUCTION

An electrolyte is a substance that produces an electrically conducting solution when dissolved in a polar solvent, such as water. The dissolved electrolyte separates into cations and anions, which disperse uniformly through the solvent. To overcome the leakage problem in liquid electrolyte, it is replaced by solid polymer electrolyte [1]. Also solid electrolyte has a several advantages such as ease of handling, low cost, high environment stability. Polymer electrolytes (PEs) are ironically conducting material that may be used in the fabrication of solid-state electrochemical devices such as rechargeable batteries, super capacitor, fuel cells, gas sensors [2-5]. The role of polymer electrolyte in these application are provide good electrode-electrolyte interface, provide good electrolyte insulation and allow a fast and selective transport of the ions. It is extremely important to

understand the charge transport mechanism of polymer electrolyte for practical application. Electrical properties of polymer can be suitably modified by adding of salt. In present study, PVA has been chosen as polymer host due to their mechanical strength, excellent film-forming ability, dopant-dependent electrical and optical properties, low cost and high tensile strength (6-7). PVA is semicrystalline material and it contain hydroxyl group attach to methane carbon which can be source of hydrogen bonding. As per literature survey ammonium salt are very good proton donor (8-9)

II. METHODS AND MATERIAL

In the present study, polyvinyl alcohol, ammonium Iodide, and double distilled water were used to prepare solid polymer electrolyte. The film of pure

DC Conductivity and XRD of Solid Polymer Electrolytes

¹S. P. Bakde, ²S. R. Jadhao

¹Department of Physics, Shri R. R. Lahoti Science College Morshi, Dist. Amravati, Maharashtra, India.

²Department of Physics, Nehru Mahavidyalaya, Arts, Commerce, Science College, Nerparsopant, Dist. Yavatmal, Maharashtra, India.

ABSTRACT

A solid polymer electrolytes of polyvinyl alcohol with ammonium bromide having different composition have been prepared by solution cast technique. We have measured the DC electrical conductivity of solid polymer electrolyte at different temperature. The dc conductivity was obtained from current-voltage characteristics by using two probe technique in the different temperature range. The addition of salt in the polymer PVA increase the ionic conductivity. XRD analysis reveals the complex formation between the polymer and salt.

Keywords: Polyvinyl alcohol, Ammonium bromide, XRD, DC electrical conductivity.

I. INTRODUCTION

Polymer have been used as a insulating material and very low ionic conductivity. To increase the ionic conductivity depend on the addition of some dopant (ammonium salts) in polymer. [1]. Polyvinyl alcohol was choosen as a polymer host because it has been attractive due to dielectric strength, good charge storage capacity, good film forming ability, and dopant dependant electrical and optical properties. [2-3] Ammonium salts have been a very good proton doner to the polymer matrix system and to increase the conductivity [4-5]. So in present work, to study DC electrical conductivity of solid polymer electrolyte.

and deionized distilled water as a solvent have been used to prepare solid polymer electrolyte by solution cast technique. In this method PVA and ammonium bromide have been dissolved separately in deionized distilled water by mole percent. Then different molar ratio of NH₄Br in PVA and the solution is stirred well using magnetic stirred, untiled homogenous solution was formed. These homogeneous solution was casted in petri dish and evaporated slowly at room temperature. The flim have been formed with uniformed thickness. The variation between current and voltage measured by using Kiteley 6487 picoammeter/voltage source meter instruments at various constant temperature.

II. METHODS AND MATERIAL

Polyvinyl alcohol with molecular weight 125,000 (AR grade Sd fine), ammonium bromide (AR grade merck),

Interacting Dark matter and Holographic Dark Energy in Kantowski Sachs Universe with Constant Deceleration Parameter

Vaibhav D Bokey

Department of Mathematics,
Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist.- Yavatmal, Maharashtra [INDIA].

Abstract: In this paper, we deal with the Kantowski-Sachs universe filled with Interacting dark matter and Holographic dark energy. The solutions of the field equations are obtained by using constant deceleration parameter. The geometrical and physical aspect are studied in details.

1] Introduction: -

The observations from distant type Ia supernova, the combination of the anisotropies of the Cosmic Microwave Background Radiation (CMBR) and the mass-energy density estimates from galaxy clusters, weak lensing and large-scale structure suggest that the universe is undergoing a phase of accelerated expansion [Perlmutter, S. *et al.* 1998 ; Riess, A.G. *et al.* 1998]. This expansion has been responsible exotic component, called dark energy, with negative pressure which can induce repulsive gravitational force causing the accelerated expansion. The wilkinson Microwave Anisotropy Probe (WMAP) shows that the Dark Energy (DE) has about 73% of the energy of our universe and Dark Matter (DM) occupies 23% also the baryon matter occupies only 4% of the total energy of the universe. Further investigate the property of Dark Energy, many researchers proposed the model such as quintessence with $EoS \ \omega > -1$ (Barreiro *et al.* 2000), phantom with $EoS \ \omega < -1$ (Caldwell 2003), tachyon (Bagla *et al.* 2003; Sen 2002).

Another most talked about form of Dark Energy is the so-called Holographic dark energy (HDE) based on the holographic principle in quantum gravity theory. The holographic dark energy model was originally proposed by Nojiri and Odintsov (2007). Recently, the holographic dark energy model with Chaplygin gas [M.R. Setare, 2007] and with modified Chaplygin gas [B.C. Paul, 2007] have been investigated. In recent years, the holographic dark energy has been studied as a possible candidate for dark energy. It is motivated from the holographic principle which might lead to the quantum gravity to explain the events involving high energy scale. In the thermodynamics of black hole, there is a maximum entropy in a box of length L , commonly termed, the Bekenstein-Hawking entropy bound $S \leq \frac{A}{4} \ln 2$, which scales as the area of the box $A \propto L^2$ [Bekenstein, 1973]. In consecutive researchers, Granda and Oliveros (2008) considered a holographic density of the form $\rho_\Lambda \approx \alpha H^2 + \beta/H$ where H is the Hubble parameter and α, β are constants which must satisfy the restrictions imposed by the current observational data. This new model of dark energy represents the accelerated expansion of the universe and is consistent with the current observational data. Granda and Oliveros (2009) have also shown the correspondence between different scalar field dark energy models with this holographic dark energy model for a flat FRW universe. HDE model have been tested and constrained by various astronomical observations such as [Zhang and Wu, 2005; Enqvist, Hannestad and Sloth, 2005; Shen, Wang, Abdalla and Su, 2005; Chang, Wu and Zhang, 2006]. A special class are models in which holographic DE is allowed to interact with DM [Pavon and Zimdahl, 2005; Wang *et al.* 2005; Carvalho and Saa, 2004; Perivolaropoulos, 2005; Gong, 2004; Wang *et al.* 2006; Nojiri and Odintsov, 2006; Guberina, *et al.* 2005, 2006; Guo, *et al.* 2005, 2007; Hu and Ling, 2006; Li, *et al.* 2006; Setare, 2006, 2007; Zimdahl and Pavon, 2007]. Sarkar (2014a, 2014b, 2014c) have studied non-interacting holographic dark energy with linearly varying deceleration parameter in Bianchi type-I & V and Kantowski-Sachs universe and interacting holographic dark energy in Bianchi type-II respectively and Adhav *et al.* (2014) have been studied interacting dark matter and holographic dark energy in an anisotropic universe. In addition, the proposal of interacting dark energy is compatible with the current observations such as the SNIa and CMB data (Guo, Ohta and S. Tsujikawa, 2007).

Recently Shikha Srivastava *et al.* (2019) studied New holographic dark energy in bianchi- III universe with k-essence; R. L. Naidu (2019) studied Bianchi type-II modified holographic Ricci dark energy cosmological model in the presence of massive scalar field; Hatkar *et al.* (2020) studied Viscous holographic dark energy in Brans-Dicke theory of gravitation.

Motivated by the above discussion, in the present paper, we consider spatially homogeneous and anisotropic Kantowski-Sachs universe filled with interacting Dark matter and Holographic dark energy. The general solutions of the Einstein's field equations in Kantowski Sachs space-time have been obtained under the assumption of constant deceleration parameter. The physical and geometrical aspects of the models are also discussed.

2] Metric and Field Equation: -

The Kantowski-Sachs universe given by

$$ds^2 = dt^2 - a_1^2(t)dr^2 - a_2^2(t)(d\theta^2 + \sin^2\theta d\phi^2) \quad (1.1) \text{ where } a_1(t) \text{ and } a_2(t)$$

are the cosmic scale factor.

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- VIII	ISSUE- II	FEBRUARY	2021	PEER REVIEW e-JOURNAL	IMPACT FACTOR 7.149	ISSN 2349-638x
-----------	-----------	----------	------	--------------------------	------------------------	-------------------

Knowledge Economy-New Economy**Dr.Pankaj Shyamlalji Vishwakarma**

Asstt.Prof. in Commerce & IQAC Co-ordinator

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal (M.S.)

Abstract :-

Economic structure and nature has been changed due to Globalization and e-commerce. This is the new influencing factor for the current economy.

This is termed as Knowledge Economy, New Economy or E-economy.

Globalization, a process in which companies and governments of many different nations interact, has had a tremendous effect on economic growth and on the well-being of individuals all around the world particularly those in developing countries. What are the 21st century skills that our schools and colleges should impart to all students? In a globalised world the ability to communicate effectively both in speech and writing should be given primary importance. Access to Internet is essential for 21st century learning, and Government should make sure that broadband is available in all schools and colleges.

Globalization changed the shape of the economy explosively. It reduces the administrative barriers. It reduces the transportation and communication cost. It gives ideas to new world like development of new investment opportunities, new markets, new resources, etc.

It changed the overall structure of thinking in new era or new format. It gives E-commerce and M-Commerce environment to the whole world, social media, etc.

It gives new business models like B2B, B2C, C2B, C2C, etc.

Keywords:- globalization, e-commerce, new economy, business models.

Introduction :-**Globalization and E-Commerce :-**

Globalization, a process in which companies and governments of many different nations interact, has had a tremendous effect on economic growth and on the well being of individuals all around the world particularly those in developing countries. Although, globalization can be a good thing financially and economically, it can have a detrimental effect on people who live and work in poorer, underdeveloped countries. This is where the ethical issues of globalization arise. It is unethical to decrease the value of human life and to abuse workers for the sake of economic prosperity. Ethical issues arise in the globalization of commerce when there is use of sweatshops, forced labor, child labor, unsafe working conditions, physical and mental abuse of workers, and low safety, health, and environmental standards.

Information technology has played the dominant role in this area. i.e. internet, e-commerce, e-business, etc.

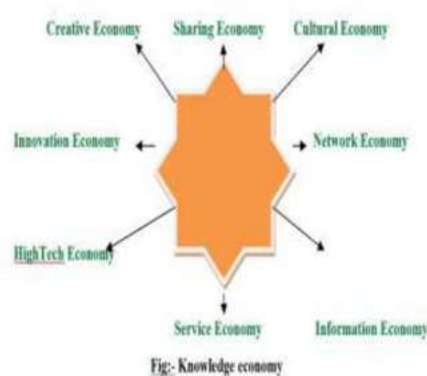

Fig:- Knowledge economy

MAH MUL/03051/2012
ISSN: 2319 9318

Vidyawarta[®]
Peer-Reviewed International Journal

Jan. To March 2021
Issue-37, Vol-03

016

02

E-MARKETING IN OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Dr. Shashikant V. Adsod

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant,
Distt. Yavatmal

ABSTRACT

In the beyond few years, the net and e-trade commercial enterprise sports have grow to be one of the quickest developing technology that gambling a widespread position withinside the every day lifestyles of human being. Today, E-advertising and marketing is one of the maximum rising era in IT and E-Commerce sector. E-advertising and marketing is likewise called Internet advertising and marketing (IM), on-line advertising and marketing or web-advertising and marketing, method the usage of the net to marketplace and promote items and offerings. E-Marketing facilitates to discover the proper target market to whom items and offerings are to be supplied via way of means of the commercial enterprise organizations. It includes all tactics and sports with the functions of attracting, finding, prevailing and keeping customers. The scope of E- Marketing is deemed to be huge In scope it does now no longer most effective use to sell advertising and marketing over the net however additionally facilitates In advertising and marketing as properly thru electronic mail and wi-fi media. Here we analysed to discover the possibilities and demanding situations of Internet advertising and marketing in India.

Keywords: E-Marketing, Online, E-trade, online Advertising, .

INTRODUCTION :

Due to globalization, now no longer sim-

plest countries are coming towards every different however additionally exclusive region undergoes into tremendous adjustments. And advertising region is likewise laid low with this and experiencing such a lot of adjustments continuously. To promote our product via net or virtual media is called E- advertising. Types and length of commercial enterprise company influences advertising historically however in today's scenario, virtual generation is a treasured addition. E- Marketing is likewise called net advertising and online advertising. E- Marketing enables to discover the proper target market to whom items and offerings are to be furnished with the aid of using the commercial enterprise organizations. It includes all strategies and sports with the functions of attracting, finding, prevailing and keeping customers. Creative use of net generation is made with the aid of using the usage of numerous multimedia, text, pictures etc. with exclusive languages to create catchy advertisements, forms, e-save wherein product may be promoted, considered and sold. The scope of E-Marketing is deemed to be wide in scope it does now no longer simplest use to sell advertising over the net however additionally enables in advertising as properly via e mail and wi-fi media. E-advertising additionally joins technical and innovative components of the Internet, including: development, design, commercial and sales. Use of web sites are made with the aid of using E-advertising in mixture with on line promotional strategies which include social medial advertising, seek advertising (SEM), interactive online ads, e mail advertising, on line directories, viral advertising, associate advertising and so on. E- Marketing additionally encompass product display, commercial which include pictures movies and audio with text, 3-D product view, product navigation, basket selection, checkout and payments. The virtual technology used as conversation and transport mediums inside the scope of e-advertising which encompass:

विद्यवावर्तः Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal Impact Factor 7.041(IJIF)

'RESEARCH JOURNEY' International E-Research Journal
 Impact Factor - (SJIF) – 6.625 (2019),
 Special Issue - 261 (A) : Use of ICT in Teaching & Learning
 Peer Reviewed Journal

E-ISSN :
 2348-7143
 March 2021

The Application of ICT in English Language Teaching and Learning

Dr. Sandeep A. Katole
 Assistant Professor
 Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant
 Dist. Yavatmal.

Abstract:

The position of English as a global language is being strengthened day by day with the advent of modern communication systems and the concept of globalization gaining ground in the recent past. Thus application of Information and Communication Technologies (ICT) in language learning can motivate learners to be prepared for the digital age. Thereby students gain the exposure to learn from the visual media. Visual literacy has become extremely important today in both education and in the wider world of business and industry; the latter because employers are increasingly demanding it of their prospective workers. Learning with technology fosters creativity in the learner as he or she is empowered to design individual representations of content using technology. The present research aims at the use of ICT in higher Education across nations and how Information and Communication Technology (ICT) may be used in the language classes to develop learners' knowledge of English. This study aims to pinpoint the relevant role of ICT and literature as a resource for second language teaching. At every moment of life one cannot be separated from technology. In modern technology mobile, computers, internet, T.V. Radio, etc are very useful in teaching and learning language. The paper focus on the meaning of ICT, its importance, various applications in language teaching and learning.

Keywords: ICT, , technology, information, communication, electronic book, globalization, teaching-learning process.

Introduction

The importance of English Language teaching and learning has long been recognized and acknowledged in the global world. Rapid advances in the development of ICT have simultaneously been seen to offer new opportunities for language teaching and learning. Language classrooms are turning into blended learning environments that focus on active learning. The use of ICT education has recently started to appeal the potential and significant progress in language learning. It has become a major issue in educational world and has been used from preschool to university level. It facilitates students and teacher in teaching and learning process. ICT can be used at varying levels in teaching and learning process.

ICT has become so essential that government put ICT as one of the curriculum in Indonesia's education. ICT has been publicized potentially powerful enabling tools for educational change and reform. ICT covers any product that will store, retrieve, manipulate, transmits or receiving information electronically in a digital form. For example, personal computers, digital television, email, robots. So ICT is concerned with the storage, retrieval, manipulation, transmission or receipt of digital data.

The Benefits of ICT in General

- (1) ICT facilitates exposure to authentic language.
- (2) ICT provides the access to wider sources of and varieties of language.

MAH MUL/03051/2012
ISSN: 2319 9318

Vidyawarta®

March, 2021
Special Issue

306

61

भारत में आर्थिक सुधार के प्रभाव और भविष्य में चुनौतियाँ

प्रा. डॉ. विष्णु पांडुरंग कुटे

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

नेहरू महाविद्यालय, नेर परसोपंत, जि. यवतमाल

E-mail- kutevp75@gmail.com

प्रस्तावना —

१९९० के दशक में भारत सरकारने आर्थिक संकट से बाहर आने के क्रम में अपनी नई आर्थिक नीतियों को घोषित किया। उस समय पी.वी. नरसिंहराव भारत के प्रधानमंत्री थे और मनमोहन सिंह वित्तमंत्री थे।

१९९० के दशक के आरंभ में समष्टि—आर्थिक संकट के तीन पहलू

- राजकोषीय असंतुलन
- गुप्तान संतुलन की कमजोर स्थिति
- बढ़ते हुए मुद्रास्फीतिक दबाव
- संकट के कारण आर्थिक सुधार आवश्यक हो गए।

आर्थिक सुधारों के दो तत्त्व —

१. समष्टि आर्थिक स्थिरीकरण मांग प्रयत्न

- मुद्रास्फीति पर नियंत्रण
- राजकोषीय समायोजन
- गुप्तान संतुलन में समायोजन

२. द्वैचागत सुधार

Peer Reviewed Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal// Impact Factor 7.940

B.Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor - (SJIF) - 7.675, Issue NO, 277 (CCLXXVII) A

ISSN :
2278-9308
March,
2021

**“Globalization Changed Into Slowbalization
(Current Scenario of Global Financial Crisis (GFC))”**

Dr.Pankaj Shyamlalji Vishwakarma

Asstt.Prof. in Commerce & IQAC Co-ordinator

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal (M.S.)

Abstract :-

Globalization, a process in which companies and governments of many different nations interact, has had a tremendous effect on economic growth and on the well-being of individuals all around the world particularly those in developing countries. What are the 21st century skills that our schools and colleges should impart to all students? In a globalised world the ability to communicate effectively both in speech and writing should be given primary importance. Access to Internet is essential for 21st century learning, and Government should make sure that broadband is available in all schools and colleges.

Globalization changed the shape of the economy explosively. It reduces the administrative barriers. It reduces the transportation and communication cost. It gives ideas to new world like development of new investment opportunities, new markets, new resources, etc.

Impact of Covid-19, India and rest of the world largely affected.

India's Exports are declined compared to last year. India GDP growth rate declines and various sectors of Indian industry affected widely.

We will now **Rethink, Redesign and Restructure** each and every aspect.

Keywords:- globalization, exports, Covid-19.

Introduction :-**Globalization and Covid-19 Situation:-**

Globalization can be a good thing financially and economically, it can have a detrimental effect on people who live and work in poorer, underdeveloped countries. This is where the ethical issues of globalization arise. It is unethical to decrease the value of human life and to abuse workers for the sake of economic prosperity. Ethical issues arise in the globalization of commerce when there is use of sweatshops, forced labor, child labor, unsafe working conditions, physical and mental abuse of workers, and low safety, health, and environmental standards.

Covid-19 gives us the rethinking about how to survive, live and earn a livelihood. This is because trade and transport/travel has been recognized as significant determinants of the spread of disease.

Globalization results into disease transmission in the recent Covid-19 environment.

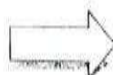
In this regards Shri N.R. Narayana Murthy coat this sentence, "I believe globalization is about sourcing capital from where it is cheapest, producing where it is cost effective and selling where it is most profitable, all without being constrained by national boundaries."

New global culture contains defines as commodification, costumes, chains of categories named new as "GLOBISH".

One thing is taken into consideration that, extremely unequal distribution of wealth between regions and countries and among population groups within counties..

This unequal distribution of wealth and poverty has gained momentum with the world development model known as "GLOBALIZATION".

**UNEQUAL DISTRIBUTION OF
WEALTH & POVERTY**

GLOBALIZATION

B.Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal
Impact Factor - (SJIF) - 7.675, Issue NO, 289 (CCLXXXIX)

ISSN :
2278-9308
March,
2021

अष्टपैलू यशवंतराव चव्हाण

डॉ. महेश प्रल्हादराव गोमासे

नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ

मो. नं. ९४२३६२४८४९maheshgomase68@gmail.com

महाराष्ट्र राज्याने पहिले मुख्यमंत्री आणि एक राष्ट्रीय नेते. देवगड येथील एका सामान्य शेतकरी कुटुंबात यशवंतराव चव्हाण यांचा जन्म झाला. प्राथमिक शिक्षण कराड येथे त्यांचे वगैरे उच्च शिक्षण कोल्हापूर व पुणे येथे घेतले, आणि बी.ए.एल.एल.बी. झाले. १९३० साली महात्मा गांधी यांनी सविनय कायदेभंग चळवळ सुरू केली, तेव्हा त्यात यशवंतराव चव्हाण यांनी भाग घेतला. १९३२ साली त्यांना पहिला तुरुंगवास मिळाला. यशवंतराव यांचे वडील चळवळीत राहून चव्हाण हे यशवंतराव लहान असतानाच वारले. त्यांचे बंधू ज्ञानदेव यांनी कष्ट करून घर चालविले. यशवंतराव या पुत्राचे खूप शिकावे ही यशवंतराव चव्हाणच्या आईची खूप इच्छा होती. यशवंतरावांनी शालेय जीवनात वक्तृत्व स्पर्धेत अनेक पारितोषिके पटकाविली. त्यांनी संगीत, भजन, किर्तन यांचाही स्वाद घेतला. कच्चाड येथे तर्कनिष्ठ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, लोकमान्य टिळक, ना. गोखले यांची भाषणे ऐकली. येरवडा तुरुंगात असताना आचार्य भागवत, एस.एम.जोशी यासारखे नेते तेथे होते. तुरुंगातच राजकीय, सामाजिक विषयावर चर्चा होत. यशवंतरावांना त्या वयातच विचारवंत, साहित्यिक यांच्या प्रश्नां संबंधी आकर्षण वाटू लागले. त्यांनी कोल्हापूरमधील राजाराम महाविद्यालयामध्ये असताना त्यांचा व्यासंग वाढला. ना.सी.फडके यांच्या सारखे नामवंत साहित्यिक प्राध्यापक होते. बी.ए.एल.एल.बी. ची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर १९४२ मध्ये स्वातंत्र्य लढ्यात भूमीगत होवून कार्य केले. त्यांनी १९४७ नंतर मंत्री, मुख्यमंत्री आणि नंतर देशाचे संरक्षण, गृह, परराष्ट्र आणि वित्तमंत्री ही पदे समर्थपणे सांभाळली. त्यांनी केंद्र सरकारमध्ये प.नेहरू यांच्या नेतृत्वाखाली कार्य केले. स्वातंत्र्यलढ्यात सहभाग व तुरुंगवास :-

कराडमधील केंद्रशाळेतून व्हर्निक्युलर फायनल परीक्षा पास झाल्यानंतर १९२७ मध्ये यशवंतरावांनी कराडच्या टिळक हायस्कूलमध्ये प्रवेश घेतला. माध्यमिक शिक्षण सुरू असतानाच देशभर क्रांतीचा वणवा भटकलेला होता. क्रांतीकारांच्या विचारांचा मोठा प्रभाव या दरम्यान यशवंतरावांवर होता. वृत्तपत्रातील बातम्या वाचून, राष्ट्रीय नेत्यांचे चरित्र वाचून यशवंतरावांचे मन देशप्रेमाने भागवून गेले होते. यतिंद्रदासांनी तुरुंगात केलेल्या आत्मबलिदानाने त्यांचे मन पेढून उडले. इ.स. १९२९ मध्ये भगतसिंग व त्यांच्या साथीदारांनी असेम्ब्ली बॉम्ब फेकला. या घटनेनंतर ब्रिटीश सरकारने भगतसिंग, मुखर्जी, राजगुरू यांना पकडून फाशी दिली. इंकलाब जिंदाबाद घोषणा देत, हसत हसत फासावर जाणाऱ्या भगतसिंगच्या कृतीतून प्रेरणा घेवून यशवंतरावांनी निर्धार केला, 'नेहून पुढे संपूर्ण आयुष्य स्वातंत्र्य लढ्यासाठी अर्पण करवयाचे' यावर त्यांनी कधीच मागे वळून पाहिले नाही.

इ.स. १९३०-३१ हा काळ संपूर्ण देशभर असहकार आंदोलनाचे व्यापला होता. मिठाबरोल अन्यायकारक कराला विरोध करण्यासाठी म. गांधींच्या नेतृत्वाखाली देशाच्या कान्याकोपऱ्यात कायदेभंग चळवळ सुरू होती. विशाखा वार्ग ही यातच कमी नव्हता यशवंतरावांनी यशवंतराव विशाखा दशेत असहकार चळवळीत उडी घेतली. १९३२-३३ मध्ये त्यांना १८ महिन्यांचा तुरुंगवास, वयाच्या अवघ्या २० व्या वर्षी भोगावा लागला. त्यानंतर आंदोलने, चळवळी, भाषणे, याने यशवंतरावांचे जीवन व्यापून गेले. प्रचंड वाचन, प्रभावी वक्तृत्व हे गुण या काळात यशवंतरावांनी आत्मसात केले.

महाराष्ट्र निर्मिती व वाटचाल :-

१९५८ साली मुंबई राज्यात पंचायत सभांची स्थापना झाली. या दरम्यान राज्य पुनर्रचना समिती गठीत करण्यात आली होती. या समितीत मुंबई राज्याची विभागणी करून विदर्भासाठी स्वतंत्र राज्य करून उर्वरित प्रदेशात मराठी व गुजराती भाषीकराचे संयुक्त राज्य स्थापना करण्यात यावे अशी शिफारस करण्यात आली. मुंबई, विदर्भ, मराठवाड्यासह 'संयुक्त महाराष्ट्र राज्य' असावे या मागणीसाठी संपूर्ण राज्यभर आंदोलन पेढू लागले. काँग्रेस निष्ठा व्यक्त करत यशवंतरावांनी या आंदोलनाला विरोध दर्शविला. १ डिसेंबर १९५५ मध्ये सातारा जिल्हा काँग्रेस कमिटीच्या सभेत

B.Aadhar International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor -(SJIF) -7.675, Issue NO, 289 (CCLXX.)

3-9308

March,
2021

अष्टपैलू यशवंतराव चव्हाण

प्रा.एस. के. इंगळे

ग्रंथपाल नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ

मो.नं. ८०८७६०२२८८ Email id :- sureshingle666@gmail.com

महाराष्ट्राच्या मराठमोळ्या मातीत अनेक दिग्गज थोर पुरुष होऊन गेले. त्यांनी देशाच्या राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रात खूप मोठे योगदान दिले. स्वातंत्र्य चळवळीत मोठा लढा उभारून स्वातंत्र्यसाठी अनेक सर्वस्व अर्पण करणारे क्रांतिकारक, नेते यांचा वारसा लाभलेली अशी महाराष्ट्राची भूमी. सातारा जिल्ह्यामध्ये प्रसिद्धाकर स्थापन करून ब्रिटिश सत्तेला मोठा हादरा देण्याचे काम क्रांतिसिंह नाना पाटील यांनी केले. या सातारा जिल्ह्यामध्ये आपल्या आजोळी देवराष्ट्रे येथे १२ मार्च १९१३ रोजी यशवंतराव बळवंतराव चव्हाण यांचा जन्म झाला. महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेनंतर देवराष्ट्रे हे गाव सांगली जिल्ह्यामध्ये समाविष्ट करण्यात आले. सर्वसामान्य शेतकरी कुटुंबात जन्म घेऊन परिश्रम व लढाऊ बाणा या गुणांच्या आधारे देशाच्या उपपंतप्रधान पदापर्यंत मजल मारण्याची दिव्य कामगिरी यशवंतरावांनी केली. स्वातंत्र्यचळवळीत सहभाग देशप्रेमाने भारलेले बातावरण महात्मा गांधी, पंडित नेहरू आदी नेत्यांकडून घेतलेली प्रेरणा या जोरावर यशवंतरावांनी आपल्या जीवनाला आकार दिला.

• बालपण आणि शिक्षण:-

यशवंतराव चव्हाण यांचे बालपण देवराष्ट्रे व कराड मध्ये गेले यशवंतराव यांचा जन्म केव्हा झाला तेव्हा त्यांचे वडील कराडला नोकरीला होते यशवंतराव चव्हाण यांचे प्राथमिक शिक्षण कराडला झाले. यशवंतराव चव्हाण यांचे वडील यशवंतराव लहान असताना मरण पावले व संपूर्ण जबाबदारी त्यांचे मोठे भाऊ शानदेव चव्हाण यांच्यावर आली. यशवंतरावांच्या आईची खूप इच्छा होती की मुलाने शिक्षावे, लहानपणापासूनच त्यांना भजन कीर्तनाची आवड होती तसेच शालेय जीवनात त्यांनी अनेक पारितोषिके व कृत्व स्पर्धेत जिंकली. कराड येथे त्यांनी तर्कतीर्थ लक्ष्मण शास्त्री जोशी, लोकमान्य टिळक, ना. गोखले यांची भाषणे ऐकली. कोल्हापूरच्या राजाराम महाविद्यालयात त्यांचा व्यासंग वाढला. बी.ए.एल.एल.बी. ची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर १९४२ मध्ये स्वातंत्र्यलढ्यात भूमिगत होऊन कार्य केले. १९३० मध्ये महात्मा गांधींनी सविनय कायदेभंग चळवळ सुरू केली, त्यात यशवंतरावांनी सहभाग घेतला. १९३२ मध्ये त्यांना पहिला तुरुंगवास पडला. त्यावेळी त्यांना १८ महिन्यांचा तुरुंगवास भोगावा लागला. १९४७ नंतर मंत्री, मुख्यमंत्री आणि देशाचे संरक्षण, गृह, परराष्ट्र आणि वित्त मंत्रिपदे समर्थपणे त्यांनी सांभाळली. त्यांनी केंद्र सरकारमध्ये पंडित नेहरू यांचे नेतृत्वाखाली कार्य केले.

• यशवंतरावांचे स्वातंत्र्यलढ्यात सहभाग आणि पहिला तुरुंगवास :-

कराडच्या केंद्र शाळेतून वर्णयुक्तगुलर फायनल ची परीक्षा पास झाल्यानंतर १९२७ मध्ये यशवंतरावांनी कराडच्या टिळक हायस्कूलमध्ये प्रवेश घेतला. माध्यमिक शिक्षण सुरू असताना देशभर क्रांतीचा वणवा भडकलेला होता. क्रांतिकारकांचा मोठा प्रभाव यशवंतरावांच्या व्यक्तिमत्त्वावर पडला होता. वृत्तपत्रातील बातम्या वाचून राष्ट्रीय नेत्यांची चरित्रे वाचून यशवंतरावांचे मन देशप्रेमाने भारवून गेले. जतींद्र दाराने तुरुंगात केलेल्या आत्मबलिदाना मुळे त्यांचे मन पेदून उठले. इसवी सन १९२९ मध्ये भगतसिंग व त्यांच्या साथीदारांनी असेल्वीत बॉम्ब फेकला. १९३१ मध्ये भगतसिंग, सुखदेव, राजगुरू यांना फाशी दिली. इन्कलाब जिंदाबाद च्या घोषणा देत हसत हसत

Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies,
Online ISSN 2278-8808, SJIF 2021 = 7.380, www.srjfs.com
PEER REVIEWED & REFERRED JOURNAL SPECIAL ISSUE APR-MAY, 2021, VOL- 8/65

कोविड -१९ चा कृषी अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम

प्रा. एस. के. इंगळे

स्थपाल, नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ (महाराष्ट्र), ईमेल आयडी : sureshingale666@gmail.com

Scholarly Research Journal's is licensed Based on a work at www.srjfs.com

शेती, भारतीय अर्थशास्त्राचे एक स्वातंत्र्य व्यापक शाखा आहे. २०२० च्या वर्षाची चाहूल लागली तीच मुळात एका मोठ्या संकटाच्या आगमनाने जागतिक आरोग्य संघटनेने (WHO) कोविड -१९ विषाणू व त्यामुळे उद्भवलेल्या आजारस महामारी घोषित केल्यामुळे जगात दहशत व काळजीचे भय मिश्रित वातावरण पसरले. दिवसेंदिवस वाढत जाणारी रुग्ण संख्या व मृत्यूचे आकळे लक्षात घेता भारतात देखील २२ मार्च २०२० रोजी जनता कर्फ्यू तर २५ मार्च २०२० पासून लॉकडाऊन घोषित करण्यात आला. अकल्पित व अचानक झालेल्या टाळेबंदी मुळे अर्थव्यवस्था कोडीत पडली. मोठमोठे उद्योग, व्यवसाय, बाजारपेठा, व्यापार बंद पडल्यामुळे अनेक हातांचे काम गेलेले, बेरोजगारीमुळे उत्पन्न घटले याला शेती ही अपवाद कशी असणार?

भारतीय अर्थव्यवस्थेचा वणा असणार्या शेतीचा राष्ट्रीय उत्पन्नात महत्त्वाचा व मोठा सहभाग आहे. भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेती क्षेत्राचा हिस्सा १६ टक्के आहे. देशात मोठा रोजगार मिळवून देणारा व्यवसाय म्हणून शेतीकडे पाहिले जाते. शेतीमध्ये सुप्त बेकारी असली तरी उत्पन्न मिळवून देणारे पारंपारिक व सुलभ साधन या अर्थाने शेतीला महत्त्व आहे. शेती व शेतीवर आधारित उद्योग यांचा निवार झाल्याने कृषी अर्थशास्त्र नावाची स्वतंत्र शाखा तयार झाली आहे.

कोरोनाच्या प्रसारामुळे भारताची अर्थव्यवस्था देखील प्रभावित झाली. टाळेबंदी झाली तेव्हा शेतात रब्बीचे पीक उभे होते. मका, ज्वारी तसेच कडधान्य कापणीला आली होती. अर्थात शेती उत्पादन मोठ्या प्रमाणात झाले व टाळेबंदी मुळे पीक कापणीसाठी मजूर मिळेनासे झाले. त्यामुळे बरेच दिवस पिके शेतात उभी होती. काही दिवसांनी टाळेबंदीतून व संचारबंदीतून शेतीक्षेत्र वगळण्यात आले. शेती बागे करण्याची परवानगी देण्यात आली. बरबर बघता कोरोना काळात शेतीने अर्थव्यवस्थेला तारले असे चित्र निर्माण झाले. पण प्रत्यक्षात मात्र कोरोनामुळे कृषी अर्थव्यवस्थेवर देखील प्रतिकूल परिणाम झाल्याने दिसून आले. बाजार व वाहतूक बंद असल्याने शेतीच्या कामासाठी लागणारे अवजारे, हॅक्टर व तत्सम साहित्य मिळेनासे झाले.

देशात ६० टक्के व्यवहार बंद असताना लॉजिस्टिक, शेतमालासाठी तंत्रज्ञान, खरेदी आणि वितरण इत्यादी समस्येमुळे प्रत्यक्ष उत्पादनास अडथळे निर्माण झाले. त्यामुळे कोरोना काळात उत्पादन चांगले होऊनही शेतकऱ्यांच्या हातात उत्पन्न चांगले आले नाही. कृषी विभागाने पुढाकार घेऊन थेट विक्रीचा प्रस्ताव मांडला पण तो यशस्वी झाला नाही. फळे, भाजीपाला, दूध, अंडी यासारख्या वस्तूंचा घरोघरी जाऊन विक्री करण्यात आली. पण अनेक ठिकाणी त्यातून फारसे उत्पन्न मिळले नाही. मालाची नासाडी झाली. प्रक्रिया उद्योग बंद असल्याने अनेकांचे उत्पादन वाया गेले. शहरातून गावांकडे स्थलांतरित झालेल्या मजुरांमुळे

Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- VIII	ISSUE- V	MAY	2021	PEER REVIEW e-JOURNAL	IMPACT FACTOR 7.149	ISSN 2349-638x
-----------	----------	-----	------	--------------------------	------------------------	-------------------

Globalization & Commerce Education

Dr. Pankaj S. Vishwakarma

Asstt. Prof. in Commerce

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Abstract :-

It has been developed to provide aids to the growing manpower needs in thousands of business enterprises. Commerce education equips students with specialised skills that come useful in tackling problems in different functional areas of commerce, industry and trade.

Accounting and accountants over the last few decades have been subjected to considerable pressures.

These include:

- the increasing sophistication and complexity of contemporary business
- the increasing internationalisation/globalisation of business
- rapid improvements in communications and technology
- greater accountability demands on business by societies

Globalization, a process in which companies and governments of many different nations interact, has had a tremendous effect on economic growth and on the well being of individuals all around the world particularly those in developing countries.

Keywords:- accounting, globalization, business, societies, nations.

Introduction :-

The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW). All of these pressures are closely interrelated and interdependent, and as one increases it seems inevitable that the others will too. In every country in the world, business practices are becoming increasingly complex. This has resulted from the increasingly complex forms of business ownership - amalgamations, mergers and takeovers. In attempting to reduce competition and win ever-increasing shares of markets, in some industries some business entities are reaching sizes never imagined a few decades ago. Some novel forms of business activities have emerged, such as new forms of financial securities - the many and varied derivatives and hedging techniques. Businesses are being managed through new, sometimes merely fashionable, management concepts. For example, total quality management, total productive management, activity-based costing resulting in greater demands on business advisors for risk assurance.

Business activity has transcended traditional demographic boundaries; there is an increase in global commerce. Multi-national, Transnational (TNC) and even global companies have emerged as major players in the economic activities of all states. Two thirds of international trade is currently undertaken by only 500 companies. Business is transacted over national boundaries, in many different currencies and expressed in many different languages.

The most obvious source of change is one that has increasingly affected all aspects of our lives, let alone business - computerisation. The business community has been quick to see the benefits of the electronic age, and computers are being used in a great many businesses from small to large. More and more aspects of business activity are now being computerised. E-commerce is now an everyday expression. The internet is now used by upwards of 100 million people, with numbers are doubling every year. However, there are less visible changes brought about by the increased electronic technology - in the area of communication. The speed with which information can be transmitted has added an urgency

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- VIII	ISSUE- V	MAY	2021	PEER REVIEW e-JOURNAL	IMPACT FACTOR 7.149	ISSN 2349-638x
-----------	----------	-----	------	--------------------------	------------------------	-------------------

Human Rights And Fundamental Freedom

Firoj P. Sahala

Asstt. Prof. in Commerce

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Abstract :-

As we know that human rights are rights inherent to all human beings, regardless of race, sex, nationality, ethnicity, language, religion, or any other status. Human rights include the right to life and liberty, freedom from slavery and torture, freedom of opinion and expression, the right to work and education, and many more.

Human rights are moral principles or norms that describe certain standards of human behaviour, and are regularly protected as legal rights in national and international law. Human rights are rights inherent to all human beings, whatever our nationality, place of residence, sex, national or ethnic origin, colour, religion, language, or any other status. We are all equally entitled to our human rights without discrimination. These rights are all interrelated, interdependent and indivisible.

Universal human rights are often expressed and guaranteed by law, in the forms of treaties, customary international law, general principles and other sources of international law. International human rights law lays down obligations of Governments to act in certain ways or to refrain from certain acts, in order to promote and protect human rights and fundamental freedoms of individuals or groups.

Introduction:-

The awareness of human rights is necessary in all respects. People need to know about the human rights and laws governing in its respects. It is the duty of States to promote and protect all human rights and fundamental freedoms. Regarding these human rights, following is the explanation of the study:-

A) The law relate to universal and inalienable :-

The principle of universality of human rights is the cornerstone of international human rights law. This principle, as first emphasized in the Universal Declaration on Human Rights in 1948, has been reiterated in numerous international human rights conventions, declarations, and resolutions. The 1993 Vienna World Conference on Human Rights, for example, noted that it is the duty of States to promote and protect all human rights and fundamental freedoms, regardless of their political, economic and cultural systems.

Human rights are inalienable. They should not be taken away, except in specific situations and according to due process. For example, the right to liberty may be restricted if a person is found guilty of a crime by a court of law.

B) The law relate to interdependent and indivisible :-

All the human rights are indivisible, whether they are civil and political rights, such as the right to life, equality before the law and freedom of expression; economic, social and cultural rights, such as the rights to work, social security and education, or collective rights, such as the rights to development and self-determination, are indivisible, interrelated and interdependent. The improvement of one right facilitates advancement of the others. Likewise, the deprivation of one right adversely affects the others.

C) Equal and non-discriminatory :-

Non-discrimination is a cross-cutting principle in international human rights law. The principle is present in all the major human rights treaties and provides the central theme of some of international human rights conventions such as the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination and the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women.

The principle applies to everyone in relation to all human rights and freedoms and it prohibits discrimination on the basis of a list of non-exhaustive categories such as sex, race, colour and so on. The principle of non-discrimination is complemented by the principle of equality, as stated in Article 1 of the

B.Aadhar International Peer-Reviewed

Impact Factor - (SJIF) -7.675, ISSN

Research Journal

SSN :
2278-9308

(CCXCVIII) D

July
2021**कोविड-१९ च्या युगातील स्थलांतर****प्रा. सुरेश कि. इंगळे****ग्रंथपाल नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत, जि.यवतमाळ****Email id :- sureshingale666@gmail.com**

‘स्थलांतर’ हा माणसाच्या आजवरच्या इतिहासात कायमच महत्वाचा घटक राहिला आहे. आदीम काळापासून आजच्या कोरोना संकटापर्यंत माणसे सतत एका ठिकाणहून दुसऱ्या ठिकाणी जात राहिली आहेत. या संकटापासून दूर जाण्यासाठी तर कधी पोटाची खळगी भरण्यासाठी, या स्थलांतर करणाऱ्या माणसांशी तेथील मूळच्या लोकांसोबत झालेल्या संघर्षाच्या आणि सहकार्याच्या कहाण्यांनी माणसाचा इतिहास भरलेला आहे.

प्रस्तावना :-

आज एकविसाव्या शतकात, वाढलेला प्रवासाचा वेग आणि संपर्काची क्रांती यामुळे या स्थलांतराचे नवेनवे पैलू सामोरे येत आहेत. स्थलांतराचे हे गणित समजून घेतल्याशिवाय आता आपल्याला पुढे जाता येणेच अशक्य आहे. किमान भारताबाबत तरी याचा धोरणात्मक विचार करणे, आपल्यासाठी तातडीचे उरले आहे. कोरोनाच्या संकटापासून वाचण्यासाठी आणि भविष्यातील आर्थिक मंदीच्या भीतीने आज लक्षावधी लोक मुंबई-दिल्लीसारख्या शहरातून आपल्या मूळ गावाकडे परत जात आहेत. वाहतुकीची तुटपुंज्या व्यवस्थेमध्ये होत असलेल्या या स्थलांतराच्या कहाण्यांनी, काहीना थेट १९४७ च्या फाळणीच्या वेळी झालेल्या ऐतिहासिक स्थलांतराची आठवण येत आहे. ही सारे माणसे अशी का सैरभैर होताहेत, याचा मुळापासून अभ्यास करणे आजघडीला खूप महत्वाचे उरले आहे. आजवर सारा गोंधळ होता हे जरी मान्य केले तरी, यामुळे तरी स्थलांतरासारख्या माणसाच्या या मूलभूत प्रेरणेचा धोरणकर्त्यांनी गंभीरपणे विचार करणे आवश्यक आहे.

उद्दिष्टे :-

- 1) कोविड-१९ महामारीच्या काळातील स्थलांतरणाची विविध कारणे शोधणे.
- 2) कोविड-१९ महामारीच्या काळातील स्थलांतरणाचा विशेषता कोणत्या घटकावर झाला हे जाणून घेणे.
- 3) स्थलांतर हा मुद्दा समाजातील आर्थिक व्यवस्थेला गतीमान करणारा आहे अथवा नाही याचा शोध घेणे.

संशोधन पद्धती :-

सदर शोध निबंधासाठी प्रामुख्याने ‘द्वितीय माहिती स्त्रोत’ या संशोधन पद्धतीचा उपयोग करण्यात आलेला आहे.

• **आपल्यापुढे काय वाढलय? :-**

एकीकडे कोरोनाच्या काळात झालेली स्थलांतरे आपल्या देशातील समाजरचनेला आव्हान आणि नवा आकार देतील, असे अनेकांचे म्हणणे आहे. मात्र त्याचवेळी दुसरीकडे किनारपट्टीला बसलेल्या दोन वादळांच्या तडाख्यानंतरही माणसे नव्या ठिकाणांचा शोध घेऊ लागली आहेत. या सगळ्या पार्श्वभूमीवर ‘स्थलांतर’ या मुद्दयाची व्याप्ती भारतापुरती तरी नव्याने समजून घ्यायला हवी. त्यासाठी या विषयाचे अभ्यासक आणि राज्यकर्ते-धोरणकर्ते यांच्यात संवाद असायला हवा.

आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेचे प्रमुख गाय रायडर यांनी सांगितल्यानुसार, स्थलांतर हा मुद्दा समाजातील आर्थिक व्यवस्थेला गतिमानता देणारा आणि समाजातील विविध घटकांना उपजीविकेचे साधन मिळवून देणारा आहे. तरीही त्यामुळे निम्न-अतिनिम्न वर्गातील माणसांना एखाद्या जनावराप्रमाणे शोषण आणि अन्याय सहन करावा लागणे, ही देखील स्थलांतराची महत्त्वाची बाजू आहे. आजवर ही बाजू व्यवस्थेकडून नेहमीच दुर्लक्षित राहिली आहे.

Effect on Dielectric and Electrical Conductivity of Polyvinyl Alcohol with Acid

Jadhao SR^{1*} and Bakde SP²

¹Department of Physics, Nehru Mahavidyalaya, Arts, Commerce, Science College, Nerparsopant, Dist. Amravati, (M.S.) India

²Department of Physics, Shri R. R. Lahoti Science College Morshi, Dist. Amravati, (M.S.) India

Email: shitalrjadhao@gmail.com

Manuscript Details

Available online on <https://www.irjse.in>
ISSN: 2322-0015

Editor: Dr. Arvind Chavhan

Cite this article as:

Jadhao SR and Bakde SP. Effect on Dielectric and Electrical Conductivity of Polyvinyl Alcohol with Acid, *Int. Res. Journal of Science & Engineering*, 2021, Special Issue A11: 47-50.

Article published in Special issue of National online Conference on "Emerging Trends in Science and Technology 2021" organized by Arvindbabu Deshmukh Mahavidyalaya Barsingi, Tal. Narkhed, Dist. Nagpur, Maharashtra, India date, June 10, 2021.

Open Access This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License, which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, as long as you give appropriate credit to the original author(s) and the source, provide a link to the Creative Commons license, and indicate if changes were made. The images or other third party material in this article are included in the article's Creative Commons license, unless indicated otherwise in a credit line to the material. If material is not included in the article's Creative Commons license and your intended use is not permitted by statutory regulation or exceeds the permitted use, you will need to obtain permission directly from the copyright holder. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Abstract

In this Study, PVA with different mole percent acid films were prepared by a solution cast method. The electrical conductivity of the mixed solutions increased with the addition of acid to pure PVA solution. Polymeric films AC electrical conductivity has been studied under different frequency range. Results showed that AC electrical conductivity increased with increasing acid concentration and frequency. The conductivity was measured using 4284 LCR meter in frequency range of 20Hz to 1MHz and at different temperature.

Keywords: PVA, A.C. Electrical conductivity, Dielectric Properties.

Introduction

Polymer is good insulating material with low ionic conductivity. In recent year, electrical conduction in polymer has been studied to known the character of charge transport [1]. Different types of conduction mechanisms have been suggested for the charge transport [2]. PVA is an insulator because it does not have a charge functional group [3]. Therefore, an acid group donor has the potential as a dopant of PVA mixture to enhance its conductivity [4], one of which is phosphoric acid (H_3PO_4). Polymer film PVA- H_3PO_4 complexes have been investigated and it was found that the amorphous structure of PVA increases with increasing concentration of H_3PO_4 with the H^+ ion [5].

DOI PREFIX 10.22183 JOURNAL DOI 10.22183/RN SIF 7.399	RESEARCH NEBULA An International Refereed, Peer Reviewed & Indexed Quarterly Journal in Arts, Commerce, Education & Social Sciences	ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INDIA ISSN 2277-8071
		
DR. VASISTHA ARUN KHODASKAR Director of Physical Education & Sports Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Distt. Yavatmal	Three Days International E - Conference On CAREER AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT on 10 th – 12 th July 2021 @ Shri Shivaji College of Physical Education Amravati, Maharashtra	
	EFFECT OF YOGIC PRACTICES ON DIFFERENT FACTORS OF LIFE ADJUSTMENT ACCORDING TO PERSONALITY TYPES Abstract Yoga has a significant effect on the social adjustment and behavior of individuals in social factors. Patriotism, brotherhood, national unity, respect, humility, love, sociability, etc. Philosophical theories are widely found in the case of social health. In this study, the researcher studied the "effect of yogic practices on different factors of life adjustment according to personality types". The objective of the study to divide boys and girls into introverted and extroverted groups according to personality type and measurement of life adjustment factors. The effect of yogic practices on the life adjustment factor of boys and girls. (Factors - Family, Health, Social, Emotional, Educational, etc.) Population in this present research, 100 boys and 100 girls were selected for the degree course at the Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Distt. Yavatmal. The simple random method through 100 boys and 100 girls was selected. First, the Moudsly Personality Inventory test was conducted for 142 boys and 136 girls. After this, based on the test evaluation of this test, introverted and extroverted. The 50-50 group was divided into two boys and two girls. Statistical analysis of the information collected based on tests, the conclusions were drawn by the mean, standard deviation, and independent variable. Statistical analysis figures show that the above study is less relevant for introverted children, so this study concludes that the duration of 3 months of yoga practice is reduced. Significant results were found in family, health, social and overall factors in the life adjustment component of introverted children. Also, significant results were found in family, health, emotional, educational, and educational adjustment factors in the life adjustment component of extroverted students in the experimental group. Keyword:- yoga, personality, life adjustment, family, health, emotional, educational, educational	
Introduction He did not know when the globalization of man took place in the age of science. This created a huge competition for life. At the physical, mental, social, and spiritual levels of human beings, the movement gained tremendous speed. He is trying to run faster than the clock. This does not mean that every person is the same, it means that even though some people do not have the ability, man is struggling unnecessarily for the sake of self-sufficiency as well as false reputation. This creates mental and physical stress and degrades one's health. Running after unwarranted wealth, engaging in anti-social behavior, subversive activities, etc. Adopting things affects behavior and society. The consequences of all this are bad, misbehavior is a sin, knowingly or unknowingly,	a person behaves badly and runs away to find a solution when his overall health is in danger. Yoga has always come forward for the fulfillment of social objectives. Maharshi Patanjali's Yogic Practices is important from the point of view of overall health. Yoga helps in maintaining good health on physical, mental, social, and spiritual levels. Yoga in the 20th and 21st century on a physical, mental, social, and spiritual level in this regard, research is being done in many centers like Kaivalyadham Center at Lonavla, Bihar Munger, as well as Swami Ramdev Maharaj's Patanjali Yoga University, Haridwar. B. K. S. Iyengar's work in yoga research is also commendable. They give the person what a yogic life is, anxiety, anger, hatred, jealousy, fear, and emotional impulses, etc., affect a person's behavior. This is	
www.ycjournal.net International E-conference on CPD @ SSCPE Amravati Special Issue July 2021 216		

B.Aadhār' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor - (SJIF) - 7.675, Issue NO, 303 (CCIII)

**ISSN :
2278-9308
July
2021**

जाती, वर्गाचा व धर्माचा गरीब लोकांवर होणारा परिणाम
प्रा. एस. के. इंगळे
ग्रंथपालनेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ
मो.नं. ८०८७६०२२८८,ई-मेल :- sureshinglc666@gmail.com

सारांश :-

मानवी समाजात वेगवेगळ्या प्रकारची विषमता आढळून येते. भारतात सामाजिक आर्थिक धार्मिक सांस्कृतिक राजकीय इत्यादी सर्वच क्षेत्रात विषमता दिसून येते. त्याचा मोठ्या प्रमाणावर प्रभाव या देशातील गरीब वर्गावर दिसून येतो. भारतात जातिव्यवस्था असून प्रत्येक जातीचा दर्जा वेगळा आहे. त्यामुळे जातीच्या आधारावर आपल्या देशात मोठ्या प्रमाणात सामाजिक विषमता दिसून येते. या सामाजिक विषमतेमुळे गरीब वर्गावर अनेक प्रकारचे परिणाम आपल्याला दिसून येतात. जाती व्यवस्थेवर आधारित विषमता नष्ट व्हावी म्हणून गौतम बुद्ध पासून तर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांपर्यंत अनेक महापुरुषांनी प्रयत्न केलेत. आधुनिक काळात स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय या मानवतावादी मूल्यांचा स्वीकार करण्यात आला आहे. त्यामुळे भारतीय समाजातील सामाजिक विषमता आज काही प्रमाणात कमी होताना दिसते, पण या जातिव्यवस्थेमुळे या देशातील गरिबांना अनेक संकटांना सामोरे जावे लागत आहे. विषमता म्हणजे भेद किंवा फरक होय आणि ते भेद आणि फरक या देशातील उच्चभू लोकांमुळे समाजात निर्माण झाले. भारतीय समाजव्यवस्था ही प्रामुख्याने वर्णव्यवस्था आणि जातीव्यवस्था यावर आधारित आहे.

प्रस्तावना :-

भारतीय जाती व्यवस्था ही भारतीय समाजाची पायाभूत व्यवस्था आहे. प्राचीन भारतात ह्या व्यवस्थेचा विकास झाला आणि ती पुढे मध्ययुगीन काळात, आधुनिक पूर्व काळात आणि आधुनिक काळात बदलत गेली असे मानले जाते. ह्या व्यवस्थेतील मोठी संरचनात्मक स्थित्यंतरे मुघल साम्राज्याच्या काळात आणि ब्रिटिश साम्राज्याच्या काळात झाली आहेत असे मानले जाते. ह्या व्यवस्थेला मात देण्यासाठी आजच्या भारतीय समाजामध्ये राजकीय, शैक्षणिक आणि सामाजिक पातळ्यांवर आरक्षणाची व्यवस्था निर्माण करण्यात आली. जाती व्यवस्था दोन भिन्न संकल्पनांपासून बनलेली आहे, वर्ण व्यवस्था आणि जाती व्यवस्था वास्तविक पाहता ह्या सामाजिक स्तरीकरणाच्या विश्लेषणासाठी वापरण्यात येणाऱ्या दोन वेगवेगळ्या पद्धती आहेत.

जात हा मराठी शब्द जण या धातूपासून बनला आहे. त्याचा अर्थ जन्म असा होतो एक प्रकारे जन्माने प्राप्त होणारे समूह म्हणजे जात होय. जाती ला इंग्रजी मध्ये बेंजम म्हणतात. बेंजम इंग्रजी शब्द पोर्तुगीज बेंज या शब्दावरून बनला आहे. जातीव्यवस्थेचे समाजशास्त्रीय विश्लेषण करताना समाजशास्त्रज्ञ डॉ.बी.आर.आंबेडकर नमूद करतात की जात हा शब्द समान दर्जाचा नाही. जात समानतेवर आधारित नाही एक जात दुसऱ्या जातीच्या तुलनेत उच्च किंवा कनिष्ठ आहे आणि मधल्या जाती या उच्च जाती पेक्षा कनिष्ठ व मधल्या जाती या कनिष्ठ पेक्षा उच्च आहेत. जाती पद्धत ही श्रेणी पद्धत नसून त्यात उच्च जातीला अग्रक्रम आणि कनिष्ठ जातीला इतरापेक्षा न्यूनक्रम मिळतो. अशा प्रकारे भारतीय समाजाचे वेगवेगळ्या जातीत विभाजन झाले आहे.

आर्थिक विकासाच्या प्रगतीमध्ये जातीव्यवस्था एक फार मोठी अडचण आहे. कारण जातीनुसार व्यवसायाची विभागणी केली जाते. व्यक्तीला आवड असो अथवा नसो जातीचा व्यवसाय करणे बंधनकारक मानले जाते तसेच श्रमाचे काम कनिष्ठ जातीच्या लोकांनीच केले पाहिजे अशी धार्मिक बंधन आहे म्हणून उच्च जातीचे लोक विशेष श्रमाचे काम करीत नाही श्रमाला महत्त्व दिले जात नाही म्हणून भारतात आर्थिक विकास होऊ शकला नाही.

भारतात अनेक सामाजिक रूढी आणि परंपरा आहेत त्यांचा विपरीत परिणाम देशाच्या आर्थिक विकासावर होतो. विवाह धार्मिक संस्कार इत्यादी अनुत्पादक गोष्टींवर लोक वायफळ खर्च

International Journal of Current Advanced Research

ISSN: O: 2319-6475, ISSN: P: 2319-6505, Impact Factor: 6.614

Available Online at www.journalijcar.org

Volume 9; Issue 12 (B); December 2020; Page No.23477-23481

DOI: <http://dx.doi.org/10.24327/ijcar.2020.23481.4651>

Research Article

INTERACTING DARK FLUIDS IN KALUZA-KLEIN UNIVERSE WITH SPECIAL FORM DECELERATION PARAMETER

Bokey V. D

Department of Mathematics, Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist.: - Yavatmal-445102, [INDIA].

ARTICLE INFO

Article History:

Received 06th September, 2020Received in revised form 14th

October, 2020

Accepted 23rd November, 2020Published online 28th December, 2020

ABSTRACT

In this paper we deal with Kaluza-Klein universe filled with interacting Dark matter and Holographic dark energy in General Theory of Relativity. The general solutions of Einstein's field equations are obtained by applying the law of special form deceleration parameter proposed by Singha and Debnath (2009). The anisotropy of expansion dies out very quickly and attains isotropy after some finite time. The physical and geometrical parameter of the models are obtained and discussed in detail.

Key words:

Kaluza-Klein Space-time, Dark matter, Holographic dark energy, Special form deceleration parameter.

Copyright © 2020 Bokey V. D. This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

INTRODUCTION

The observations from type Ia Supernova [Perlmutter *et al.* 1998, 1999; Riess *et al.* 2004] and Cosmic Microwave Background [Miller 1999] Radiation indicate that our universe is accelerating. Recent observation PLANCK 2013 [Ade 2014] shows that universe consists of 68.3% Dark Energy (DE), 26.8% Dark Matter (DM) and 4.9% baryonic matter. The cause of sudden transition from the earlier deceleration phase to the recent acceleration phase and the source of accelerate expansion are still unknowns.

Many dynamical DE models have been proposed by various researchers such as quintessence with EoS $\omega > -1$ [Barreiro 2000], phantom with EoS $\omega < -1$ [Caldwell 2003], tachyon [Bagla 2003], k -essence [Armendariz 2001], dilatonic ghost condensate [Gasperini 2002] and so on.

In the context of the DE problem, though the holographic principle proposes a relation between the holographic dark energy (HDE) density ρ_{DE} and the Hubble parameter H as $\rho_{DE} = H^2$, this does not contribute to the present accelerated expansion of the universe.

Granda and Olivers (2009) proposed a holographic density of the form $\rho_{DE} \approx (\alpha_1 H^2 + \beta_1 \dot{H})$ where H is the Hubble parameter and α_1, β_1 are constants which must satisfy the restrictions imposed by the current observational data. Bamba *et al.* (2012) have studied different DE cosmologies (isotropic) in $f(R)$ gravity, $f(R, T)$ gravity, $f(T)$ gravity, Scalar field theory, HDE, coupled DE and Λ CDM cosmological models representing the accelerating expansion with the quintessence/phantom nature in details along with Cosmography tests. Many interesting works already have been done taking HDE model to achieve a good comprehension of the nature of DE [Huang and Li 2004; Gong and Zhang 2005; Hu and Ling 2006; Li *et al.* 2006; Nojiri and Odintsov 2006; Guo *et al.* 2007a, 2007b; Setare 2007a, 2007b; Banerjee and Pavon 2007; Zimdahl and Pavón 2007; Granda and Oliveros 2008; Adhav *et al.* 2014; 2015; Reddy *et al.* 2015].

The theory of five dimensions is due to the idea of Kaluza (1921) and Klein (1926). A five dimensional [5D] general relativity is the best outcome of an attempt made by these two by using one extra dimension to unify gravity and electromagnetism. Realistic unification through the Kaluza-Klein approach requires $d = 5$ manifold topology and the spatial extra dimension radius is of Planck length order. According to Wesson (1984, 1999) and Bellini (2003), the matter is induced in 4D by 5D vacuum theory for studying the cosmology of 5D with pure geometry in non-compact Kaluza-Klein theory. Kaluza-Klein theory is essentially an extension of Einstein's

*Corresponding author: Bokey V. D

Department of Mathematics, Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist.: - Yavatmal-445102, [INDIA].

Year 2022

Gurukul International Multidisciplinary
Research Journal (GIMRJ) with
International Impact Factor 6.222
Peer Reviewed Journal

ISSN No. 2394-8426
Jan-2022
Issue-IV(I), Volume-IX

नई राष्ट्रीय जल नीति - एक जरूरत

Asstt. Prof. Firoj Pyara Sahala

Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant Dist. Yavatmal

सारांश :- जल मनुष्य की, मनुष्य समाज की आधारभूत आवश्यकता है। जल के बिना मानव जीवन की परिकल्पना भी नहीं की जा सकती। जीवन के सभी अत्यावश्यक क्षेत्रों को जल की आवश्यकता होती है। इसलिए जीवन में जल अत्यंत महत्वपूर्ण संसाधन है। हमें जल संसाधन का समुचित प्रबंधन करना बहुत ही आवश्यक है। इस कारण बंस भारत सरकारने नई राष्ट्रीय जल नीति देशमें लागू लिया ताकि जनता जल की सही उपयोग करे और जलकी बचत करे, हम जानते है कि पृथ्वी पर उपलब्ध कुल जल में मीठे जल की कुल उपलब्धता लगभग २.७ % ही है इसलिये सभी पहलुओं को ध्यान में रखते हुए सतही जल निकायों के प्रबंधन पर जोर देना होगा। हमें जल चक्र के गुणात्मक एवं मात्रात्मक बदलाव को रोकना होगा। ताकि मनुष्य जीवन से जुड़े हुए प्रत्येक क्षेत्रों का जल जरूरत पूरी हो सके। यदि उपलब्ध जल संसाधनों के इष्टतम प्रबंधन करने के प्रयत्न संभव नहीं हुए तो जल के भयंकर चुनौतियां सामने आ सकती है। जल प्रबंधन के प्रति लोगों जागरूकता होना आवश्यक है।

संकेताक्षर :- जल प्रावधान, जल की आवश्यकता, उपयोग, जल प्रबंधन, जल योजना, परिस्थितिकी तंत्र

प्रस्तावना :-

"जल हि जीवन है जल के बिना सब अधूरा है" जल एक ऐसा प्राकृतिक संसाधन है जो मानव जीवन के लिये और अन्य जिव मृष्टि के लिये बेहद जरूरी है। साथ ही साथ अन्य क्षेत्रोंमें भी जल की आवश्यकता होती है जैसे की सिंचाई, औद्योगिक, विज निर्माण, वानिकी, जैव विविधता कार्यों के लिए। इसलिए जल का सही उपयोग होना महत्व पूर्ण है। नई राष्ट्रीय जल नीति का मसौदा तयार करने के लिये जलशक्ति मंत्रालय द्वारा एक समीति का गठन किया गया था। समीति को इस मसौदे पर विभिन्न हितधारकों द्वारा अनेक सुझाव प्राप्त हुए। भारत में संसार की १८% से अधिक आबादी है जबकि विश्वका केवल ४% नवीकरणीय जल संसाधन और विश्व के भू क्षेत्र २.४% भू क्षेत्र है। भारत भू - विस्तार के सूचि में दूसरा नंबर पर आता है, भारत ऐसा देश है जिसके पास जल संपत्ति और भू-संपत्ति प्राप्त देश है। देश के किसी न किसी क्षेत्रों को बाढ़ और सूखे की चुनौतियां का सामना करना पड़ता है। भारतीय समाज में जल की कमी तथा उसके जीवन रक्षक और आर्थिक महत्व के विषय में जागरूकता की कमी होने का कारण जल का कुप्रबंधन, जल बर्बादी और अकुशल वापर होता है। जल बचाने और सही उपयोगों के लिए योग्य प्रबंधन की जरूरत होती है। राष्ट्रीय जल नीति का उद्देश्य मौजूदा स्थितिका, नियमों और संस्थाओं की प्रणाली के सृजन और समरूप राष्ट्रीय परिपेक्ष्य समेत कार्य योजना हेतु रखना है। आज देश के अनेक राज्यों ने अपने राज्यों जल संपत्ति बचाने और समाज में जागरूकता फैलाने के लिए विभिन्न पेयजल योजनाओं की अम्बल्वजबानी भी की है।

नई राष्ट्रीय जल नीति की आवश्यकता :-

- ✦ भारत की पहली जल नीति वर्ष १९८७ में आई थी। जिसे वर्ष २००२ में ओर उसके बाद २०१२ में अंतिम रूप से संशोधन किया गया था। तब से वर्तमान परिस्थितियों परिवर्तन होते दिखाई दिया है।
- ✦ बदलाव को देखते हुए जल के उपयोग की प्राथमिकता को परिभाषित करने की पुनः आवश्यकता है।
- ✦ पुरानी जल नीति जल की मांग और आपूर्ति से संबंधित मुद्दों को संबोधित करने में सक्षम नहीं थी।

Quarterly Journal

Peer Reviewed Journal ISSN No. 2394-8426

Page 30

Indexed Journal Referred Journal

<http://www.gurukuljournal.com/>

केंद्र और राज्य सरकारों की जल नीति का दर्शन

सहा.प्रा.फिरोज पी साहाळा

वाणिज्य विभाग

नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत जि.यवतमाळ

प्रस्तावना:-

जल नीति में जल नियोजन, संरक्षण और वितरण महत्वपूर्ण हैं। मूल रूप से सृष्टि की सभी प्रक्रियाएं जल से संबंधित हैं। जैसे पेयजल, सिंचाई, औद्योगिक उत्पादन, विद्युत निर्माण, वानिकी, जैव विविधता अर्थात् जल जैव विविधता और विकास के लिए आवश्यक है।

हाल के मानसून की अनिश्चितता के कारण, चाहे वह सतही जल हो या भूजल, यह दिन-ब-दिन कम होता जा रहा है। यह जीवों के विकास कार्यों पर प्रतिकूल प्रभाव डाल रहा है। इस तथ्य को देखते हुए देश और महाराष्ट्र की जल नीति पर विशेष ध्यान देने और समीक्षा करने की वास्तविक आवश्यकता है। हालांकि, इस नीति के कार्यान्वयन और समीक्षा प्रक्रिया न केवल सरकार या सरकारी अधिकारियों के नियंत्रण में होगी, बल्कि इसके लिए गहन और सार्थक सार्वजनिक भागीदारी की भी आवश्यकता होगी। साथ ही इस नीति की समीक्षा एवं पुनर्रचना में जल संसाधनों पर सामूहिक अधिकारों को रेखांकित करते हुए पुरानी जल नीति में जल के दोषपूर्ण प्रयोग को रेखांकित किया। प्राथमिकताओं में परिवर्तन और नई जल नीति का कुशल कार्यान्वयन। वर्षा सभी स्थानों के लिए जल का मुख्य स्रोत है। लेकिन अगर यह मानसून अप्रत्याशित है, तो इसमें कोई संदेह नहीं है कि कोई भी रोटेशन अप्रभावी होगा। जल का सवाल कमोबेश सर्वव्यापी है और हमेशा रहेगा, इसे दूर करना या विशेष विचार के साथ नीति बनाना फायदेमंद है।

राष्ट्रीय नीतियों को प्रभावी होने और प्रभावी होने में समय लगता है, जिसका अर्थ है कि जो भी नीति, उचित योजना, योजना, कार्यान्वयन प्रक्रिया, आर्थिक पहलू और अवधि महत्वपूर्ण हैं, यह सरकारी नीति पर भी लागू होती है। जल एक प्राकृतिक संसाधन है और मनुष्य के लिए एक मुफ्त उपहार है। लेकिन जब मनुष्य

यह भूल जाता है तो उसे इसका परिणाम भुगतना पड़ता है। दरअसल, देश के आर्थिक विकास में जल के महत्व को देखते हुए मानव जीवन में ऑक्सीजन के बाद पानी ही एकमात्र कारक है। आजादी के बाद यह स्पष्ट था कि सरकार ने जल नीति पर विशेष ध्यान दिया था।

भारत की पहली भूजल नीति :-

भारत सरकार ने 9 सितंबर 1987 को पहली राष्ट्रीय जल नीति जारी की। बहुत विचार-विमर्श के बाद, इसे अंततः अप्रैल 2002 में एक संशोधित प्रतिमान के रूप में अपनाया गया। इस जल नीति की शुरुआत में जल एक बहुत ही महत्वपूर्ण प्राकृतिक संसाधन है और राष्ट्रीय संपत्ति के रूप में इसकी योजना और विकास और प्रबंधन राष्ट्रीय हित में किया जाना चाहिए। इस नीति के अनुसार जल उपयोग का क्रम इस प्रकार है। १) पाने का पानी २) सिंचाई (कृषि) ३) बिजली ४) पर्यावरण संरक्षण ५) उद्योग व्यवसाय ६) जल परिवहन और अन्य। इसके तहत जनभागीदारी और सरकारी कार्यों में भूजल के संबंध में कुछ प्रावधान किए गए। अ) किसी विशेष अवधि में भूजल भंडारण, इसकी विकास क्षमता और जल की गुणवत्ता की जांच करने के लिए। ब) भूजल का अपव्यय वृद्धि की दर से कम होनी चाहिए। क) यह सुनिश्चित करने के लिए ध्यान रखा जाना चाहिए कि भूजल के उपयोग में सामाजिक न्याय का पालन किया जाए, साथ ही जल परियोजना के डिजाइन से लेकर इसके कार्यान्वयन तक सतही जल और भूजल का संयुक्त उपयोग सुनिश्चित किया जाए। ड) यह सुनिश्चित करने के लिए ध्यान रखा जाएगा कि समुद्र का खारा पानी समुद्र तट के पास भूजल जलाशय से अतिरिक्त निकासी द्वारा जलाशय में रिस न जाए।

वास्तव में, यह नीति सामान्य है और विशेष रूप से भूजल स्वामित्व और नियंत्रण के मुद्दे को संबोधित नहीं करती है, इसलिए इसे लागू करना मुश्किल है। फिलहाल केंद्र सरकार भूजल प्रबंधन और नियंत्रण को लेकर कोई ठोस फैसला नहीं लेती है,

Impact of GST On Constituents Of Indian Economy**Dr. Shashikant V. Adsod**Associate Professor, Dept.Of Commerce Nehru Mahavidyalay , Ner (P) Dist.Yavatmal
Email Id :- svadsod@gmail.com**Abstract :**

Tax in form of direct and indirect is the major source of income to the government. Indian economy is the witness for accelerating the growth in very short span of time Chairman of 13th Finance Commission Dr. Vijay Kelkar, has suggested to have a rational, scientific and modern taxation system in tune with developed nations from the base behind the introduction of goods and Service Tax (GST) in India. Tax structure is planned and implemented in such a way that it leads to the development of country. A Taxation Structure which facilitates easy of doing business and having no chance for tax evasion brings prosperity to a country's economy. The Good and services tax (GST) is the principal and extensive indirect tax reform since 1947. Replacement of exiting taxes like value – added tax, excise duty, service tax and sales tax is the main idea of GST. It will be imposed on manufacture sale and consumption of goods and services. GST is expected to effect of the existing tax structure and result in uniting the country economically.

Keywords :

Direct and Indirect Tax, GST, Fiscal Federalism, Tax Reform, Indian Economy

Introduction :

Indian Taxation System comprise of Direct and Indirect Tax. Goods and Services Tax (GST) is one of the most contributory Indirect Taxation reforms. The only means of financing is taxes the public goods because they cannot be priced appropriately in the market. They can only be provided by governments, funded by ta

The concept of GST that is goods and services is a Canadian value – added tax levied on most domestic consumption. The tax is levied to provide revenue for the government. The GST is aid by consumers, but it is levied and remitted to the government by business selling the goods and services.

At the national level GST is a full inclusive of indirect tax levy on manufacture, sale and consumption of goods as well as services. All indirect taxes which will be imposed on goods and services by Central and State government of India under GST. It is aimed at being wide ranging for most goods and services. France is the first country in 1954 GST is first implemented the world.

- In 1944 Baghchi Report suggests the introduction of " Value Added Tax (VAT) for taxing the Goods and Services in India.
- In 2000, for the further discussion on GST started which was initiated by the Vajpayee Government by locating authorized committee, the Finance minister Asim Dasgupta of West Bangal was headed, the aim of designing the GST model and overseeing the IT back-end awareness for its rollout.
- GST in India included with integration of Indirect tax which was strongly recommended by Vijay Kelkar in 2004.
- Later in 2006, Shri. P. Chidambaram Union Finance Minister encouraged towards GST in his Budget and projected to introduce it by 1st April, 2010.
- Constitution (122nd Amendment) Bill introduced in the Parliament in December,2014.
- On 6th May 2015, the lok Sabha agreed the much – delayed Constitutional Amendment Bill to introduce (GST) Goods and Service Tax, The new framework of it is extremely positive has taken into consideration the requirements of the common man.
- In 2017- GST Council finalizing the GST Rules and GST Rates

IMPACT FACTOR
5.473(SJIF)

UPA NATIONAL E-JOURNAL
Interdisciplinary Peer-Reviewed Journal

ISSN
2455-4375

भारतातील वाणिज्य शिक्षणातील महत्व, शक्यता आणि आव्हाने

फिरोज प्यारा साहाळा

सहा.प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग

नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत.यवतमाळ

सारांश :

भारतात वाणिज्य शिक्षण अतिशय लोकप्रिय करियर मानला जातो. वाणिज्य शिक्षण हा राष्ट्राच्या व्यवसायाचा आणि विकासाचा कणा आहे. व्यवसाय, व्यापार, उद्योग आणि वाणिज्य यांचे ज्ञान मिळविण्यासाठी वाणिज्य शिक्षण महत्वाचे आहे. हे व्यवसायाशी संबंधित विविध विशेष आणि व्यावसायिक अभ्यासासाठी ज्ञान प्रदान करते. भारतात वाणिज्य शिक्षण शाळेच्या कालावधीनंतर उपलब्ध आहे कारण या शाळेतील विद्यार्थ्यांना वाणिज्य विषय शिकवले जात नाहीत आणि त्यांच्याकडे कोणतेही व्यवसाय आणि वित्त ज्ञान नाही. वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी विविध अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत जे त्यांना उद्योगांमध्ये नोकरीसाठी आवश्यक असलेले ज्ञान आणि क्षमता प्राप्त करण्यास मदत करतात. परंतु महाविद्यालये आणि संस्थांद्वारे पुरविलेल्या विद्याशाखांच्या आणि व्यावहारिक प्रशिक्षणाच्या अभावामुळे विद्यार्थ्यांना योग्य ज्ञान आणि कौशल्ये नव्हती, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना नोकरी मिळू शकत नाही. सध्याच्या परिस्थितीत सर्व काही डिजिटल झाले आहे जे शिक्षणालाही लागू होते. आधुनिक शिक्षणाने वाणिज्य शिक्षणाची उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी ऑनलाइन शिक्षण आणि MOOCs प्लॅटफॉर्म देखील स्वीकारले. कारण की आज या शिक्षण क्षेत्रात संगणकाने जगा घेतली आहे. वाणिज्य शाखेच्या विद्यार्थ्यांसाठी अनेक व्यावसायिक संधी उपलब्ध आहेत. CA, CMA, CS I.C.W.A, M.B.A, आणि बरेच काही जे चांगल्या व्यवस्थापकीय पदावर काम करतात. अनेक आव्हाने देखील आहेत जी पेपरमध्ये तपशीलवार मांडली आहेत. आव्हानांना योग्य निराकरणाची आवश्यकता आहे जे बहुतेक महाविद्यालये आणि संस्थांद्वारे चांगल्या प्राध्यापकांच्या मदतीने शक्य आहे. मुळांच्या झाडामुळे फॅकल्टी मुळाप्रमाणे असतात. "झाडे खोलवर मुळे वाढविण्यास सक्षम असतात परंतु मुळांवर माती आणि हवामानाच्या स्थितीचा जोरदार प्रभाव पडतो." याप्रमाणे विद्याशाखा हे मूळ आहेत ज्यांच्याकडे विषयाशी संबंधित मजबूत ज्ञान आहे आणि ते विद्यार्थ्यांना त्यांच्या जीवनात विकसित होण्यासाठी विषयांबद्दलचे त्यांचे ज्ञान आणि समज तयार करण्यास सक्षम करतात.

सांकेताक्षर (कीवर्ड) : वाणिज्य शिक्षण, संधी, आव्हाने, ऑनलाइन शिक्षण, विद्याशाखा , सध्यास्थिती

परिचय :

अलीकडच्या काळात उद्योग आणि विज्ञानाच्या वाढीमुळे वाणिज्य आणि उद्योग क्षेत्रात विशेष शिक्षणाची आवश्यकता आहे. वाणिज्य शिक्षण खाजगी व्यावसायिक संस्थांनी सुरू केले. सुरुवातीला फक्त पुस्तक ठेवायला शिकवले जायचे. मुनीम हे कनिष्ठ मुनिमांना त्यांच्या अप्रेंटिसशिप अंतर्गत प्रशिक्षित करण्यासाठी वापरलेले आढळतात. नंतर खाजगी व्यावसायिक संस्थांमध्ये बुक-कीपिंग आणि अकाउंटन्सीचे शिक्षण सुरू झाले. उच्च शिक्षणातील कॉमर्स हिस्ट्री पाहिल्यास जवळपास १०४ वर्षे जुनी आहे. कंपनी कायदा- १८५० भारतात ई –

Volume-8 : Issue-2
(April-2022)

Published By
UPA Group Publication
Website : www.upa.org.in
Email : upanagpur@gmail.com

Indexed &
Refereed Journal Page 36

IMPACT FACTOR
5.473(SJIF)

UPA NATIONAL E-JOURNAL
Interdisciplinary Peer-Reviewed Journal

ISSN
2455-4375

ROLE OF HR IN EMPLOYEE MANAGEMENT DURING RECESSION

Dr. Pankaj Shyamlalji Vishwakarma

M.com., M.C.M., M.Phil.(Com), NET, Ph.D

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Com., Sci)

Yavatmal

Mob. No. –9890342313

Abstract :

Human resource management is responsible for how people are treated in organizations. It is responsible for bringing people into the organization, helping them perform their work, compensating them for their labours, and solving problems that arise. Recession presents a very difficult time for any existing organization in today's corporate world and no company is exempted from this truth. The biggest challenge for companies and especially Human Resource in this economy downturn is to survive and to remain competitive, companies reorganized and reengineered to reduce waste. Recession poses unique challenges to the HR department. HRM strategies & innovations providing a wide selection of employees, employers, customers, suppliers etc. in all ranges. This paper outlines the transformation of HRM strategies and innovations in Asia. Beginning with its inception, the paper progresses towards its various HRM functions like recruitment and selection of employee, training and development, compensation and benefits, growth of Human communication, This paper also highlights HRM strategies to counter intensified competition and external conditions like global economic recession, the resultant credit crunch and its impact on employee performance.

Keywords : Human Resource Management, recession

Introduction :

HRM Innovations in Recession “The recession is about the creative Human Resources Management. The HRM Function is asked to bring new ideas, to change the HRM Processes and to develop or change the procedures and this effort has to be cheap or it has to cut the costs of the organization. The HRM Innovation is easy in times of the business growth, but the recession is not good for big innovative HRM Initiatives. On the other hand, the top management understands the effort to innovate the HRM Processes better. The top management is in the search for the potential cost savings and they count every single penny brought by the line management. The HRM Costs are usually a very significant cost to the organization and the HRM Function has to be proactive. The HRM Function has to focus on unpopular innovations during the recession as the role of Human Resources during the recession is to save money to the organization. The top management expects all the support

IMPACT FACTOR
5.473(SJIF)

UPA NATIONAL E-JOURNAL
Interdisciplinary Peer-Reviewed Journal

ISSN
2455-4375

"INFORMATION TECHNOLOGY & DIGITAL INDIA"- A CONTRIBUTION TO DIGITAL INFRASTRUCTURE, DIGITAL SERVICES, DIGITAL LITERACY"

Dr. Pankaj S. Vishwakarma

Asstt. Prof. in Comm. & IQAC Co-Ordinator

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm, Sci),

Nerparsopant, Dist. Yavatmal (M.S.)

Abstract :

Information technology in India is an industry consisting of two major components: IT services and business process outsourcing (BPO). The sector has increased its contribution to India's GDP from 1.2% in 1998 to 7.5% in 2012.

In this regard the contribution of India's present prime minister Narendra Modi is appreciable. He gives the name it to be 'Digital India'.

Digital India has three core components. These include:

- a) *To Create Digital Infrastructure*
- b) *To Provide Digital Services*
- c) *To Increase Digital Literacy*

The Digital India Project having following nine pillars:-

1. *Broadband Highways*
2. *Universal Access to Mobile Connectivity*
3. *Public Internet Access Programme*
4. *e-Governance – Reforming Government through Technology*
5. *eKranti - Electronic delivery of services*
6. *Information for All*
7. *Electronics Manufacturing*
8. *IT for Jobs*
9. *Early Harvest Programmes*

Volume-8 : Issue-2
(April-2022)

Published By
UPA Group Publication
Website : www.upa.org.in
Email : upanagpur@gmail.com

Indexed &
Refereed Journal

Page 28

IMPACT FACTOR
5.473(SJIF)

UPA NATIONAL E-JOURNAL
Interdisciplinary Peer-Reviewed Journal

ISSN
2455-4375

वनीकरण विभागांतर्गत रोहयोतील जलसंवर्धनाची कामे : एक अभ्यास

प्रा.डॉ. विष्णु पांडुरंग कुटे

नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ

Mob:8669032039

महाराष्ट्र राज्यात इंडो जर्मन कार्यक्रमांतर्गत सलग समतल चरावर आधारित वनीकरण योजना राबविण्यात येते. निरीक्षणाद्वारे असेनिदर्शनास आले की, इंडो जर्मन पाणलाटे क्षेत्र कार्यक्रमांतर्गत पडिक जमिनीवर राबविण्यात येणाऱ्या योजनाचे यश तुलनात्मक दृष्ट्या चांगले आहे. म्हणून पडिक जमिनी व अवनत जमिनीवर वनीकरण योजनेच्या सुधारित कार्यक्रमास शासनाने शासन निर्णय दिनांक ३०.१.९९ अन्वये मान्यता दिलेली आहे.

१) वनीकरणाचे उद्देश :

१. डोंगर माथ्यावरून वेगाने वाहत येणाऱ्या पावसाच्या पाण्याची गती कमी करणे.
२. जमिनीची धूप कमी करणे.
३. नैसर्गिक झाडोरा निर्माण करणे.
४. जमिनीमध्ये जास्तीत जास्त पाणी मुरविणे.
५. रोजगार निर्मिती करणे.
६. पडीत जमीन उत्पादनक्षम बनवून काही प्रमाणात क्षेत्र वहितीखाली आणणे.
७. पर्यावरणाचा विकास व संवर्धन करणे.

२) सलग समतल चर खोदणे :

क्षेत्रावरील उतारानुसार व कृषि पर्जन्यामानानुसार मॉडेल निश्चित झाल्यानंतर सूचनानुसार मॉडेल मध्ये विहित केल्याप्रमाणे सलग समपातळी चरांची आखणी झाल्यानंतर चर खोदण्याचे काम सुरु करण्यात येते. कोंकण व पश्चिमघाट विभागामध्ये समपातळी सलगचरालगत मातीचे बांधाचे उताराच्या बाजूस दगडी पिचिंग करण्याची तरतूद आहे. क्षेत्रातील उपलब्ध दगडांचा यासाठी वापर करण्यात येतो. ज्या ठिकाणी वनस्पती / झाडोरा असेल अशा ठिकाणी चर खोडले जात नाहीत. कोणत्याही परिस्थितीत चरांची आखणी मध्ये येणारा झाडोरा व वनस्पती तोडली जाऊ नये व झाडोरा आहे अशा भागामध्ये चर खोदले जाऊ नयेत यासाठी काळजी घेण्यात येते. नाल्याच्या क्षेत्रामध्ये चर खोदाईचे काम केले जात नाही. चराचे टोकापासून नाल्याच्या तळापर्यंत जमिनीच्या पृष्ठभागावर एक मीटर रुंदीचे दगडाचे पिचिंग केले जाते. कि जेणेकरून चरामधील जादा पाणी नाल्यामध्ये वाहून जाताना जमिनीच्या पृष्ठभागावरील मातीची धूप होणार नाही याची काळजी घेतली जाते. राज्यातील अवर्षण प्रवण व हमखास पावसाच्या क्षेत्रासाठी आणि कोंकण व पश्चिम घाट क्षेत्रासाठी वनीकरणाचे दोन वेगवेगळे नमुने तयार करण्यात आले आहेत. अवर्षण प्रवण व हमखास पावसाच्या क्षेत्रासाठी वनीकरण योजनेचा नमुना या नमुन्यातील प्रत्यक्ष करावयाच्या कामाचा तांत्रिक तपशील खालीलप्रमाणे :

१. क्षेत्रामध्ये सलग समतल चराची आखणी करून प्रतिहेक्टरी १२०० रनिंग मीटर चर, खोल ०.६० मी.

Volume-8 : Issue-2
(April-2022)

Published By
UPA Group Publication
Website : www.upa.org.in
Email : upanagpur@gmail.com

Indexed &
Refereed Journal Page 78

Optical Properties and IV characteristic of proton conductor solid polymer electrolyte¹S. R. Jadhao*, ²S. P. Bakde¹Department of Physics, Nehru Mahavidyalaya, Art, Commerce, Science, Nerparsopant, (M.S.) India.²Department of Physics, Shri. R. R. Lahoti Science College Morshi, Dist. Amravati, (M.S.) India.**Abstract:**

In the present work proton conductor solid polymer electrolyte was prepared by solution cast technique. The dc conductivity was obtained from I-V characteristics by using Kitley 6487 picoammeter/voltage source meter instrument at various constant temperature. UV-Vis Double Beam Spectrophotometer in the wavelength range (190-700) nm were used to investigate the optical properties. It was found that the energy band gaps are decreased upon the increase of salts concentration. This is explained in terms of charge transfer complexes between the dopant and host matrix

Keywords: Polyvinyl alcohol, Ammonium Iodide, Optical properties

Introduction:

In recent year, there has been increase in focus on replacing traditional aqueous electrolyte by solid polymer electrolyte. Due to flexibility electrochemical stability, long life etc. Among solid polymer electrolyte proton conducting polymer electrolyte have receive considerable very much attention due to their large applications. Polyvinyl alcohol (PVA) is commercial availability, dopant dependent electrical and optical property, good film forming ability, mechanical strength, low cost etc. It has carbon chain backbone with hydro-oxyl group attach to the methane carbon. PVA is a nontoxin and water-soluble polymer having good charge storage capacity [1]. The electrical and optical properties of polymers can be modified by the addition of suitable dopants. [2-6]. This paper presents the results of investigations on the electrical and optical properties of NH₄I doped PVA films.

Experimental technique

In the present study, polyvinyl alcohol, ammonium iodide and deionized water were used to prepare solid polymer electrolyte. A solid polymer electrolyte system based on polyvinyl alcohol (PVA) with ammonium iodide (NH₄I) was prepared using solution cast technique. The film of pure and different composition of PVA -NH₄I has been prepared by solution cast technique. In this technique, appropriate amount of PVA and NH₄I have been dissolved individually in deionized water. These solutions have been mixed together in different molar ratio and stirred well by using magnetic stirred for 10-12 hr to obtained homogenous mixture. The obtained mixture is casted in petri dish. The whole assembly was placed in dust free chamber. The solvent was allowed to evaporate slowly at room temperature for 3-4 days. The films have been formed with uniform thickness.

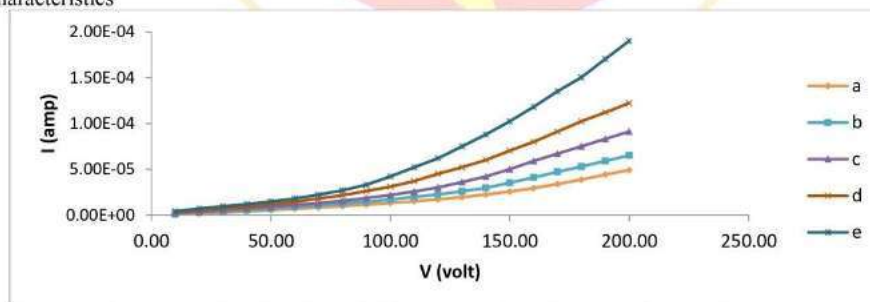
Result and Discussion:**I-V Characteristics**

Fig 1: Variation of current (I) with voltage (V) for PVA with different (a) 5 mole %, (b) 10 mole %, (c) 15 mole %, (d) 20 mole %, (e) 25 mole % of NH₄I.

Current (I) with Voltage (V) characteristics of polyvinyl alcohol with ammonium iodide of different mole percent as shown in figure (1). The current increases linearly with applied voltage and followed ohmic conduction [7]. But in fig 1 when added the concentration of ammonium salts the current increases nonlinearly with applied voltage and absence of Ohmic conduction this mechanism is very different to intrinsic

Investigation on Ionic Conductivity of PVA-PEG with NH_4Br Polymer Electrolyte¹S. P. Bakde*, ²S. R. Jadhao¹Department of Physics, Shri. R. R. Lahoti Science College Morshi, Dist. Amravati, (M.S.) India.²Department of Physics, Nerhu Mahavidyalaya, Art, Commerce, Science, Nerparsopant, (M.S.) India.**Abstract:**

A solid polymer film based on polyvinyl alcohol (PVA) and polyethylene glycol (PEG) complexed with ammonium bromide (NH_4Br) was prepared using solution cast technique. The ionic conductivity of the films was measured in the temperature range 323K–363 K. Dielectric constant and temperature dependant values of PVA-PEG poly blend film with NH_4Br were measured in the frequency range 20Hz-1MHz. The decrease in dielectric constant was observed with increase in frequency and also observed increase in temperature.

Keywords: PVA-PEG, NH_4Br , Ionic conductivity.

Introduction

In recent year, electrical conduction in polymer have been studied to understand the nature of charge transport. Polymer is a good insulating material with low ionic conductivity. PEG are synthetic water soluble polymers. They have a wide range of applications, including use in pharmaceutical experiments, food additives and plasticizers [1-2]. Polyvinyl alcohol (PVA) are commercial availability, dopant dependent electrical and optical property, good film forming ability, mechanical strength, low cost etc. It has carbon chain backbone with hydro-oxyl group attach to the methane carbon. PVA is a nontoxin and water soluble polymer having good charge storage capacity [3]. To increase the ionic conductivity depend on the addition of some dopant (ammonium salts) in polymer. Ammonium salts have been a very good proton donor to the polymer matrix system and to increase the conductivity [4-6]. Over the course of a year, a number of approaches were tested to increase the ionic conductivity of these polymeric electrolytes in the addition to developing new electrolytes [7-9]. This system has been studied on account of the fact that both polyethylene glycol (PEG) and polyvinyl alcohol (PVA) are separately reported to form highly amorphous complexes and gels with salts and acids [10-13].

Experimental technique

In the present study, polyvinyl alcohol, polyethylene glycol, ammonium bromide and deionized water were used to prepare solid polymer electrolyte. A solid polymer electrolyte system based on polyvinyl alcohol (PVA) and polyethylene glycol (PEG) complexed with ammonium bromide (NH_4Br) was prepared using solution cast technique. The film of pure and different composition of PVA-PEG- NH_4Br has been prepared by solution cast technique. In this technique, appropriate amount of PVA-PEG and NH_4Br have been dissolved individually in double distilled water. These solution have been mixed together in different molar ratio and stirred well by using magnetic stirred for 10-12 hr to obtained homogenous mixture. The obtained mixture is casted in petri dish. The whole assembly was placed in dust free chamber. The solvent was allowed to evaporate slowly at room temperature for 3-4 days. The films have been formed with uniform thickness.

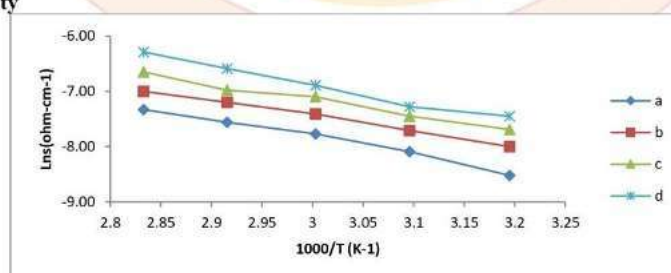
Result and discussion**Ionic conductivity**

Fig 1: Variation of conductivity $\ln(\sigma)$ with temperature (Arrhenius plots) for (a) PVA-PEG with different (b) 5 mole %, (c) 15 mole %, (d) 25 mole % of NH_4Br .

ISSN: 2394 5303

Impact
Factor
8.012(IJIF)

Printing Area®

Peer-Reviewed International Journal

May 2022

Issue-89, Vol-02

0113

24

१९९४ पर्यंत सुमारे २५ वर्षे सेवा केली आहे. जातीनिर्मूलनाच्या कार्यात ते सतत सक्रीय सहभागी असतात त्यांना जातीविरहीत समाजरचना हवी आहे समाजातून जातीभेद नष्ट व्हावेत म्हणून त्यांची धडपड असते विविध कार्यक्रमाद्वारे जातीयतेचे निर्मूलन करण्यासाठी प्रबोधनात्मक व्याख्याने देत आहेत. समाजात वावरत असताना समाजातील लोकांमध्ये जातीयता पाळू नका असे विचार ते देतच असतात.

समारोप :

व्यक्तीची प्रतिमा जात, धर्म व वंशावरून नाहीतर कर्मावरून ठरविली पाहिजे हा डॉ. वाघमारे सरांच्या चिंतनाचा मुळ गाथा आहे. धर्मभेद, जातीभेद व लिंगभेद यामुळे व्यक्तीला प्रतिष्ठा व न्याय मिळू शकत नाही. याचे निर्मूलन करण्यासाठी व्यापक प्रमाणात जनजागृती करून लोकशाही बळकट व्हावी असे डॉ. वाघमारे सरांना वाटते. सामाजिक परिवर्तनासाठी जी प्रेरणा लागते, ती प्रेरणा व सामाजिक समस्यांचे अचूक वेध घेण्याची आकलन शक्ती वाघमारे सरांच्या लिखानातून आढळले त्यांचे सामाजिक कार्य निश्चितच कृतीपूर्ण व प्रेरणादायी आहे.

संदर्भसूची :

१. तंगावर म. ई. विचारवंत जनार्दन वाघमारे, मुक्तरंग प्रकाशन, लातूर पहिली आवृत्ती ११ नोव्हेंबर २०१४, पृ. ४४
२. देशपांडे एस.एल., वाडीकर शैलजा, आचार्य, क्रिएटिव्ह पब्लिकेशन्स नांदेड २००८, पृ. १९.
३. वाघमारे जनार्दन, समाजपरिवर्तनाच्या दिशा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद १९९५ पृ. १४६.
४. वाघमारे जनार्दन, चिंतन एका नगराध्यक्षाचे, भूमी प्रकाशन लातूर, २००६, पृ. २०७
५. तंगावर म. ई. विचारवंत जनार्दन वाघमारे, मुक्तरंग प्रकाशन, लातूर पहिली आवृत्ती ११ नोव्हेंबर २०१४, पृ. ३७
६. बालुरे नंदकुमार, शिक्षणतज्ञ डॉ. जनार्दन वाघमारे निर्मल प्रकाशन, नांदेड प्रथमावृत्ती ०१ जानेवारी २०००, पृ. ५३

□□□

१८५० ते १९५० या शंभर वर्षांच्या कालखंडातील स्त्रीयांच्या साहित्यातील स्वजाणीव

डॉ. प्रवीण बनसोड

मराठी विभाग प्रमुख,

नेहरू महाविद्यालय, नेरपरसोपंत, जि. यवतमाळ

१८५० च्या आसपास निर्माण झालेल्या समाजप्रबोधनाच्या आणि ज्ञानदानाच्या लाटेमध्ये स्त्री महत्वाचा घटक होता. ज्ञानाचे महत्त्व नव्यानेच पटले होते. साहाजिकच स्त्रीयांच्या प्रबोधनात स्त्री शिक्षण अग्रक्रमाने येणारा कळीचा प्रश्न ठरला. वृत्तपत्र, नियतकालिकांतून स्त्रीविषयक लेखन नियमितपणे, सातत्याने येऊ लागले. स्त्री नियतकालिकांतील एक विषय या स्थितीकडून एक लेखक या टप्प्याकडे विकास होण्यास मध्ये काही काळ जाणे अपरिहार्य होत स्त्रीने शिक्षण घेणे, लिहायला शिकणे, आपल्या मनातील विचार आपल्या भाषेत लिहिणे, ते प्रसिद्ध होणे, या विकासासाठी काही काळ वाट बघणे गरजेचेच होते. या काळातील स्त्रियांचे लेखन तुरळक, अपवादात्मक होते. १८६३ मध्ये साताई तांबवेकरांचे चंद्रप्रभा विरहवर्णन हे पुस्तक प्रसिद्ध झाले. परंतु हे लेखन ललित स्वरूपाचे होसेचे होते. पुस्तकाच्या पहिल्या पानावर लेखिकेने वाचकांना आवाहन केले होते. पुस्तककृती स्त्री जाती आहे. म्हणून प्रथम वाचण्यापूर्वी रागे भरू नका साळूताईचे निवेदन त्यांची मनःस्थिती स्पष्ट करणारे आहे. समाजाच्या विरोधाची भीती त्यातून व्यक्त होते. स्त्रीजीवनाचा गंभीरपणे विचार करून स्त्रीपुरुष समानतेचे आग्रही प्रतिपादन करणारे लेखन ताराबाई शिंदे यांनी १८८२ मध्ये स्त्रीपुरुषतुलना या प्रदीर्घ निबंधाच्या रूपाने केले. परंतु त्याकाळी ताराबाई शिंदे यांच्या पुस्तकाचा समाजात

B.Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor -(SJIF) -8.575, Issue NO, 373 B (CCCLXXIII)

ISSN :
2278-9308
November,
2022**Women On The Horizon Of Social And Political Field****Dr. Madhukar D. Wate**

Assistant Professor Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Dist. Yavatmal

Introduction

The constitution of India guarantees several rights for Indian women who one as follows: prominent amongst those is equality before Law for women. The state not to discriminate against any citizen on ground only religion, race, caste, sex, place of birth or any of them. The state to make any special provision in favour of women and children, the state to direct its policy towards securing for men and women equally the right to an adequate means of livelihood, and equal pay for equal work for both men and women. With the advancement of society women's liberation movement is getting momentum and no country can afford to ignore the position of women in national life.

Women's development is directly related with national development. Since that beginning of human civilization, women have been working always and everywhere in each society or the world and their skills are as old as human kind. The sphere of activities of women is no doubt larger and sides than that of men, almost in all the societies of the world. The roles of women could be broadly classified as "Breeder-Feeder and producer".

Women have had to struggle continuously to establish their identity as independent individual in society. It is essential that besides enhancing their physical, mental and other capabilities, on an equal footing as men, they should be able to make their own decisions have equal access to opportunities in different fields and be looked upon as 'persons' not objects. This paper conceptualizes the issues of women empowerment through making her an agent of change for her own equivalence and studying the various domains where empowerment can be applied and discussed.

Objectives

- To study the relatively short historical tradition of women's political participation and lack of experience in 'campaigning, public debate, exposure to media;
- To study prevailing negative attitudes towards women's participation in public life, lack of confidence and support for female candidates and politicians on the part of the electorate, including women;
- To study the difficulty to gain experience in combining a political career with the traditional women's role in the family and often in society;
- To study economic dependency or lack of financial means insufficient education in general and political education in particular;
- To study Women's reluctance or diffidence to participate in politics, particularly at a high level!

"Constitutional Provisions for Political Empowerment of Women" by Dasarathi Bhuyan begins with analyze the views of Political Empowerment of Women. Women not only in India but also all over the world have been considered holding inferior status to men. Gender division sandwiched between the male and female sex has been used over the times by various societies for assigning her work depending upon their position, in spite of freedom and equality granted to women in employment, voting and contesting elections. women's involvement in elected decision making bodies have remained about not only lots but in a number of events they are deprived from it. For this, an initiative was taken in 1988 for the purpose of giving reservation of seats to women in urban and rural local self-government bodies. The 73rd and 74th constitutional Amendment Acts passed in 1992 and implemented in 1993 have afforded for 33 percent reservation of seats at district level Panchayat Raj institutions and Municipalities. The same is now under consideration in parliament and state legislatures! All most all major political parties in India in their election manifestoes have promised 33 percent reservations for women in Lok Sabha and State

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- IX	ISSUE- XII	DECEMBER	2022	PEER REVIEW e-JOURNAL	IMPACT FACTOR 7.331	ISSN 2349-638x
---------	------------	----------	------	--------------------------	------------------------	-------------------

Global Slowdown – Slowdown of Growth

Dr. Pankaj Shyamlalji Vishwakarma

M.Com., M.C.M., M.Phil.(Comm.), NET, Ph.D.

Asstt. Prof. In Commerce

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm, Sci)

Nerparsopant Disstt.Yavatmal (M.S.)

Abstract

Current Scenario; World Bank slashes its economic forecast on high inflation, rising interest rates and Russia's invasion of Ukraine. World Bank's latest forecast points to a "sharp, long-lasting slowdown". Growth pegged at 1.7 percent, roughly half the pace it predicted in June.

Recession affects many factors; it affects the export, Slowdown of the industrial production, which result into slowdown of growth.

Human resource management is responsible for how people are treated in organizations. It is responsible for bringing people into the organization, helping them perform their work, compensating them for their labours, and solving problems that arise. Recession presents a very difficult time for any existing organization in today's corporate world and no company is exempted from this truth. The biggest challenge for companies and especially Human Resource in this economy downturn is to survive and to remain competitive, companies reorganized and reengineered to reduce waste. Recession poses unique challenges to the HR department. HRM strategies & innovations providing a wide selection of employees, employers, customers, suppliers etc. in all ranges. This paper outlines the transformation of HRM strategies and innovations in Asia. Beginning with its inception, the paper progresses towards its various HRM functions like recruitment and selection of employee, training and development, compensation and benefits, growth of Human communication. This paper also highlights HRM strategies to counter intensified competition and external conditions like global economic recession, the resultant credit crunch and its impact on employee performance.

Keywords:- Human Resource Management, recession

1.0 Introduction :-

A recession is a macroeconomic term. The said term is significant decline in general economic activity. It results into economic decline, as reflected by GDP such as a rise in unemployment. However, the said bureau reflects that National Bureau of Economic Research (NBER), which officially declares recessions. The decline in economic activity such as in real GDP, real income, employment, industrial production, and wholesale-retail sales.

What is a Recession?

It is a term that describes a period of economic decline in a country. It is a temporary phase where we will see a decline in trade, industrial activity, employment, etc. Generally, when the GDP (gross domestic product) of a country sees a decline for at least two consecutive financial quarters we can identify this phase as a recession in the economy. So during the period of recession, the economic performance of the entire country stagnates. Businesses across the country

will suffer the effects of the recession. The government too will be helpless to an extent. Take for example the global recession of 2007-2008. It started due to the housing market fiasco in the USA, but the global economy suffered and its adverse effects were seen in India as well.

Results of a Recession

Some factors have been identified that may cause an economic slowdown in a country that ultimately results in a recession.

- 1] High Bank Rates: When the rate of interest is very high, there is not much liquidity in the market. So the levels of investment will fall, causing an economic slowdown. We saw this in 1980 in the USA, when the rates were raised to battle stagflation. But instead, this resulted in a recession.
- 2] Stock Market: In a bear market, investors will pull money out of the stock market. This will drain capital out of the businesses and cause an economic slowdown. Crashes in the stock market are very harmful to the economy.

Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)

VOL- IX

ISSUE- XII

DECEMBER

2022

PEER REVIEW
e-JOURNALIMPACT FACTOR
7.331ISSN
2349-638x

बैंड बैंक संकल्पना, महत्त्व आणि आव्हाने

फिरोज प्यारा साहाबा

सहाय्यक प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग

नेहरू (कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालय, नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ

Email id: firoj01@gmail.com

सारांश :-

जागतिक महामारी COVID-19 च्या प्रतिकूल परिणामांमुळे देशाच्या आर्थिक क्रियाकलापांवर प्रचंड दबाव आहे. अनेक अर्थतज्ज्ञ आणि जागतिक संस्थांनी भारतीय अर्थव्यवस्थेतील मंदीची नोंद केली आहे. या मंदीचा विशेषतः बँकिंग आणि वित्तीय क्षेत्रावर नकारात्मक परिणाम होईल. अर्थव्यवस्थेतील मंदीमुळे, विविध कंपन्या आणि सार्वजनिक आणि खाजगी बँकांच्या शिल्लक जागांमध्ये नॉन-परफॉर्मिंग ॲसेटमध्ये वाढ होऊ शकते. लॉकडाऊनपूर्वी, एकूण नॉन परफॉर्मिंग मालमत्ता 10 लाख कोटी रुपयांच्या खाली होती, परंतु रेटिंग फर्म क्रिसिलच्या मते, आता आर्थिक वर्ष 2020-21 च्या अखेरीस सकल नॉन परफॉर्मिंग मालमत्तांचे मूल्य 11 लाख कोटी रुपयांच्या पुढे गेले आहे. करण्यासाठी.

गेल्या काही वर्षांपासून 'बुडीत कर्ज' आणि 'बँड ॲसेट'मध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ होत असल्याने 'नॉन परफॉर्मिंग ॲसेट' ही बुडीत कर्ज आणि बुडीत मालमत्ता मिळून बनलेली असल्याची माहिती आहे. बुडीत कर्जांमुळे बँकांचा लाभांश कमी होतो, परिणामी बँकेला कर्ज देणे कठीण होते. बँकांच्या पतधोरणात सातत्याने होणारी घसरण ही सध्या एक महत्त्वाची चिंता आहे. अनुत्पादित मालमत्तेच्या समस्यांसाठी सामोरे जाण्यासाठी, अलीकडच्या काळात "बँड बँक" नावाची एक नवीन संकल्पना उदयास येत आहे.

1) बँकांच्या व्यावसायिक रिअल इस्टेट पोर्टफोलिओची समस्या सोडवण्याच्या उद्देशाने बँड बँक ही संकल्पना प्रथम 1988 मध्ये मेलॉन बँकेच्या पिट्सबर्ग मुख्यालयात मांडण्यात आली. 2) बँड बँक ही एक आर्थिक संकल्पना आहे ज्या अंतर्गत आर्थिक संकटाच्या वेळी तोट्यात असलेल्या बँका त्यांचे दायित्व नवीन बँकेकडे हस्तांतरित करतात. ही बुडीत बँक कर्जात अडकलेल्या बँकांची रक्कम विकत घेईल आणि त्यावर व्यवहार करण्याचे कामही या बँकेचेच असेल. 3) जेव्हा बँकेची अनुत्पादित मालमत्ता मर्यादेपेक्षा जास्त असते, तेव्हा राज्याच्या आश्वासनावर, एक बँक तयार केली जाते जी विशिष्ट कालावधीसाठी मुख्य बँकेची दायित्वे घेते.

सांकेताक्षर :- Bad Bank, महत्त्व, आव्हान, NPA, IBA, PCR और GDP

प्रस्तावना:-

बँकांच्या विविध प्रकारांमध्ये आता या नव्या प्रकाराची भर

पडली आहे. जगात ही बँक प्रथम १९८८ साली अमेरिकेत स्थापन झाली. त्यानंतर इंग्लंड, जर्मनी, आयर्लंड, फ्रान्स अशा अनेक देशांमध्ये या प्रकारच्या बँका स्थापन झाल्या. बँड बँक याचा अर्थ एखाद्या बँकेची अकार्यकारी मत्ता आणि / अगर रोकड असुलभ मत्ता अशा बँकेला विकणे किंवा त्या बँकेकडे वर्ग करणे. मंदीचा फेरा किंवा गैरव्यवस्थापन किंवा इतर काही कारणाने अशी बेसुमार कर्ज साचत जातात. त्यातील कित्येकांची वसुली अवघड, अतिअवघड, किंवा अशक्य असते. तेव्हा हे नसते ओझे अशा बँकेकडे देऊन आपला ताळेबंद स्वच्छ करणे हे बँकेला क्रमप्राप्त असते. त्यासाठी या बँकेची स्थापना केली जाते. या बँड बँकेने आता त्या कर्ज

प्रकरणांचा पाठपुरावा करणे, कर्जाची वसुली करणे, त्यासाठी कोर्ट कचेऱ्या करणे अशी वेळ खाणारी गुंतागुंतीची कामे करीत राहणे अपेक्षित असते.

आता बँड बँक या शीर्षकाचे काय? अर्थशास्त्र / बँकिंग/वाणिज्य विषयात कोठेही गुड बँक असा शब्दप्रयोग वापरात असलेला आढळत नाही. तेव्हा गुड- चांगला, बँड वाईट अशा संज्ञा केवळ भाषांतर करून येथे वापरता येणार नाहीत. खरे पाहता शीर्षकातही उलटपालट झाली आहे. धोकादायक किंवा चुकीचा कर्ज व्यवहार करून थकबाकी साचू देणाऱ्या बँकेला येथे (अप्रत्यक्षपणे) गुड असे म्हटले जाते व ती कर्ज प्रकरणे हाती घेऊन कर्जवसुली करण्याचे चिवट काम चिकाटीने करणाऱ्या बँकेला मात्र बँड असा शब्दप्रयोग हा विरोधाभास न कळणारा आहे. तेव्हा वाईट बँक, निकृष्ट बँक, मलिन बँक, अनिष्ट बँक असे शब्दप्रयोग दूर ठेवलेले बरे. अशी थकीत कर्ज बाजूला काढणे, ती इतरांमध्ये

Year 2023

DOI PREFIX 10.22183 JOURNAL DOI 10.22183/RN SIF 7.399	RESEARCH NEBULA An International Refereed, Peer Reviewed & Indexed Quarterly Journal in Arts, Commerce, Education & Social Sciences	ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INDIAN ISSN 2277-8071
      	One Day International Multi-Disciplinary Conference RESEARCH, INNOVATION, CHALLENGES & OPPORTUNITIES IN HIGHER EDUCATION On 13th January, 2023 @ Smt Salunkabai Raut Arts & Commerce College, Wanoja, <i>In collaboration with</i> Saraswati Kala Mahavidyalaya, Dahihanda Arts And Science College, Kurha, Physical Education Foundation of India, New Delhi.	
DR. VASISTHA A KHODASKAR Director of Physical Education & Sports Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant, Distt. Yavatmal	THE 16-WEEK YOGA PRACTICE'S IMPACT ON RESPIRATORY FUNCTION	
	ABSTRACT <i>The present work was planned to find effects of 10 weeks Yoga practice on some pulmonary function tests.</i> <i>Methods: The present study was conducted on 40 subjects (30 males and 10 females) who came voluntarily as subjects for the project with written and informed consent. It was a prospective study on healthy volunteers from both sex of age between 20 to 65 years. Various Pulmonary function tests (PFTs) were measured. The instrument used was MEDSPIROR.</i> <i>Results: Forced Vital Capacity (FVC), Forced Expiratory Volume during 1st second (FEV1), Peak Expiratory Flow Rate (PEFR) and Maximum Expiratory Pressure (MEP) were found to be increased in all subjects.</i> <i>Conclusion: From this study we conclude that yoga practice can be advocated to improve respiratory efficiency for healthy individuals as well as an alternative therapy or as adjunct to conventional therapy in respiratory diseases.</i> Keywords: Yoga, FVC, FEV1, PEFR, MEP	
Introduction Yoga is an ancient Indian philosophical and religious tradition discipline designed to bring balance and health to the physical, mental, emotional, and spiritual dimensions of the individual. "Yoga" means union of our individual consciousness with the Universal Divine Consciousness in a super-conscious state known as Samadhi. Yoga is popular all over the world nowadays. It increases longevity and has therapeutic and rehabilitative effects. Yoga practice mainly consists of Asana (posture- a particular position of the body which contributes to steadiness of body and mind), Pranayama (to control the breathing in a superior and extra-ordinary way) and meditation. It produces consistent physiological changes and have sound scientific basis. Yoga have been shown to increase timed vital capacity, maximal voluntary ventilation, breath holding time, maximal inspiratory pressure and maximal expiratory pressure. Pranayama is an important component of yoga training. Pranayama (controlled breathing exercise) improves the airway reactivity in the asthmatic individuals. It was noted that high frequency breathing exercise resulted in more than 10 fold increase in expired minute ventilation. Many reports supported the beneficial effect of long- term	yoga training on pulmonary functions. It has been reported that yoga practice an hour per day, for 12 weeks resulted significant increment in the forced vital capacity (FVC), forced expiratory volume during 1st second (FEV1) and peak expiratory flow rate (PEFR). In a study with subjects between the ages of 40 to 65 years with no previous yoga experience, 80 % showed improvement in breath holding time after the completion of an intensive yoga program. Urbanization and resultant environmental pollution affect the respiratory system also. With great advances in technology in recent years in medical instrumentation, the pulmonary function tests have come to assume a central place in pulmonary medicine. Pulmonary function tests permits an accurate and reproducible assessment of the functional state of respiratory system. Effect of yogic practices on respiratory function has been an important area of research for decades. Practicing yoga, in addition to its contribution in the improvement of pulmonary ventilation and gas exchange, helps in the prevention, cure and rehabilitation of many respiratory illnesses by improving ventilatory function. Methodology	
www.vcjournall.net	Special Issue January 2023	580

LOKNAYAK IPRJIRE ISSN (L) 2278-4284

The Role of Indian Writers and Their Contribution in the Contemporary World Literature-An Elucidation

Dr. Sandeep A. Katole,
Head, Dept. of English & Assistant Professor
Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant.
Dist. Yavatmal (Maharashtra)
Email-sandeep.katole@gmail.com
Mob. No- 9822175123

ABSTRACT:-

Indian Writers in English have made the most significant contribution in the field of the English novel. Indian novel has grown considerably in bulk variety, and maturity. The development of Indian novel follows certain definite patterns, and it is not difficult to trace its gradual progression from the imitative stage to the realistic to the Psychological to the experimental stage. In the growth and development of Indian English novel, the 1980s occupy a unique position. During this period, some very promising novelists published their first works. Some old masters also came out with works, which show that their creative powers have been intact all along. It is during the eighties that Indian novelists earned unheard of honours and distinctions not only in India but also abroad. The works by these novelists, like third generation novelists, speak eloquently about their originality and unprecedented inventiveness. Indian English literature is now a reality, which cannot be ignored. During the recent decades, it has attracted a widespread interest both in India and abroad. What began as a "hot-house plant" has now attained a luxuriant growth, branching off in several directions. The Indian writers have made the most remarkable contribution to the sphere of fiction, which as Mulk Raj Anand says, has "come to stay as part of world literature." An idea of the true potential of this form of literature in India can be had by comparing the early novels by Indians with the recent arrivals in the same field of literary creation. However, Indian writing in English in the Contemporary literary Scenario enjoys equal status with the literatures of the other Countries. Indian writers have made their voice heard around the World in the Indian way, expressing too artistically. Moreover, Indian Writers in English too in the recent times have managed to excel in all areas of literature and achieved global recognition.

Keywords: *Elucidation, contribution, third generation novelists, eloquently, widespread, contemporary, global recognition, recent times, excel around the world.*

290

Special Issue on Indian Knowledge System: Concept, Scope and Criticisms, January-2023

DOI PREFIX 10.22183 JOURNAL DOI 10.22183/RN SIF 7.399		RESEARCH NEBULA An International Refereed, Peer Reviewed & Indexed Quarterly Journal in Arts, Commerce, Education & Social Sciences		ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INDIRA ISSN 2277-8071																					
      		Two - Day 46th Annual Conference of Vidharbha Arthashastra Parishad @ Lokmanya Tilak Mahavidyalaya, Wani Dist. Yawatmal 4th & 5th February, 2023																							
प्रा.डॉ.विष्णू पांडुरंग कुटे अर्थशास्त्र विभागप्रमुख नेहरू महाविद्यालय नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ		वाशिम जिल्ह्यातील शेती: एक अभ्यास ABSTRACT महाराष्ट्र राज्याचे एकूण ३६ जिल्हे असून प्रशासकीय सुविधेसाठी ते कोकण , पुणे, नाशिक औरंगबाद, नागपूर व अमरावती या सहा महसुली विभागात विभागले आहेत. महाराष्ट्राच्या पूर्वेकडील विस्तृत विभागास विदर्भ (नागपूर व अमरावतीमहसूल विभाग) म्हणतात. यातील अमरावती, अकोला, बुलढाणा, वाशिम व यवतमाळ या पाच जिल्ह्यांच्या प्रशासकीय विभागाला पश्चिम विदर्भ असे संबोधले जाते. पश्चिम विदर्भातील वाशिम जिल्हा १९ ते ५१ व २१ ते १३ उत्तर अंशास आणि १६ ते ३८ व ७७ ते ४४ पूर्व रेखांशावर स्थित आहे. जिल्ह्याच्या उत्तरेला अकोला आग्नेयला यवतमाळ, दक्षिणेला हिंगोली व पश्चिमेला बुलढाणा जिल्ह्यांच्या सीमा आहेत. महाराष्ट्रात १ जुलै १९९८ रोजी अकोला जिल्ह्याचे विभाजन करण्यात येऊन अकोला व वाशिम हे दोन जिल्ह्ये निर्माण झाले. वाशीम जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ ५१९६ चौ. कि.मी. आहे.																							
नैसर्गिक रचना :- वाशीम जिल्ह्यातील विविध भूरूपे आहेत जिल्ह्याचा बराचसा भाग डोंगराळ पठारी आहे. पैनगंगा नदीच्या खोऱ्याचा सखल भाग जिल्ह्यात दक्षिण भागात आहे. नैसर्गिक रचनेवरून वाशीम जिल्ह्याचे पुढील विभाग पडतात . 1. नद्यांचा सखल प्रदेश :- जिल्ह्याच्या दक्षिण भागात वैनगंगा नदीचा सखल प्रदेश आहे. यामध्ये रिसोड व वाशीम या तालुक्याचा काही		भाग येतो. जिल्ह्याच्या उत्तर भागात कारंजा तालुक्यात बेंबळा नदीचा सखल भाग आहे. 2. अजिंठ्याचा डोंगराळ प्रदेश :- जिल्ह्याच्या उत्तर आणि मध्य भागात अजिंठ्याचे डोंगर आहेत यामध्ये मालेगाव वाशिम , रिसोड, मंगरूळपीर व मानोरा या तालुक्यातील भाग येतो. लोकसंख्या:- (२००१ च्या जनगणनेनुसार) जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्या १०२०२१६ असून या पैकी ग्रामीण लोकसंख्या ८४१७७९ व नागरी लोकसंख्या १७८४४५ आहे. ग्रामीण व नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी असलेले प्रमाण अनुक्रमे ८२.५० टक्के व १७.५० टक्के इतके होते. जमीन वापर :- जंगल प्रदेश ३७० स्क्वे कि.मी. असून पेरलेले निव्वळ क्षेत्र ३५३८ चौ. कि.मी. आहे. ३५८५ चौ. कि.मी. मशागत योग्य जमिनेचे क्षेत्र आहे. वाशीम जिल्ह्यातील सिंचनाचे स्रोत :- (२०००-२००१) वाशीम जिल्ह्यातील सिंचनाचा स्रोतामध्ये भूजल विहीरी, बोअरवेल्स , तळे व इतर सूक्ष्म पृष्ठभागीय स्रोताचा समावेश होतो. वाशीम जिल्ह्यातील जमीन धारक :-																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>सिंचनाचे स्रोत</th> <th>सिंचनस्रोता ची संख्या</th> <th>सिंचनाखालील क्षेत्र हेक्टर</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>भूजल विहीरी</td> <td>१८५३८</td> <td>४९४६९</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>बोअरवेल्स</td> <td>१५२</td> <td>८२३</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>तळे</td> <td>२८४६</td> <td>४९९७</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>इतर सूक्ष्मपृष्ठभागीय स्रोत</td> <td>१८९९</td> <td>५४२४</td> </tr> </tbody> </table> एकूण सिंचनाखालील क्षेत्र ६०७१३		अ.क्र.	सिंचनाचे स्रोत	सिंचनस्रोता ची संख्या	सिंचनाखालील क्षेत्र हेक्टर	१	भूजल विहीरी	१८५३८	४९४६९	२	बोअरवेल्स	१५२	८२३	३	तळे	२८४६	४९९७	४	इतर सूक्ष्मपृष्ठभागीय स्रोत	१८९९	५४२४				
अ.क्र.	सिंचनाचे स्रोत	सिंचनस्रोता ची संख्या	सिंचनाखालील क्षेत्र हेक्टर																						
१	भूजल विहीरी	१८५३८	४९४६९																						
२	बोअरवेल्स	१५२	८२३																						
३	तळे	२८४६	४९९७																						
४	इतर सूक्ष्मपृष्ठभागीय स्रोत	१८९९	५४२४																						
Two-Day 46 th Annual Conference of Vidharbha Arthashastra Parishad Special Issue Feb 2023 274																									

ISSN: 2394 5303

Impact
Factor
8.012(IJIF)

Printing Area®

Peer-Reviewed International Journal

January 2023

Issue-97, Vol-01

0157

पर होता है तथापि इसमें अनेक त्रुटियाँ उजागर हो चुकी हैं। ये त्रुटियाँ नयी नहीं हैं, ये अत्यन्त तीव्रता के साथ बढ़ रही हैं। केन्द्रीय स्तर पर आज जो अस्थिरता का दौर चल रहा है इसका मुख्य कारण यह है कि भारतीय चुनावों में निर्धारित मापदण्डों एवं पारदर्शिता का अभाव है। अतः इस अस्थिरता से बचने के लिए सरकार को चुनावी निष्पक्षता पर जोर देनी चाहिए। आज चुनावी प्रक्रिया को ग्रहण इस लिए लग गया है कि राजनीति का अपराधीकरण एवं अपराध का राजनीतिकरण हो गया है।

संदर्भ सूची

१. कश्यप, सुभाष सी, इलेक्सन्स एण्ड इलेक्ट्रोल रिफार्म्स इन इण्डिया, नई दिल्ली, आई.सी. पी.एस., १९७९

२— कोठारी, रजनी, पोलिटिक्स इन इण्डिया, १९७२

३— कौशिक, सुशीला, भारतीय शासन और राजनीति, हि.मा.कि.नि., नई दिल्ली, १९८४

४— काश्यप, सुभाष, सी., हमारा संविधान, नई दिल्ली, नेशनल बुक ट्रस्ट इण्डिया, १९९६

५ — मॉरिस, जोन्स डब्ल्यूएच, गवर्नमेंट एण्ड पोलिटिक्स ऑफ इण्डिया

६— महेश्वरी, एस.आर., पोलिटिक्स डेवलपमेंट इन इण्डिया नई दिल्ली, कॉन्सेप्ट पब्लिकेशंस हाउस, १९८४

७— महेश्वरी, एस.आर. इलेक्ट्रोल पोलिटिक्स इन नेशनल मेट्रो पोलिस, दिल्ली, रितु पब्लिकेशन्स, १९८२

८— नगयणन, इकबाल, स्टेट पोलिटिक्स इन इण्डिया

९ — प्रखर गोस्वामी आर्चाय भालचन्द्र भारत में चुनाव सुधार, दिशा एवं दशा, पाईंटर पब्लिशर्स, जयपुर १९९९

१० — पायली, एम.बी., कांस्टीट्यूशनल गवर्नमेंट ऑफ इंडिया, मुंबई एशिया पब्लिशिंग हाउस १९७८

33

बैंड बैंक : के लिए एक अच्छा वैकल्पिक तंत्र दबावग्रस्त आस्तियों का समाधान

फिरोज प्यारा साहाय्य

सहाय्यक प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग

नेहरू (कला, वाणिज्य, विज्ञान) महाविद्यालय,

नेरपरसोपंत जिल्हा, यवतमाळ

सार —

बैंक एक वित्तीय संस्थान है। जिसे जमा स्वीकार करने, उधार देने की जिम्मेदारी सौंपी जाती है। पैसा और अन्य संबंधित गतिविधियों का प्रदर्शन। विभिन्न प्रकार से बैंक द्वारा प्राप्त जमा राशियाँ ग्राहकों को आगे ऋण के रूप में जनता में वितरित किया जाता है। अगर सब कुछ ठीक रहा तो ऋण की चुकौती नियमित है। और ऋण को मानक परिसंपत्ति के रूप में वर्गीकृत किया गया है, लेकिन प्रतिकूल स्थिति में वही संपत्ति बैंक के लिए भी एक बोझ बन सकती है, जिसमें कई कारणों से पुनर्भुगतान नियमित नहीं होता है। कारण इन परिसंपत्तियों को घटिया और फलस्वरूप एनपीए (गैर-निष्पादित परिसंपत्तियाँ) कहा जाता है। बढ़ते एनपीए की समस्या से निपटने के लिए लाभप्रदता और सुदृढ़ता को प्रभावित करने के उद्देश्य से बैंकिंग क्षेत्र, एक नए प्रकार के बैंक को बैंड बैंक कहा जाता है, की अवधारणा की गई है। बैंड बैंक संदर्भित करता है। विशेष प्रकार के बैंकों के लिए जो मौजूदा बैंक से संकटग्रस्त संपत्तियाँ खरीदता है। वसूली और प्राप्ति। इन विशिष्ट संस्थाओं को स्थापित करने का मूल उद्देश्य पुस्तकों को मुक्त करना है। तेजी से ठीक होने के लिए उनका प्रबंधन करना। वर्तमान पेपर खराब बैंकों की अवधारणा पर केंद्रित है, इसकी दुनिया भर में मूल और अनुप्रयोग। में पहले से ही कार्य कर रहे विभिन्न नियामक तंत्र बढ़ते एनपीए की समस्या और

Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

Social Reformers of India and Their Contributions

Dr. Madhukar D. Wadate
Assistant Professor
Nehru Mahavidyalaya, Nerparsopant.
Dist. Yavatmal. (Maharashtra)
Email- m.wadate14@gmail.com
Mob. No- 8208534268

ABSTRACT:-

Any society consists of diverse and different types of persons; persons with other religions, different castes, different colors, different gender, different faiths, etc. And it is expected that they all should live in harmony and without discrimination; an ideal situation is when there is equality, freedom, and brotherhood among all sections of society. However, human society all over the world shows that various types of exploitative practices are prevalent there; these practices originated due to human greed for power, authority, and superiority; such as so-called higher caste people would exploit so-called lower caste persons; a white would use a black; males would like to dominate females; believer of one religion would downgrade other religions, etc. These discriminatory and exploitative practices take the form of social evils in the long run and become a scar on the face of any civilized society. Every country in its history has had numerous bright individuals who would live and work for the progress and upliftment of the downtrodden persons in the society; due to their efforts, it became possible to abolish several extreme social evils such as racism, sati pratha, etc.

In this article, we will study the life and works of various great social reformers of India; we will also try to understand what a social evil is, its causes, who is a social reformer, etc.

Keywords:- traditions, beliefs and practices, religious reform, manifestation.

Research Paper

E-ISSN NO : 2455-295X | VOLUME : 9 | ISSUE : 2 | SPECIAL ISSUE FEBRUARY-2023

RECENT ADVANCES IN YOGIC THERAPY AND PRACTICES

DR. VASISTHA A. KHODASKAR

DIRECTOR OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS, NEHRU MAHAVIDYALYA,
NERPARSOPANT DIST. YAVATMAL (MS).

ABSTRACT:

Yoga is being looked upon as prime therapy for stress/lifestyle disorders due to stress and wrong lifestyle. According to yoga, disintegration due to the mental disturbance is nothing but the disease. Stress is produced when there is a negative interaction between the self-projection and environment. Women having stronger and positive marital relationship with their husband were less affected. Yoga as a therapy, Although Yoga was developed for spiritual development and not as a therapy, during last 50 to 60 years, it has been observed that the yogic practices not only help in maintaining the health by removing health problems but also establishes the mental peace and a sense of well-being. The yogic therapy helps us to get healed completely due to its holistic approach. Yoga has been included in Ayurveda and naturopathy as a supporting part of therapy. Now it has been almost established that regular yoga practice helps in the management of above lifestyle disorders. That is why all the stress management programs include yoga.

KEYWORDS:

YOGA THERAPY, STRESS, DISEASE, AYURVEDA, NATUROPATHY.

INTRODUCTION:-

In this 21st century, Yoga is being looked upon as the prime therapy for human sufferings due to stress and wrong lifestyle. We have successfully controlled the diseases like Malaria, Typhoid, Small pox, Tuberculosis arising out of infections, caused by germs, bacteria, virus etc. but doctors and scientists have realized that in spite of good number of medicines, most sophisticated diagnostic tools and other medical facilities, it is difficult to cure the patients suffering from stress/lifestyle disorders such as, Hypertension, Hyper-acidity, insomnia, Heart diseases, Diabetes, Asthma, Arthritis, spondylitis etc. with the conventional line of treatment. These diseases are more hazardous than usual infectious diseases. The human existence has been challenged by these germless diseases.

CONCEPT OF HEALTH

Health does not mean only absence of disease but a jubilant feeling of well-being at physical, mental, social and of course at a spiritual level. Ayurveda says, when all the systems remain in equilibrium and the mind, organs and the soul are in a pleasant condition, it is considered as health. Happiness comes from within and does not depend on material gain or physical enjoyment (Nagarathna¹). That is why the mental health is very important. Disturbances at the mental level can alter the neuro-musculo-glandular mechanism of the body. It can also disturb the autonomic balance and hence the vital regulatory systems like cardio-vascular system and endocrine system. Therefore happiness and contentment are essential components of health.

CONCEPT OF DISEASE

According to yoga, disintegration due to the mental

disturbance is nothing but the disease. This is the age of speed, competition, too much workload, addiction, tension and stress. Modern technology has given us innumerable luxurious gadgets with which we think that we shall be happier and more comfortable. But now we have realized that this Western materialistic culture cannot bring peace and happiness. On the contrary it is adding more problems to our life. Out of dissatisfaction, frustration and dejection, stress is produced when there is a negative interaction between the self-projection and the surrounding environment. The self-projection is influenced by our modern lifestyle, which is mainly influenced on account of our cravings, desires, likes and dis-likes, attitudes, ambitions, beliefs, negative emotions, competition, hopes and failures.

THE MODERN LIFESTYLE

The way we eat, perform the exercises, take rest, play, behave with others, think, plan, sleep are all included under 'Life-style'. Most of the time, in a quest of maximum earning for the fulfilment of our desires, we choose wrong life-style. Improper diet and its irregular timings, mental tensions, inadequate rest and sleep, addiction, physical exertion and absence of exercise, are some of the components of the wrong life-style. The number of patients suffering from mental disorders is increasing day by day. This is the outcome of the present-day life style. The mental disturbance and the unrest manifests on the physical level.

The adverse environmental conditions, social, political and economic situation are also constantly influencing us. As a result, the stress is generated. If we are unable to cope up with the stress, slowly our mental balance is

Research Paper

E-ISSN NO : 2455-295X | VOLUME : 9 | ISSUE : 2 | SPECIAL ISSUE FEBRUARY-2023

ROLE OF GURU IN YOGA

DR. VISHNU P. KUTE

DEPARTMENT OF ECONOMICS, NEHRU MAHAVIDYALAYA, NERPARSOPANT, DIST. YAVATMAL (MS).

ABSTRACT:

This paper will provide overview on ancient art and great science of Yoga which is attracting millions and millions of people across the globe. Its practice is blossoming and growing more and more every day and I hope that it will be useful. I wish to express my deepest gratitude to my familiar Personality Dr. Arun Khodaskar, Created Yoga department of Shree Hanuman Vyayam Prasarak Mandal, Amravati, a true human being and follower of a great Mahayogi of Great Swami Kuvalyanand, Dr. Bhole, Dr. Gharote for his encouragement and assistance is an Indian spiritual guru who was previously Dr. Nanasaheb Karbelkar, with the Principal of Science College. Dr. Khodaskar has established a number of students and teachers or one spiritual centers in Chikharludara, Dist. Amravati (MS) and awarded Shivchhtrapati, Adivasi Sevak, Yoga Bhushan Medal by the Government of Maharashtra.

KEYWORDS:

INTRODUCTION:

What is Yoga? According to the Maharishi Patanjali, Yoga means to control the subconscious / unconscious mind or control over the five types of Vritti (Bhumi) of the "Chitta" existing within the all people.

HISTORY OF YOGA

There is no consensus on the origins of Yoga and its origins are a matter of debate but we can say that Yoga developed in ancient India more than 5000 years ago. As per information available on the portal of Ministry of External Affairs, Government of India under "Public Diplomacy", "the tentatively, the period between 500 B.C. - 800 A.D. is considered as the classical period which is also considered as the most fertile and prominent period in the history of Yoga. During this period, commentaries of Vyasa on Yoga Sutras and Bhagwat Gita etc. came into existence. This period can be mainly dedicated to two great religious teachers of India - Mahavir and Buddha". As per information available on the portal of Ministry of AYUSH, Government of India, Maharishi Patanjali, "The Father of Yoga" compiled and refined various aspects of Yoga systematically in his "Yoga Sutras" (aphorisms). He advocated the eight folds path of Yoga, popularly known as "Astanga Yoga".

FUNDAMENTALS OF YOGA

According to the Patanjali Yoga Darshanam, the theory of Yoga is based on its Ashtanga or its eight parts which are as under:-

YAMA

Ahimsa, Satya, Asteya, Brahmchariya and Aparigraha are the five Yama

NIYAMA

Shaucha, Santosha, Tapa, Swadhyaya and IshwaraPranidhana are the five Niyam

ASANA

According to Hathyogapradeepika (Dr. ChamanlalGautam, SanskritSansthan, Bareilly : 1982), the Munis and Yogis of India have mentioned numerous Asanas but Adinath Shiva have mentioned eighty four lakh Asanas out of which, eighty four are important and commonly in vogue and out of these 84, only four Asanas have been found more suitable. These four most important Asanas are Siddhasana (Perfect Posture), Padmasana (Lotus Posture), Simhasana (Lion Posture) and Bhadrasana (Blessed Posture). Yogi Dharendra Brahmachari in Yogasana Vijnana (The Science of Yoga) described these Asana as under,

SIDHASANA (PERFECT POSTURE)

Sidhasana (Perfect Posture) has been related as the foremost among the 84 lakh Asanas. It is possible to attain the ultimate heights of yoga through the practice of this Asana and thus to achieve all the perfections and Sidhis (or supernatural faculties and self-realization) of yoga.

There is no need of any other asana if one has mastered in the Sidhasana (Perfect Posture)

PADMASANA (LOTUS POSTURE)

It is the Asana which must be practiced by all - men, women, children, old and young alike. The Yogi sitting in this Asana is lifted from the ground and is suspended in mid-air. It can be practiced by the brahmchari, the householder, vanaprasthi or the sanyasi. It supposed to be perfected if the posture can be maintained for a period of 3 hours and 48 minutes in the prescribed fashion.

IMPORTANCE OF YOGA IN DAILY LIFE

DR. MADHUKAR D. WADATE

ASSISTANT PROFESSOR, NEHRU MAHAVIDYALAYA, NERPARSOPANT, DIST. YAVATMAL. (MAHARASHTRA).

ABSTRACT:

Yoga in Daily Life is a system of practice consisting of eight levels of development in the areas of physical, mental, social and spiritual health. When the body is physically healthy, the mind is clear, focused and stress is under control. This gives the space to connect with loved ones and maintain socially healthy relationships. When you are healthy you are in touch with your inner Self, with others and your surroundings on a much deeper level, which adds to your spiritual health. The word "Yoga" originates from Sanskrit and means "to join, to unite". Yoga exercises have a holistic effect and bring body, mind, consciousness and soul into balance. The main goals of "Yoga in Daily Life" are Physical Health, Mental Health, Social Health, Spiritual Health, Self-Realization or realization of the Divine within us. These goals are attained by Love and help for all living beings, Respect for life, protection of nature and the environment, A peaceful state of mind, Full vegetarian diet, Pure thoughts and positive lifestyle, Physical, mental and spiritual practices, Tolerance for all nations, cultures and religions. Yogic techniques are known to improve one's overall performance. Pranayama is an important, yet little known part of Yoga. Until recently, this art and science of yogic breathing was almost completely unknown to the common man like many other ancient Indian arts. Pranayama techniques act to purify the nadis including these three main energy channels.

KEYWORDS:

YOGA, HEALTH, MENTAL, SPIRITUAL, PHYSICAL.

INTRODUCTION

Yoga is a traditional method of meditation developed by the saints of ancient India. They practiced yoga as an effective method of controlling their mind and bodily activities. Yoga in Daily Life is a system of practice consisting of eight levels of development in the areas of physical, mental, social and spiritual health. When the body is physically healthy, the mind is clear, focused and stress is under control. This gives the space to connect with loved ones and maintain socially healthy relationships. When you are healthy you are in touch with your inner Self, with others and your surroundings on a much deeper level, which adds to your spiritual health.

Yoga increases the flexibility of the spine, improves body's physical condition and heightened awareness to the importance of relaxation. It has been emphasized that each exercise be practiced slowly, coordinating movement with the breath, pausing motionless in each position and always with full concentration.

Yoga teaches you to focus on breathing while you hold the poses. This attention to breath is calming it dissolves stress and anxiety. Yoga can help cure insomnia, as regular yoga practice leads to better and deeper sleep. Yoga can help fight fatigue and maintain your energy throughout the day. Yoga is an effective treatment for a variety of autoimmune diseases because it can reduce the symptoms these diseases often cause, such as stiffness, malaise, fatigue, and weakness. Even children can benefit from yoga. Those with attention deficit disorder and hyperactivity can learn to relax and get control by using

yoga breathing and yoga asanas. Yoga has been used to help heal victims of torture or other trauma. Because yoga is a form of meditation, it results in a sense of inner peace and purpose, which has far-reaching health benefits.

Peace of Mind, Consciousness and Soul To live in harmony with oneself and the environment is the wish of every human. However, in modern times greater physical and emotional demands are constantly placed upon many areas of life. The result: more and more people suffer from physical and mental tension such as stress, anxiety, insomnia, and there is an imbalance in physical activity and proper Exercise. This why of methods and techniques for the attainment and improvement of health, as well as physical, mental and spiritual harmony is of great importance, and it is exactly in this respect that "Yoga in Daily Life" comprehensively offers an aid to help one's self. Throughout the many years that I have been active in western countries, I have become familiar with the modern lifestyle and the physical and psychological problems faced by the people of today. The knowledge and experience I gained led me to develop the system of "Yoga in Daily Life". It is systematic and graduated, integrating all areas of life and offering something valuable for each phase of life. Regardless of age or physical constitution, this system opens the classical path of Yoga to all. In developing this system to accommodate the needs of today's people, much consideration was given to the conditions within modern society, without losing the originality and effect of the ancient teachings.

YOGA AND MENTAL HEALTH: APPLYING YOGA PHILOSOPHY FOR WELL-BEING

DR. SANDEEP A. KATOLE

HEAD, DEPT. OF ENGLISH & ASSISTANT PROFESSOR, NEHRU MAHAVIDYALAYA,
NERPARSOPANT, DIST. YAVATMAL (MAHARASHTRA).

ABSTRACT:

Indian Philosophy is a term that refers to schools of philosophical thought that originated in the Indian subcontinent. Over the ages there has been continuity in enlarge this field of philosophical enquiry, which as lead to a wide range of scriptures and systems of philosophy. The Yoga School, which was founded by Patanjali, was closely allied with Samkhya, and accepts its epistemology and metaphysics it was introduced by Patanjali in the 2nd century BC. The Practice of Yoga as a discipline had been done since ancient times. However, since its alliance with the Samkhya, it tried to develop a specific philosophy of its own, which would be in harmony with the Samkhya Philosophy. Though the popular understanding of Yoga equates it with just the asanas, there are eight steps prescribed for its practice, which emphasize internal and external cleansing, self-discipline physical fitness, and meditation, which result in alertness and mental strength. Yoga as a term used for a system of abstract meditation or mental abstraction. Someone who practices yoga or follows the yoga philosophy with a high level of commitment is called a yogi or yogini. Virtually everyone can see physical benefits from yoga, and its practice can also give psychological benefits, such as stress reduction and a sense of well-being, and spiritual benefits, such as a feeling of connectedness with God or Spirit, or a feeling of transcendence. Mental stress is an important part of our life. It is the biggest challenge to live a life without stress and to continue with the peace of mind. In this paper it is an attempt to made the discuss yoga philosophy in present day intellectual world as well its application to maintain human well-being.

KEYWORDS:

YOGA, SAMKHYA PHILOSOPHY, DISCIPLINE.

PHILOSOPHY OF YOGA:

"The word Yoga comes from a Sanskrit root which means "to go to trance, to meditate." Others however derive it from a root which means to join and Yoke in English is said to be the same word as Yoga. Both roots are feasible- in the case of the root to join, Yoga would mean the science that teaches the method of joining the human soul with God. The philosophy of Patanjali is essentially dualistic. The Jivas or Purusas or human egos are separate individual entities and exist from eternity; so is also Prakriti and so also Ishwara or God. It thus believes in there Eternal co-existent principles, the God, the Man and the Matter."¹ The famous phrase Astanga Yoga is an important part Yoga philosophy. In this five are sterna, as if, compared to last three. The eight angas are as given below:

1. Practice Yama or Restraint, i.e. be moral. This restraint or Yama consists of five sub-divisions-(a) does not kill or injure any being. Be kind to all. Ahimsa, (b) Speak and act truth; (c) Steal not, nor acquire illicit gains, (d) Practice continence and celibacy, (e) Be not avaricious. These are universal rules.
2. Niyama or Observance. This is also five-fold -(a) Be clean in body and mind, (b) Be contented, (c) Practice asceticism and austerity, (d) Study sacred books, Be devoted to God.
3. The third Anga of Yoga is Asana or Posture.
4. The fourth Anga of Yoga is the much abused

Pranayama or regulation of breath.

5. The fifth Anga of yoga is Pratyahara or Abstraction.

All the above five are Baharanga or the external. The internal yoga which has to deal with the mind and mind also consists of the last three Angas- Dharna, Dhyana and Samadhi. When the stage of catalepsy is reached, the Yogi fixes his mind on any particular portion of his body. This holding the mind in a particular part is dharna or concentration. The continuation of the mental effort to keep the mind there is Dhyana or meditation. This meditation (Dhyana) turns into samadhi or contemplation when the Self is lost as if it were, the objects of meditation alone remains in the mind and shines out alone.

In other words we can summaries Yoga as a spiritual effort to attain perfection through strict control of the body and the mind. This control to be effected by a special stem of physical culture and spiritual discipline. This was the mission of the Yoga.³ The aim is to reach perfection through a state of ecstasy in which the soul or self- the 'I'-was completely separated from the surrounded physical world of reality.

YOGA AS A PART OF INDIA PSYCHOLOGY:

While defining Indian Psychology we can say that Psychology in the Indian Tradition is an 'inner discipline in search of realizing truth and perfection in the human condition. The goal is to find oneself in an unconditioned

IMPACT FACTOR – 5.61

LangLit

ISSN 2349-5189

An International Peer-Reviewed Open Access Journal

LITERATURE AND REPRESENTATION OF CULTURES OF
VIOLENCE: THE THEME OF VIOLENCE IN AMITAV GHOSH'S
'THE SHADOW LINES'

DR. SANDEEP A. KATOLE,
Head, Dept. of English,
Nehru Mahavidyalaya,
Nerparsopant.

ABSTRACT:-

India has so many stories to tell about the past, present and the future. It is true that a nation is not there if it is not part of one's own consciousness. A nation does not exist as a physical entity, but lives by and speaks to us through the culture-soul. The present paper is intended to examine Amitav Ghosh's treatment of nationalism in "The Shadow Lines" (1988), which as a memory novel, sketches few historical events like the freedom movement in Bengal, the Second World War and the Partition of India in 1947 and the communal riots in Bangladesh and India. In this novel, Ghosh describe concept of nationalism in Indian. The fervent nationalism upheld by grandmother is put to question and re-analysis. Ghosh explores the unreality and invalidity of traditional identity constructions such as nation and nationalism. Amitav Ghosh's „The Shadow Line“s focusses on the meanings and shades of political nuances in contemporary life. The quest for political freedom, violence in modern life are aptly delineated in the novel.

Keywords: Postcolonial, Nationalism, Violence. The Shadow Line, Political Freedom

Introduction:-

Written in the voice of a faceless and nameless narrator, *The Shadow Lines* is a novel which carries a moving discourse on the concept of nation, of borders and of the idea of freedom by using violence as an omnipresent, yet often neglected theme. The novel revolves around numerous unnumbered lives of real people, unmarked and uncared for in the larger scheme of things in a war ravaged England and blood soaked Dhaka and Calcutta. The theme of violence *The Shadow Lines* is often overshadowed by the emphasis given on the concept of nation and subjective histories. However this seemingly unassuming theme is certainly of immense value: firstly by the virtue of being an important theme in itself and secondly in the function it plays in sustaining the entire structure of the book. It therefore acts as a matrix which being important in it also serves as a medium in which various ideas in the novel float about. The primordial form of violence which pervades the pages of the book and breeds numerous other forms is the violence of human intervention inflicted on the natural order of things. The name of the book itself can be seen as the byproducts of violence – The 'Shadow' being the violence in obstructing the path of light and 'Lines' being the violence involved in the act of drawing borders where there aren't any.

The 'Shadow Lines' which we have drawn along our countries is therefore in itself an act of violence. Once this form of violence is practiced and sanctioned by the logic of the majority,

Special Issue

94

5th April, 2023Website: www.langlit.org

Contact No.: +919890290602

One Day International Conference on "Language & Literature: A Form of Social Discourse" organized by

Department of English, Shankarlal Khandelwal Arts, Science and Commerce College, Akola (MS)

Indexed: ICI, Google Scholar, Research Gate, Academia.edu, IBI, HFC, DRJI, The CiteFactor, COSMOS

'Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor -(SJIF) -8.632, Issue NO, (CDXI) 411-B

ISSN :
2278-9308
April,
2023

भारतातील ई-कॉमर्स व्यवहारांवर कर आकारणी एक अन्वेषणात्मक अभ्यास

फिरोज पी साहाळा

सहाय्यक प्राध्यापक वाणिज्य विभाग

नेहरू महाविद्यालय (कला, वाणिज्य, विज्ञान) नेरपरसोपंत जि.यवतमाळ

गोषवारा:

ई-कॉमर्स म्हणजे इंटरनेटवर केले जाणारे ग्राहक आणि व्यावसायिक व्यवहार आणि त्यापैकी एक आहे. भारतातील सर्वात विस्तारणारी आणि नफा कमावणारी बाजारपेठ. आता दिवसागणिक प्रत्येक स्टार्टअपवर काम सुरू होते. ई-कॉमर्स मॉडेलचे व्यासपीठ यात ऑनलाईन - ट्रेडिंग, ऑन लाईन खरेदी, ऑन लाईन पेमेंट, इलेक्ट्रॉनिक यांचा समावेश होतो. निधी हस्तांतरण आणि इलेक्ट्रॉनिक डेटा एक्सचेंज, सर्व आर्थिक व्यवहारांची देवाणघेवाण हा एक आहे. ऑनलाईन व्यवहार नियंत्रित करणार्या कर आकारणीच्या नियमांमागील संकल्पना आणि ते समजून घेण्याचा प्रयत्न करा. भारत सरकार या उपक्रमांना प्रोत्साहन देते किंवा परवाना देते.

किंवाई:- "ई-कॉमर्स, टॅक्सेशन, इंडिया टॅक्सेशन लॉ"

1. परिचय

परिस्थिती प्रमाणेच वस्तू आणि सेवा मधील व्यवहाराचे राष्ट्रीय सीमा आणि भौतिक स्वरूप पारंपारिक वाणिज्य व्यवहार, ई-कॉमर्सच्या क्रियाकलापांवर कर आकारणी अनेक समस्या निर्माण करते. सह सीमा ओलांडून इंटरनेटची ग्रहणक्षमता, ई-कॉमर्स व्यवहारांमध्ये अशा ग्राहकांचा समावेश असू शकतो. एकापेक्षा जास्त देशांचे रहिवासी आहे. त्यामुळे शासन अशा व्यवहारातून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर इतर करा पेक्षा जास्त कर आकारला जाऊ शकतो. ऑर्गनायझेशन फॉर इकॉनॉमिकच्या फिस्कल अफेअर्स समितीने तयार केलेली धोरणे सहकार्य आणि विकास ("OECD") ने तटस्थता ठळक केली; कार्यक्षमता; निश्चितता आणि साधेपणा; परिणामकारकता आणि निष्पक्षता; आणि ई-कॉमर्सच्या कर आकारणीसाठी मार्गदर्शक तत्वे म्हणून लवचिकता व्यवहार भारतात, केंद्रीय प्रत्यक्ष कर मंडळाने स्थापन केलेली उच्चाधिकार समिती ("HPC"), ने सप्टेंबर 2001 मध्ये एक अहवाल सादर केला. अहवालाचा अभ्यास आणि आवश्यकतेवर विचार करण्यात आला. ई-कॉमर्स व्यवहारांसाठी स्वतंत्र कर व्यवस्था लागू करण्याशी संबंधित. यांनी तयार केलेला अहवाल एचपीसीने काही सूट देऊनही ओईसीडीने घालून दिलेली तत्वे विचारात घेतली. तथापि, "तटस्थता" च्या तत्त्वावर आधारित, HPC ने कायम ठेवले की विद्यमान कायदे कर ई-करासाठी पुरेसे आहेत. वाणिज्य व्यवहार आणि ई-कॉमर्स व्यवहारांच्या कर आकारणीसाठी स्वतंत्र व्यवस्था आवश्यक नाही. ई-कॉमर्स क्षेत्र सौदे आणि विक्रीने गजबजले आहे. पण जेव्हा कर आकारणी धोरणाचा विचार केला जातो, तेव्हा विशेषतः अर्थसंकल्पाच्या दिवशी. विविध क्षेत्रांचा विचार केला जातो.

2. ई-कॉमर्सची व्याख्या

ग्रीनस्टीन आणि फर्मन यांच्या मते "इलेक्ट्रॉनिक कॉमर्स (ई-कॉमर्स) ची व्याख्या इलेक्ट्रॉनिक ट्रान्समिशन माध्यम (दूरसंचार) एक्सचेंजमध्ये गुंतण्यासाठी, खरेदीसह आणि वस्तू आणि सेवांची विक्री ज्यांना भौतिक किंवा डिजिटलरित्या स्थानापासून ते स्थानापर्यंत वाहतूक आवश्यक आहे". ई-कॉमर्स म्हणजे संगणक-मध्यस्थ नेटवर्कवर पूर्ण केलेली कोणतीही वाटाघाटी ज्यामध्ये हस्तांतरण समाविष्ट आहे. वस्तू किंवा सेवा वापरण्यासाठी मालकी किंवा अधिकार. युरोपियन कमिशनच्या मते, ई-कॉमर्स ऑनलाईन उत्पादने खरेदी करण्यापेक्षा अधिक परिक्रमा करा. यात लूजचा एक विसंगत संच समाविष्ट आहे. परिभाषित वर्तन जसे की खरेदी, वस्तूसाठी इंटरनेट ब्राउझ करणे आणि परिभाषित वर्तन,

168

Website – www.aadharsocial.com

Email – aadharsocial@gmail.com.

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue-141 (Indexed)
April 2023

Peer Reviewed
SJIF Impact factor

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

Human resource management challenges, opportunities, and future organizational directions during COVID-19

Dr. Pankaj S Vishwakarma¹

(Assistant Professor at Nehru Mahavidyalay Nerparsopaant, Dist. Yawatmal)

Mr. Vijay Pravinkumar Panjabi²

(Assistant Professor at VWS Arts, Science & Commerce College, Dhule)

Abstract

The COVID-19 has grandly shaken all organizations, creating a complex and challenging environment for managers and human resource management (HRM) practitioners, who need to find creative solutions to ensure the continuity of their companies and to help their employees to cope with this extraordinary crisis. This article is a general literature review, which aims at broadening the scope of management research, by exploring the impact of the COVID-19 on HRM practices. It identifies the main challenges and opportunities that have arisen from this new pandemic and it offers insights for managers and HRM practitioners into possible future organizational directions that might arise from these opportunities.

Keywords: COVID-19, Human resource management practices, organizational direction.

Introduction:

COVID-19 is an unprecedented health crisis that has strongly shaken the whole world, plunging it into great fear and uncertainty. It has heavily impacted economies, societies, employees, and organizations. Trying to recover from this economic shock, companies have started reopening in the mid of this ongoing pandemic, under extraordinary rules and a new functioning i.e. physical distancing in the workplace. This pandemic has obviously led to the emergence of a complex and challenging environment for managers and human resource management (HRM) practitioners who needed to find ingenious solutions to sustain their company's business and to help their employees to cope with the challenges of this unprecedented situation. In this context, there are very few studies on the impact of COVID-19 on HRM, its challenges, and its potential opportunities for HRM in organizations, whereas managers and HRM practitioners need relevant information that will help them to go through this crisis effectively and efficiently, to be able to support their employees and to sustain their company's business. Whence the importance, for the scientific community, to support organizations by providing relevant information related to this new pandemic. Therefore, the principal goal of this research is to investigate the impact of COVID-19 on HRM, to identify the main challenges and opportunities, and to provide insights into future directions in HRM. This article aims at broadening the scope of management research, considering the scarcity of papers on this topic.

B.Aadhar' International Peer-Reviewed Indexed Research Journal

Impact Factor -(SJIF) -8.632, Issue NO, (CDXI) 411-B

ISSN :
2278-9308
April,
2023

ग्रंथालय व माहितीशास्त्र संशोधनामध्ये गृहीतकृत्य
(Hypothesis) चे महत्त्व व उपयुक्तता

सुरेश किसनराव इंगळे

प्रा.डॉ. संजय जगन्नाथराव शेणमारे

ग्रंथपाल

ग्रंथपाल

नेहरू महाविद्यालय,

भाऊसाहेब भोरे शिवशक्ती महाविद्यालय

नेरपरसोपंत जि. यवतमाळ.

बाभुळगांव जि. यवतमाळ

इमेल आयडी:sureshingle666@gmail.com

इमेल आयडी: sjshenmare@gmail.com

मोबाईल नं. ८०८७६०२२८८

मोबाईल नं. ९४२३६३४५४४

सारांश :

कोणत्याही समस्येचे संशोधकाला वैज्ञानिक पद्धतीने अध्ययन करावे लागते. त्यासाठी त्याला संबंधित विषयाचे थोड्या फार प्रमाणात पूर्वज्ञान आवश्यक असते. ग्रंथालय व माहितीशास्त्रामध्ये संशोधन करीत असतांना सुद्धा या ज्ञानाच्या आणि अनुभवाच्या आधारे संशोधक आपल्या संशोधन विषयासंबंधी कोणते तरी सामान्य अनुमान निश्चित करतो हेच पूर्वानुमान संशोधकाला संशोधन कार्यासाठी मार्गदर्शक ठरते. ह्याच पूर्वानुमान (गृहीतकृत्य) मुळे समस्येच्या निराकरणा करिता मदत होते. सदर शोध निबंधामध्ये गृहीतकृत्याचा अर्थ सांगून गृहीतकृत्याचे वैशिष्ट्य, मार्ग आणि उपयोग स्पष्ट केले आहेत. परिणामकारक गृहीतकृत्य कसे असावे याबाबतचे निकष विशद केले आहे. संशोधन पूर्वानुमान आणि शून्य पूर्वानुमानाचे स्वरूप स्पष्ट केले आहे गृहीतकृत्याच्या चाचणीचे स्वरूप विशद केले आहे.

महत्वाच्या संज्ञा :

गृहीतकृत्याची मार्ग—उगमस्थाने, गृहीतकृत्याचे प्रकार, शून्य गृहीतकृत्य, गृहीतकृत्याची चाचणी.

प्रस्तावना:

संशोधनाचे संभाव्य निष्कर्ष काय असतील, याबाबत संशोधक संशोधनाच्या सुरुवातीलाच काही अनुमान बांधत असतो. संशोधनाच्या विशिष्ट दोन चलांमध्ये विशिष्ट प्रकारचे संबंध आहेत किंवा नाहीत, याबाबतही संशोधक काही कल्पना करत असतो. संशोधकाने प्रस्तावित संशोधनाच्या निष्कर्षाबाबत संशोधनपूर्व—काळात केलेले अनुमान म्हणजे पूर्वानुमान. पूर्वानुमान समस्या सूत्रणादरम्यान मांडले जाते. समस्या सूत्रणाद्वारे संशोधन समस्या स्पष्ट केली जाते, समस्या विधान तयार केले जाते. समस्या विधानाचे संभाव्य उत्तर म्हणजे गृहीतकृत्य होय. समस्या सूत्रणाचा एक भाग म्हणून संशोधनाची उद्दिष्टे मांडली जातात. पूर्वानुमानाद्वारे उद्दिष्टांचे सूक्ष्मीकरण (Narrow down) केले जाते. म्हणजेच एक प्रकारे गृहीतकृत्य (पूर्वानुमान) संशोधनाची उद्दिष्टे अधिक स्पष्ट करण्यास मदत करते. विशेषतः चलांमधील संबंधांबाबत सत्य शोधू इच्छिणा—या उद्दिष्टांबाबत पूर्वानुमान मांडले जाते. म्हणजेच दोन वा अधिक चलांमधील संबंधांबाबतचा अंदाज पूर्वानुमानाद्वारे मांडला जातो. जसे, विशिष्ट दोन चलांमध्ये फरक आहे. “अ” चलाचा “ब” चलावर परिणाम होतो इत्यादी. तसेच विशिष्ट परिस्थितीस कारणीभूत असू शकणाऱ्या घटकांबाबतही पूर्वानुमानाद्वारे अनुमान केले जाते. एवढेच नाही तर संशोधन समस्येबाबतचे तात्पुरते उपायही पूर्वानुमानाद्वारे सुचविले जाते. नमुन्यांच्या मदतीने संकलित केलेल्या माहितीच्या मदतीने गृहीतकृत्याची चाचणी घेतली. गृहीतकृत्याच्या चाचणीच्या निष्कर्षाद्वारे लक्ष्यगटाबाबत अंतिम निष्कर्ष काढले जातात. अगदी ढोबळ मानाने

RECESSION and HRM Innovations

Dr.Pankaj Shyamlalji Vishwakarma

M.Com., M.C.M., M.Phil. (Comm.), NET, Ph.D.

Asstt. Prof. In Commerce

Nehru Mahavidyalaya (Arts, Comm, Sci)

Nerparsopant Disst.Yavatmal (M.S.)

ABSTRACT

Recession affects many factors; it affects the export, Slowdown of the industrial production, which result into slowdown of growth.

Human resource management is responsible for how people are treated in organizations. It is responsible for bringing people into the organization, helping them perform their work, compensating them for their labours, and solving problems that arise. R cession presents a very difficult time for any existing organization in today's corporate world and no company is exempted from this truth. The biggest challenge for companies and especially Human Resource in this economy downturn is to survive and to remain competitive, companies reorganized and reengineered to reduce waste. Recession poses unique challenges to the HR department. HRM strategies & innovations providing a wide selection of employees, employers, customers, suppliers etc. in all ranges This paper outlines the transformation of HRM strategies and innovations in Asia. Beginning with its

inception, the paper is progresses towards its various HRM functions like recruitment and selection of employee, training and development, compensation and benefits, growth of Human communication. This paper also highlights HRM strategies to counter intensified competition and external conditions like global economic recession, the resultant credit crunch and its impact on employee performance.

Keywords: - Human Resource Management, recession

1.0 INTRODUCTION:-

As recession is a macroeconomic term. The said term is significant decline in general economic activity. It results into economic decline, as reflected by GDP such as a rise in unemployment. However, the said bureau reflects that National Bureau of Economic Research (NBER), which officially declares recessions. The decline in economic activity such as in real GDP, real income, employment, industrial production, and wholesale-retail sales.